

FAŞİZME, EMPERYALİZME, FEODALİZME, ŞOVENİZME VE HER TÜR DEN GERİCİLİĞE KARŞI

PARTİZAN

Sayı: 2011/75 Siyasi Dergi Fiyatı: 4 TL ISSN: 1303-0078

İyi ve güzel şeyler için yaşıyorsanız hayatta, ölüm de o kadar güzeldir!” “Durum iyidir, çünkü; çözümsüzlüğün değil çözümün, dağılmanın değil birleşmenin, karamsarlığın değil umudun yolundayız.”

(M. Demirdağ)

“Devrimci olmak bir nitelik gerektirir. Bu nitelik dünyayı doğru yorumlama ve değiştirme eyleminin birliğinde aranmalı. Ayrıca değiştirme eylemi içinde değişme çabası ve düzeyinde saklıdır.

Değişmeyen değiştirmez; değiştirmeyen değişmez!” (Sefagül Kesgin)

“Sınıf, parti, örgüt, devrim bilincimiz ne kadarsa, o kadar devrimciyizdir. Nitelikli devrimcilik yapabilmek için yapılması gereken görevlere sıkı sıkı sarılmak gerekir. Pamuk ipliği tutmuyorsa, o zaman kendimizi görevlerimize zincirleyelim.”

(Nurşen Aslan)

“Geri kalanını size hayatınız öğretmeli, aynı bize hayatın öğrettiği gibi. Yaşamınız size özgürlüğün ve yaşamı gerçekten güzel kılan her şeyin bazen çok pahalı ödenmek zorunda olduğunu öğretmelidir.

(Rosenbergler)

**“Bolşevik ajitasyon üzerine”
inceleme, ajitasyon/propa-
ganda faaliyetimiz üzerine
çalışma (Sayfa 2-19)**

**Yabancılaşma ve proleter
devrimci saflara
yansınmaları üzerine
(Sayfa 20-50)**

Dersim'e sefer olur ama zafer asla!

3. BASKI

ÇIBAN

Cafer Demir

Umudu ve tutkusuyla
QOPO

Cafer Demir

SÜRGÜN

Cafer Demir

Osmanlı ve Cumhuriyet
Döneminde

DERSİM

Kıyım ve katliama uğramış tüm
mazlum halklara...

CAFER DEMİR

2.BASKI

2. BASKI

Hesaplaşma, kopuş ve yeni bir yol : KAYPAKKAYA

**İbrahim
Kaypakkaya**

Seçme Yazılar

Umud Yayıncılık

MUZZAFER ORUÇOĞLU

TOHUM

Umud Yayıncılık

10. BASKI

Saklanmaya çalışılan bir meşale

İBRAHİM KAYPAKKAYA

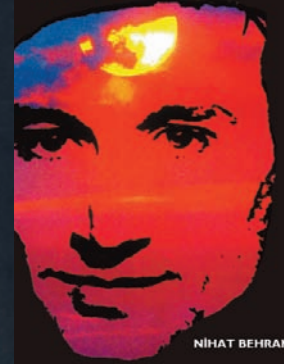

Umud Yayıncılık

ser verip sır vermeyen komünist önder

İbrahim Kaypakkaya

hayatı ve mücadelesi

NIHAT BEHRAM

Umud Yayıncılık

UMUT YAYIMCILIK VE BASIM SANAYİ LTD. ŞTİ

Yönetim yeri: Gureba Hüseyin Ağa

Mah. İmam Murat Sk. No: 8/1

Aksaray-Fatih/İstanbul

Tel: (0212) 521 34 30

Faks: (0212) 621 61 33

Sahibi ve Yazışleri Müdürü:

Çilem İLASLAN

Baskı: Yön Matbaacılık Davutpaşa Cad.

75/2 B 366 Topkapı/İstanbul

Tel: 0 212 544 66 34

ISSN 1303-0078

Yaygın süreli

e-posta:

umutyayimcilik@ttmail.com

BÜROLAR

KARTAL: İstasyon Cad. Dörtler Ap.

No: 4/2 **Tel:** (0216) 306 16 02

ANKARA: Tuna Cad. Çanakçı İşhanı

No: 51 Çankaya

Tel: (0312) 430 67 65

İZMİR: 865 Sk. No: 48/203

Kemeraltı/Konak

Tel: (0232) 446 78 07

MERSİN: Çankaya Mh. 4716 Sk.

Güneş Çarşısı No: 30 Kat: 2 Akdeniz

BURSA: Selçuk Hatun Mh. Ünlü Cd.

Sönmez İşsarayı Kat: 2 No: 185 Heykel

Tel: (0224) 224 09 98

MALATYA: Dabakhane Mh. Turgut

Temelli Cd. Barış İşhanı Kat: 3 No: 94

ERZİNCAN: Ordu Cd. Ordu İşhanı

Kat: 3 **Tel:** (0446) 223 67 18

DERSİM: Moğultay Mh. Sanat Sk.

Arıkanlar İşhanı Kat: 3 No: 203

Tel: (0428) 212 27 50

AVRUPA MERKEZ BÜRO:

Weseler Str 93 47169

Duisburg/Almanya

Tel: 0049 203 40 60 958

Faks: 0049 203 40 60 959

“Devrimci olmak bir nitelik gerektirir. Bu nitelik, dünyayı doğru yorumlama ve değiştirme eyleminin birliğinde aranmalı. Ayrıca değiştirme eylemi içinde değişme çabası ve düzeyinde saklıdır. Değişmeyen değiştirmez; değiştirmeyen değişmez!”

2 Şubat 2011 tarihinde Dersim’de 4 kadın yoldaşıyla (Nurşen Aslan, Fatma Acar, Gülizar Özkan ve Derya Aras) birlikte ölümsüzleşen Proletarya Partisi Merkez Komite üyesi **Sefagül Kesgin**. Hemen ardından onunla birlikte ölümsüzleşen Halk Ordusu’nun Dersim Bölge Komutanlığı üyesi Nurşen Aslan ekliyordu:

“Nitelikli devrimcilik, devrimi, devrimciliği içselleştirmekten, yıkma ve yapma bilincindeki gelişkinlikten bağımsız ele alınmamalıdır. Sınıf, parti, örgüt, devrim bilincimiz ne kadarsa, o kadar devrimciyizdir. Nitelikli devrimcilik yapabilmek için yapılması gereken görevlere sıkı sıkı sarılmak gerekir. Pamuk ipliği tutmuyorsa, o zaman kendimizi görevlerimize zincirleyelim.”

Devrimci olmak, devrimciliğe adım atmak elbette önemlidir, ancak bu sadece ilk adımdır. Sefagül ve Nurşen yoldaşlar, devrimciliğin de nitel seviyesini sorguluyor ve yaşamlarını tam da bu doğrultuda şekillendiriyorlardı. Tıpkı Fatma, Gülizar, Derya ve Yurdal gibi... Tıpkı tüm diğer ölümsüzlerimiz gibi. Onlar ölümsüzler ama kusursuz ya da mükemmel değillerdi elbette. Ama yönleri doğru, hedefleri netti. Bunun için de hep en olumlu özellikleriyle anılacaklar tarafımızdan.

Onları anmak ve yürüdükleri yolun berraklığını göstermek için Partizan’ın bu sayısında iki yazıya yer veriyoruz. Birincisi, Beşler için yazılmış bir yazı, diğeri ise Sefagül Kesgin tarafından kaleme alınmış **Munzur** (Ferdî Karacan) ve **Kinem** (Çiğdem Yılmaz) üzerine.

Ardından nitelikli devrimciler olmanın bir gereği olarak iki eğitim yazısına yer veriyoruz. Devrimci faaliyette önemi tartışılmaz olan Ajitasyon/Propaganda üzerine diğeri ise devrimci saflarda da etkileri görmezden gelinemeyecek seviyede olan Yabancılaşma üzerine.

Partizan okurlarının tüm bu yazılardan öğrenecekleri çok şey olduğunu düşünmekteyiz. Ve son sözü yeniden Sefagül Kesgin’e bırakıyoruz:

“Riskin alınmadığı yerde gelişim olmaz; gelişimin olmadığı yerde istenilen niteliğe ulaşılmaz! Bizim derdimiz niteliği yükseltmekse, bunu mutlaka yapacağız...”

İÇİNDEKİLER

- “Bolşevik ajitasyon üzerine” inceleme, ajitasyon/propaganda faaliyetimiz üzerine çalışma 2-19
- Yabancılaşma ve proleter devrimci saflara yansınmaları üzerine 20-50
- Beşlerle yaşamak, beşlerle savaşmak için 51-68
- Bizimlesiniz 69-72

“Bolşevik ajitasyon üzerine” inceleme, ajitasyon/propaganda faaliyetimiz üzerine çalışma

Sınıf mücadelesi bugün geldiği evrede komünist ve devrimcilerin önüne kapsamlı sorunlar yığılmıştır. Kitlelerin devrime kanalize edilecek sınıf çelişkilerinin ötesinde, tam da bu görevin la-ygınca yerine getirilebilmesinin bir ön şartı olarak, komünist ve devrimcilerin teorik, politik ve örgütsel sorunları, çözümünü zorunlu kılan ciddi bir safhaya gelmiştir. Sınıfsal çelişkilerin gelişimine karşın komünist ve devrimci güçlerin aynı gelişimi sağlayabildiklerini söylemek mümkün değil. Tersine durağanlığın, gerilemenin olduğunu söylemek gerekir. Fakat tartışma götürmez ki, komünist ve devrimcilerin, bir anlamda kendi iç çelişkilerini keskinleştiren de sınıfsal çelişkilerin gelişimidir.

Sınıf mücadelesi, onu oluşturan karşıt güçlerin iradesi doğrultusunda açık fiziki darbeler, kopmalar, ideolojik kırılma ve erozyonlar altında komünist ve devrimcileri net bir ayrıştıma tabi tutuyor. Bu tayin edici bir sınav sürecidir aynı zamanda. Sınıf mücadelesinin ihtiyaçlarına yanıt olabilecek gerçek komünist ve devrimci güçler politik yetkinlikleri, örgütsel yapıları ve en önemlisi ideolojik sağlamlıklarıyla bu süreçte daha bir netlik kaza-

nacaktır. Ancak bunun çok yönlü saldırılar karşısında sadece bir “dayanıklılık testi” olacağını düşünmek ciddi bir hata olurdu. Eğer böyle bakıyorsak, bugünkü gerçeklikleriyle komünist ve devrimcilerin, egemenlerin daha da yoğunlaşacak olan saldırılarına hazır ve dayanıklı olmadıklarını itiraf etmeliyiz. Çünkü onları geleceğin mücadelelerine hazır ve dayanıklı kılacak olan bugünkü örgütsel varlıkları değildir.

Onları hazır, dayanıklı ve en önemlisi devrime yürüyen bir güç haline getirecek olan şey, sınıf mücadelesinin ihtiyaçlarına yanıt olabilecek teorik, politik ve örgütsel hatları, bu yöndeki gelişimleridir. Örgütsel varlığa odaklı, güçleri koruma ve mekanikçe üstüne eklemeye dönük bir siyasetin başarı kazanamayacağını biliyoruz. Bu anlamda belirleyici olanın sınıf mücadelesine ve ezilen kitlelere dönük üreteceğimiz siyaset olduğu açıktır. Bu durum, MLM'nin kavranışında nitelikli bir düzeyi zorunlu kıldığı gibi MLM teorisinde gelişimi de zorunlu kılan ideolojik bir bütünselliktir. Komünist ve devrimcilerin artan iç çelişkilerinin her yönüyle ideolojik bir sorun özelliği gösterdiği yadsınamaz bir gerçektir. Komü-

nist ve devrimciler sınıf mücadelesinin ihtiyaçlarına yanıt oldukları oranda kendileri de vazgeçilmez bir ihtiyaç olurlar. Devrimin subjektif güçlerinin oluşturulması ve geliştirilmesi pratiğidir bu. Objektif şartlardaki gelişimin doğrudan subjektif güçleri de geliştirmede de biliyoruz. Kökleri ona bağlı olsa da subjektif güçlerin gelişimi, onu oluşturan öznelerin bilinç ve iradesinden bağımsız değildir. Öyleyse yaşadığımız süreç, bilinç ve iradenin sınanacağı bir süreçtir ve burada bilinç önde gelmektedir.

Komünist ve devrimciler “kendi” çelişkilerini çözmeye başarı sağlayamazlarsa sınıf mücadelesinin tamamıyla dışına itilmeleri kaçınılmazdır. Bunun fiziksel bir yok oluş –bazıları için kaçınılmaz bir süreçte olsa da- olması belirleyici değildir. Belirleyici olan, sınıf mücadelesinde bir irade olunup olunmadığıdır. Böyle bir iradeye sahip olunamadığında zaten objektif olarak sınıf mücadelesinin dışında bulunuluyordur. Bugün komünist ve devrimci güçlerin karşılaştıkları ve gelecekte daha net bir biçimde karşılaşılabilecekleri ilişki budur. Sınıf mücadelesi ancak ihtiyaç duyduğu örgüt, biçim ve araçlara gerçekten yaşam şansı tanıyacaktır. Bu aynı zamanda bugünkü komünist ve devrimci güçlerin, sınıf mücadelesi ve onun esas yönü ezilen kitleler için ne kadar ihtiyaç olduklarını da gösterecektir.

Egemenlerin baskı ve sömürüleri önemli bir artış göstermesine karşı kitle hareketi çok geri bir düzeyde gitmektedir. Bununla iç içe, hem halkta hem de komünist ve devrimcilerde kendini savunmaya ve var olan konumunu korumaya dönük bir direniş ve çaba sergileniyor. Ancak, saldırıların kapsamı karşısında bu direniş ve çaba, amacına ulaşmayan pasif bir nitelik göstermektedir. Bizim için şu an tayin edici olan, komünist ve devrimcilerin direniş ve çabalarıdır ki, zaten halkın mücadelesini etkileyecek, ona güç kazandıracak olan da budur.

Stalin, bir geri çekilme anında, parti eğer gerekli güçleri biriktirememiş ya da parti için elverişsiz bir durum var ise çatışmalardan kaçınmanın zorunlu olacağını belirtmişti. Ama elverişli koşullar söz konusu olduğunda, parti için “bir tek fırsatı bile kaçırmamalıdır” diye eklemiştir. Onun anlatımıyla, “Savunma ancak bazı durumlarda **aktif** bir savunma olur. Parti, kadersiz bir bekle-gör partisi değil, gerçek bir **eylem partisi** olmanın özelliklerini koruyabilir. Parti ancak bu durumda tayin edici eylemlerin zama-

nını geçirmez, kaçırmaz, olaylar tarafından gafil avlanmaz. ‘Bilge’ kadersiz bekle-gör taktiği ve daha da ‘bilge’ pasifliği yüzünden Batı’da proleter devrimin gelmesi zamanını kaçıran Kautsky ve şürekâsı olayı, bu konuda kesin bir uyarıdır...”

Bu uyarı bugün bizim için de fazlasıyla geçerlidir. Hem bugünkü geri düzeyden sıyrılmak hem de tayin edici mücadelelere hazırlanmak ancak tüm güçlerin ortak hareketine dayalı, aktif bir mücadeleyle mümkün olabilecektir. Ama burada durup, öncelikle şunu söylememiz gerekecektir. Yürüteceğimiz mücadelenin, her türlü irade ve çabaya karşın, başarısını sağlayacak olan şey, **doğru siyaset**dir. Bu doğru siyaset de işçi sınıfı ve diğer ezilen kitlelerin mücadeledeki ihtiyaçlarına göre belirlenebilir ancak. Ya da Lenin’in deyişiyle “işçi sınıfının politik gelişiminin ve politik örgütlenmesinin ilerletilmesi –baş görevimiz ve temel görevimiz budur...” (Parti Öğretisi Üzerine, İnter Yay.)

Bizim temel görevimiz de işçi sınıfı ve halkın, onun en çok sömürülen ve ezilenlerinin politik gelişiminin ve politik örgütlenmesinin ilerletilmesidir. Doğal olarak diğer tüm görevler buna göre şekillenecektir. Bu olmadığında kalıcı bir başarı da mümkün değildir. Lenin bu konuda da şöyle demektedir: “Bu görevi geri plana iten, bütün kısmi görevleri ve tek tek mücadele yöntemlerini buna tabi kılmayan herkes, yanlış yoldadır ve harekete ciddi zararlar vermektedir...” (age)

Örgütsel siyaset ve ajitasyon/propaganda

Temel görevin hangi içerikte olduğunu tespit ettik. Fakat bu temel görevin başarılabilmesi için kitlelere dönük doğru siyaset yeterli olmayacaktır. Mao’nun bize öğrettiği, doğru siyasal çizginin yanında, ona hizmet eden, parti içinde ve dışında kitlelerle bağı koruyacak bir örgütsel siyasetin de gerekliliğidir. Doğru örgütsel siyaset, bunun araç ve yöntemleri olmadığında siyasetimizin kitlelere ulaşamayacağı, başka bir deyişle de gerçek hayatta yaşam bulamayacağı biliniyor.

Örgütsel siyasetin farklı kapsamlarda birçok parçası tanımlanabilir. Kuşkusuz hepsinde de niteliğin artırılması ihtiyacı vardır. MLM’ler, on yıllara dayalı örgütsel deneyimleri ışığında, bilince çıkartılabildiği oranda olumlu birçok niteliğe sahiptir. Ancak eksiklerimizin üzerinden atlamak da mümkün değildir. Buradan hareketle faaliyetçilerimizin pratik faaliyetlerinin temel ve öncelikli bir

parçası olan ajitasyon ve propaganda (A/P) çalışmalarına katkı sunarak bilgilenme ve eğitim sürecini gerekli görüyoruz. Bugün saflarımızda bu konuda bilgi ve deneyim olarak ciddi bir yetersizliğin olduğunu görebiliyoruz. Faaliyetçilerimizin ve genç ve deneyimsiz oluşları, onların öğrenmeye açık ‘amatör ruhları’ ile de koşuttur. Bu bizim açımızdan önemli bir avantajdır da. Ancak bu ‘amatörlük’ çalışmalarındaki bir amatörlüğü de beraberinde getiriyorsa –ki öyledir- acil bir görev olarak bu noktada eğitime ağırlık verilmesi gerekir. Doğru kitle çizgisi ve doğru örgütsel siyasetin varlığında pratik çalışmalarda kimi amatörlükler belki daha tali bir özellik gösterebilir. Ama bu onun önemini hiçbir şekilde azaltmaz. Çünkü siyasetimizi kitlelere taşıyacak vazgeçilmez araçlarla kendini burada gösterecektir.

Gelinen süreçte birçok sorun ve yetmezliği barındırdığımız gerçeği, bu noktada da sergilenecek yetersizliklerin bizi çok daha olumsuz etkileyeceğini gösterir. Ya da aktif ve gelişebilen bir mücadele için “bir tek fırsatı bile kaçırmama”nın mümkün olamayacağını, tam tersine onlarca fırsatı kaçıracığımızı gösterir. Bu nedenlerle A/P çalışmaları, bunun amacı, rolü, yöntem ve araçlarının büyük önemi kavranmalıdır. Bunun için öncelikle Marksist kaynaklardan bu konuda bilgilenmek, özellikle de Lenin, Stalin ve Mao’nun makalelerini incelemek gereklidir. Çalışmalarımıza yön gösterecek, onun ihtiyaçlarına yanıt olacak ve onu zenginleştirecek her kaynak okunmalı ve incelenmelidir. Tüm bunların kendi somut koşullarımızla birleştirilmesi gerekecektir ama önce bilgilerimizi ilerletmeli ve derinleştirmeliyiz.

Ajitasyon/propaganda çalışmasında uzmanlaşma

Öncelikle belirtmek gerekir ki, ajitasyon ve propaganda faaliyetleri, tüm parti çalışmasındaki önemine paralel ayrı bir uzmanlık alanını oluşturur. Daha doğrusu oluşturması gerekir. Ancak bugün böyle bir gerçeklikten söz etmek mümkün değildir. Bu nedenle şu an daha acil olarak özellikle kitle çalışmalarında aktif faaliyetçilerin bu konudaki eğitimi zorunludur.

Bugün Lenin’in ajitasyon/propaganda ve örgütlenme anlayışını yaşama geçirmek zorundayız. Bilindiği gibi “Ne Yapmalı?” adlı eserinde Lenin, Bolşevik, illegal bir örgütün yaratılması sürecinde ajitasyon/propagandayı örgütlenmenin bir ön

şartı olarak ortaya koymuştu. Bugün bizim örnek alacağımız da bu A/P ve örgütlenme anlayışıdır.

Doğru siyaset bir kez tespit edildikten sonra, bunun başarısını sağlayacak olanın kadro ve militanlar olduğunu Lenin ve Stalin defalarca anlatmışlardı. A/P sorunu da bundan bağımsız değildir. A/P yapılırken ortaya konacak tavır ve yöntemler belirlenen siyaseti katbekat güçlendirebilecekken aynı şekilde geriletebilecektir de. Sınıf mücadelesinin düz bir çizgi izlediğini, çoğu kez sıçrama ve geri çekilmelerle yol aldığını biliyoruz. KP’nin de sürekli olarak bu süreci izlemesi, bilimsel öngörülerle tarihin kritik anlarını yakalaması gerekir.

Bu anların tespiti faaliyetin kapsamına göre yıllarla ifade edilebileceği gibi kimi faaliyetler özgülünde -daha da anlık tavırları zorunlu kılan günlerle ifade edilebilecektir. Ama net olan şudur ki, tüm bu süreçlerde A/P faaliyetleri, kitleleri yönlendirmede muazzam bir role sahip olacaktır. Bir geri çekilme anında zararı en aza indirecek, başarılı bir geri çekilmeyi ve dolayısıyla tekrar ileri sıçramayı sağlayacak politikalar ancak aktif A/P çalışmalarıyla yaşama geçirilebilecektir. Ya da bir sıçrama anında Partiyi daha geniş kitlelere maledecek düşman karşısında ileri mevziler kazanmanın önünü açarak olan da bu A/P faaliyetleridir. Bunun içindir ki, A/P faaliyetleri özel bir eğitimi ve örgütlenmeyi gerekli kılar.

A/P faaliyetleri her faaliyetçinin aynı oranda başarabileceği çalışmalar değildir. Çünkü burada, teorik, siyasal bir eğitimin ötesinde sınıfsal köken, kişisel beceriler, ilgi, yatkınlık vb. daha öznel unsurlar da devreye girecektir. Öyleyse konunun, doğru faaliyetçi seçimini bu konuda uzmanlaşmaya dayalı bir eğitimi zorunlu kılan ‘kadro politikasıyla’ da ilgili olduğu açıktır. Biz şu an Lenin’in propaganda ve ajitasyona dair çok bilinen ama önemi gereği tekrar tekrar vurgulanmayı hak eden ifadelerine yer vererek bu kapsamdaki vurgularımızı şimdilik noktalayalım:

“(Ö)rneğin işsizlik sorununu ele alan propagandistin, bunalımların kapitalist niteliğini açıklaması, modern toplumda bu bunalımların kaçınılmazlığının nedenini göstermesi, bu toplumun sosyalist bir topluma, dönüştürülmesi zorunluluğunu ve anlatması gerektiğini düşünüyorduk. Tek sözcükle propagandist ‘birçok düşünce’ vermelidir, öyle çok ki, tüm bu düşünceler bütünlükleri içinde ve bir karede ancak (nispeten) az sayıda kişi tarafından anlaşılır.

Oysa aynı sorunu ele alan ajitator, kendisini dinleyenlerin en çok bildikleri ve en göze batıcı bir örneği-örneğin işsiz bir işçi ailenin kıtlıktan ölmesi, sefaletin artması vs- ele alacak ve tüm çabalarını, herkesçe bilinen bu olgular temelinde 'kitle'ye bir tek düşünceyi vermek üzerine yoğunlaştıracaktır; zenginliğin artmasıyla sefaletin artması arasındaki çelişkinin saçmalığı düşüncesi; bu çarpıcı haksızlığa karşı kitlede hoşnutsuzluk ve öfke uyandırmaya uğraşacaktır, bu çelişkinin kökeninin açıklanmasını ise propagandiste bırakacaktır. Bu nedenle propagandist esas olarak yazarak, ajitator ise konuşarak görev yapar. Propagandistten, ajitatorünkünden farklı vasıflar beklenir..." (Ne Yapmalı?)

Bu amaçla şu an biz de M. Kalinin ve K. Kalaşnikof imzalı "Bolşevik Ajitasyon Üzerine" adlı kitabı temel alarak A/P çalışmalarımızda önemli gördüğümüz notları aktarmaya çalışacağız. Kitabı oluşturan söylev ve yazıların 1940'lı yıllar Sovyet Rusyası'na ve 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı yıllarına ait olduğunu hesaba katarak, özellikle daha genel nitelikteki konulara ağırlık vermeye önem göstereceğiz. Fakat söz konusu farklı koşullardan hareketle aktaracağımız konuların kendi gerçeklerimizle örtüşmeyeceğini düşünmemeliyiz. Komünistler için evrensel nitelikteki bilgiler dışında diğer tüm bilgilerin de özünde bize bir şeyler kavratacağı unutulmamalıdır. Zaten faaliyetçilerimizin dikkat ve özeni daha çok bu noktalarda gerekecek ve kendi çalışmalarlarıyla somutlamaları önem kazanacaktır.

Kitabın özellikle 'Büyük Anavatan Savaşı'na dönük bölümlerinden aktarımları daha seçici yaptık. Büyük Anavatan Savaşı'nın kapsam ve niteliği gereği bugüne ilişkin benzerlikleri daha azdır. Ancak yine de savaşın ortaya çıkardığı birçok etkeni anlamak, burada A/P'nin işlevini öğrenmek bakımından önemlidir bunlar. Birçok Sovyet savaş romanında Sovyetler halkının kahramanca savaşımına tanık olmuşuzdur. Haklı bir savaşın gücünü, "insan unsuru"nun belirleyiciliğini ve tüm bunlarda partinin ajitasyon ve propagandasının rolünü görmek bakımından bu romanlar zengin gözlem ve deneyimlerle de doludur.

Kitabın yalın ve anlaşılır anlatımı kaynaklı kitaptan aktarıma ağırlık verecek, kimi ekleme ve yorumlar dışında fazla bir müdahaleye ihtiyaç duymayacağız. Ülkemiz devrim mücadelesi açısından gerekli gördüğümüz bazı konu başlıklarına yazımızın ikinci bölümünde yer vereceğiz. Fakat

bu bölümde aktarılanları da A/P faaliyetleriyle doğrudan bağlantılı faaliyetçilerin, kendi koşullarıyla somutlamaları önemlidir.

Bizim genel bir seçicilikle özet halinde vermeye çalıştığımız anlayış ve tutumlar "Bolşevik Ajitasyon Üzerine" adlı kitaptan dana geniş bir şekilde okunabilecektir. A/P üzerine temel anlayışları ve davranışları irdeleyen bir el kitabı olması nedeniyle başta A/P faaliyetçileri olmak üzere kitle çalışmalarında yer alan herkesin bu kitabı okumaları ve gerektiğinde başvurmak üzere kütüphanelerinde bulundurmalarını gerekli görüyoruz. Fakat tabii ki bu daha başlangıçtır ve kesinlikle bununla yetinilmemelidir. Başta MLM'nin büyük ustaları olmak üzere, devrim mücadelesinin önder ve kadrolarının bu kapsamdaki yazıları incelenmelidir. Bundan da öte, çalışmalarımızı güncel koşullara uyarlayabilmek amacıyla "politik propaganda" ve "kamuoyu oluşturmaya" dönük ülkeye ait kitaplar okunmalıdır. Şimdi kitabımızı ele almaya başlayalım.

I. BÖLÜM

"BOLŞEVİK AJİTASYON ÜZERİNE"

Konunun temel özelliklerini sunması bakımından K. Kalaşnikof'un "Politik Ajitasyonun Ana Hatları" adlı kitabının ikinci bölümüne öncelik vereceğiz.

1- Bolşevik Ajitasyonun Önemi

"Kural olarak gözlemlenebilir ki", diyor Stalin. "Bolşevikleri yenilmez kılan, halkın geniş kitleleriyle kurdukları bağıdır. Ve bunun tersi, Bolşeviklerin sadece kurulu bağlarını kaybetmelerine, güçlerini yitirmelerine ve bir hiç haline gelmelerine yol açar."

Bolşevik Partisi, Lenin ve Stalin'in Partisi sürekli devrimci hareketin, sosyalist insanın bütün tarihi boyunca, politik ajitasyona büyük önem verdi. 1902'de "Politik Ajitasyon ve Sınıfsal Bakış Açısı" makalesinde Lenin şunları yazmıştı:

"Tümüyle her şeyi kapsayan politik bir ajitasyon, odak noktasını oluşturur, tüm toplumsal gelişmenin ve tüm halkın en yaşamsal çıkarlarıyla proletaryanın politik eğitiminin gerektirdiği çıkarları, onun tüm demokratik unsurları anlamında, birbirleriyle bağlıdır. (...) Bolşevik ajitasyon, halkın ideolojik ve politik eğitiminde, parti ile kitle arasındaki bağın sağlamaştırılmasında, parti politikasının geniş kitlelere açıklan-

masında ve onların Sovyet rejiminin ve partinin karar ve direktiflerinin yerine getirilmesi için seferber edilmesinde en önemli araçtır.”

Hemen hiçbir ekleme gerektirmeyecek açıklıkta ifade edildiği gibi, ajitasyon ve propaganda KP'nin tümüyle varlığını ilgilendiren, o olmadan yaşayamayacağı ve yaşamının da anlamı olmayacağı bir gerçeği ifade etmektedir. Bu aşamada teorik olarak çok fazla tartışılmaz ama bu temel görevimizi yerine getirmedeki pratik duruşumuz sorunun önemini tartışmayı gerekli kılıyor. Çünkü çoğu kez bu çalışmalar tali gibi algılanabiliyor ya da objektif olarak tali bırakılıyor. O zaman sınıf mücadelesindeki varlığımız neden? Bu alanda ne kadar yer kaplıyoruz sorularını daha ciddi olarak kendimize sormamız gerekli olmaktadır.

2- Bolşevik ajitasyonun düşünsel içeriği

Bolşevik ajitasyonun gücü, öncelikle onun yüksek düşünsel içeriğinden kaynaklanır. Açıklık, aydınlık bir düşünsel içerik taşımayan ajitasyon, bir süvari birliğini yozlaştırabilir. “ajitasyondaki sağlam başarının güvencesi, doğru bir teorik şiar”dır diyor V.İ. Lenin.

“Bolşevik ajitasyon, güncel olmak zorundadır. Kentteki ve kırdaki ajitator, ülkemizde ve sınırların dışında olup biten hiçbir şeyi görmezden gelemez. (...) Ajitasyonun ideolojik içeriğinden söz edilmedikçe, ...Bolşevik ajitasyonun hiçbir değeri yoktur.”

“Politik ajitasyonun fikirsel içeriği, büyük ölçüde ajitatorlere bağlıdır. Propagandacı ve ajitator, ideolojik olarak yüksek düzeyde bulunmak, Komünist Partisi'ne kopmaz bağlarla bağlı olmak zorundadır. Propagandacı ve ajitator, partimizin tarihini iyi bilmek, partimizi, işçi sınıfına, Sovyet halkına iyi tanıtmak zorundadır. Eğer ajitator, şu ya da bu sorun üzerinde davayı esash bir biçimde anlatamıyorsa, konuşmasında hiçbir ideolojik ajitasyona da rastlanmaz. Dolayısıyla ajitator, davanın doğruluğu ve haklılığı konusunda, hiç kimseye bir şey anlatmamış demektir.”

Burada biraz daha açık ifadelerle şunu belirtmeliyiz. Ajitasyonun düşünsel içeriği ya da ideolojik içeriğinin yansıtılabilmesi bilgili ve birikimli olmayı da gerekli kılar. Sadece partiyi bilmek, tanımak yetmez, her dönem ortaya çıkan sorunları,

kitleleri ilgilendiren sorunları bilmeyi de gerektirir. Bu birçok konuda, örneğin ekonomik alandaki gelişmelerde de bilgili olmayı ve sürekli takibi gerektirir. Güncelde yansıyan kadarıyla egemenlerin attığı her adımın nereye gittiği, diğer adımlarla nasıl bir bütünlük taşıdığı vb. kavranabilmelidir ki kitlelere sınırlı bir bilgi taşımanın ötesinde meselenin asıl özü aktarılabilsin. Bunun devamı doğru şiarların belirlenebilmesi ve kitlelerin doğru yönde harekete geçirilebilmesi olacaktır.

Ve yine belirtmek gerekir ki, Kalaşnikov'un Anavatan Savunması, Sosyalist üretimin geliştirilmesi gibi konularla bütünlendirdiği ideolojik içerik bugün bizde silahlı mücadele –ya da Halk Savaşı- ve Demokratik Halk Devrimi mücadelesiyle bütünlendirilmek zorundadır.

3- Bolşevik Ajitasyonun gerçekliği

“Ajitator, güçlükleri gözden irak tutmaz, yalcı sorunları görmezden gelmez. Bir ajitator, sade bir işçiye ya da kolektif köylüye rastlandığında onun pratikteki işinde karşılaştığı herhangi bir engel konusunda, hiçbir şeyi ters yüz etmemeli, görevinin doğru ve gerçek sözler olduğunu bilmelidir. Ajitator olarak, ele alacağı şu ya da bu sorun hakkında söyleyecekleri o kadar açık olmalı ki, bir an bile, hazırlıksız tek bir söz etmemeli, hazırlanmalı, sabretmelidir. Bolşevik ajitator hiçbir zaman Bolşevik ajitasyonun esas olan gerçekliği unutmaz.”

Ajitasyonun gerçekliği konusunda şunu söylemek gerekiyor ki, ülkemizde ve tabii ki devrimcilerde de “ajitasyonun” kendisine dair bir dejenerasyon yaşanmıştır. Başkalarını bir kenara bırakalım, fakat kendi faaliyetlerimizde çok kere söylemlerimizin “kuru ajitasyon” olarak algılandığı durumlar vardır. Ya da olumsuz anlamda “ajite çekmekle” itham edildiğimiz olmuştur. Bunları kimin dillendirdiğine göre soruna yaklaşımımız değişir ama böyle bir sorun olmadığını söylemek de doğru olmayacaktır. Devrimcilerin, sadece bugün değil uzun yıllardır bir daralma yaşadığı, sınıf mücadelesinde etkin bir güç olmadığı biliniyor. Bu koşullarda kitlelerin basit ama çok somut bir yargıyla bize yaklaşımları söz konusu olabilir ancak. O da onlara verdiğimiz güvenle doğrudan ilintilidir. Lenin'den şimdi yer vereceğimiz alıntının şu an gerçekliğimizle büyük bir uyuma gösterdiğini belirtelim.

Lenin şöyle diyordu: “Günümüzde, ancak hal-

kın önünde gerçek teşhirler **örgütleyen** bir parti, devrimci güçlerin öncü müfrezesi olabilir. Bu 'bütün halkın önünde' sözünün büyük bir içeriği vardır. İşçi sınıfından gelmeyen (ama öncü müfreme olmak için tam da diğer sınıfları çekmeliyiz) teşhircilerin büyük çoğunluğu, aklı başında politikacılar ve serinkanlı politik adamlardır. 'Her şeye kadir' Rus hükümeti bir yana, küçük bir memurdan 'şikayetçi' olmanın bile pek tehlikesiz olmadığını çok iyi bilirler. Bu nedenle de, şikayetleriyle **bize** ancak şikayetlerinin etkili olduğunu gördüklerinde, bizim **politik bir güç** olduğumuzu gördüklerinde başvuracaklardır. Dışımızdakilerin gözünde böyle bir güç olabilmek için bilincimizi, inisiyatifimizi ve enerjimizi **yükseltmek** amacıyla çok ve inatla çalışmak zorundayız; bunun için, bir artçı teorisi ve pratiğinin üzerine 'öncü' etiketi yapıştırmak yetmez." (Ne Yapmalı?)

Buradan tekrar "ajitasyonun gerçekliği" soruna gelirsek, şunları ifade etmeliyiz. Devrim propagandamızı kesinlikle halkın somut sorunları ve talepleri üzerinden yapmalıyız. Bunları devrim hedefimizle yaratıcı bir şekilde birleştirebilmeliyiz ama soyut, hayalvari bir görünüme düşmemeye ve belki daha önemlisi tüm sorunları devrime ertelen bir yaklaşıma düşmemeye büyük özen göstermeliyiz. Eğer doğru bağlar kurulabiliyorsa devrim yaşamın bir gerçeğidir ve kitlelerin bilincinde yer etmesi de olanaklıdır. Fakat bu noktada bir sorun varsa anlamalıyız ki, gerçeğin zorunlu diyalektik parçalarını atlıyoruz demektir. Bu nedenle somut sorun ve talepler, demokratik devrim programını oluşturan hedefler, bunların bugünden hangi yol ve araçlarla mümkün kılınacağı kitlelere gerçeklerden korkmayan somut bir açıklıkta anlatılabilir. Devrimciler de, darlaştıkça daha genel ve uzun vadeli hedeflere yönelik bir ajitasyon ve propaganda eğilimi bulunuyor. MLM'ler böyle bir subjektivizme düşmemeli, saflarını bu yanlış şekillenişlerden temizlemelidir.

4- Bolşevik ajitasyonun açıklığı

Tüm tartışma ve eylemlerde açıklık, ajitasyon ve propaganda çalışmalarının en temel şartlarından biridir. Her propagandacı ve ajitator, Lenin'in dediği gibi, kitleye basit ve açık, anlaşılabilir bir dille konuşmak zorundadır. Hiçbir zaman, yüksek perdeden, ağır top atışları gibi, ukalaca, yabancı sözcükler kullanarak, kitleye bir şey anlatılmaz. Anlaşılmayan sloganlar, anahtar olmayan çözüm

önerileri, kitleye sunulamaz.

"... Ajitatorlar 'on' sözcüğü iki sözcüğe sığdırabilmek zorundadır. Geri kalan sözcükler, sadece aşırı bir düşünce cambazlığından başka bir şey değildir.

"... Açıklık, sadelik ve uygulamadaki kolay anlaşılabilirlik... Bunlar, Bolşevik ajitasyonun önde gelen özellikleridir..."

Ajitasyonda açıklık konusunun önemini anlamak açısından bu soruna ustaların da sürekli vurgu yaptığını belirtelim. Mao'nun birçok makalesi açık, anlaşılır ve sade bir dilin gerekliliğine değinmektedir. Özellikle "Basmakalıp Parti Yazılarına" karşı kaleme aldığı makalesi bu anlamda büyük önem taşımaktadır. Mao'nun kendi yazı ve konuşmaları da bu noktada örnek teşkil edecek bir açıklık ve sadeliktedir. Propaganda çalışmasında bulunanların dil incelemesi yapması gerektiğini de belirten Mao'nun aşağıdaki ifadelerini aktarmayı gerekli görüyoruz.

"... Propaganda yapmayı gerçekten isteyen komünistler, okurlarını dikkate almalı, makalelerini ya da sloganlarını kimlerin dinleyeceğini asla akıllarından çıkarmamalıdır. Aksi takdirde, bunları ne okuyan olur, ne de dinleyen. Birçokları, yazdıkları ya da söyledikleri her şeyin herkes tarafından kolayca anlaşılabilirliğini sanıyorlar, oysa durum hiç sandıkları gibi değildir..." (Seçme Eserler, Cilt 3)

Bu konuda Bulgaristan devriminin önderi G. Dimitrov'un aşağıdaki ifadeleri de milyonların harekete geçirildiği deneyimlerden süzölmüş bir ders olarak okunmalıdır.

"Yazarken ya da konuşurken, seni anlaması, senin çağrına inanması ve seni izlemeye hazır olmasını gereken sıradan işçiliği hiçbir zaman aklından çıkarma! Kimin için yazdığını ve kimin için konuştuğunu hiçbir zaman aklından çıkarma."

Ajitasyon faaliyetindeki herkes şunu ciddiyetle düşünmelidirler. "**On**" sözcük iki sözcüğe nasıl sığdırılır? İşte bu alan çalışmalarının tam da bu nedenle bir uzmanlığı gerektirdiği, sorunun önemli bir parçasının burada düğümlendiği anlaşılmalıdır. Basit bir yargıyla şunu söyleyebiliriz. "On" sözcüğü iki sözcüğe sığdırabilen, "yüz" sözcüğü de yirmi sözcüğe sığdırabilecektir. Bu da her seferinde kitlelere çok daha geniş içerikte konuları daha az zamanda ama çok daha çarpıcı bir şekilde taşıyabileceğimizi gösterir. Faaliyetçilerimizin kaçığı gerçekten bu niteliktedir, önemle değerlendirmemiz gerekir.

5- Bolşevik ajitasyonun amaçlılığı, canlılığı ve etkinliği

Bolşevik ajitasyonun gücü, onun amaçlılığından, canlılığından ve etkinliğinden gelir.

1909 yılında, ünlü “Doğru Yolda” makalesinde Lenin şöyle yazıyordu:

“Her hücrenin ve işçilerin oluşturduğu her parti komitesinin, kitle arasında pratik örgütsel ve ajite edici propagandaya yönelik çalışma için, bir dayanma noktasına ihtiyacı vardır. Yani kayıtsız şartsız, oraya, kitlelerin olduğu yere gidecek ve adım başında, onların bilincini, sosyalizme yöneltecek ve her özel sorunu, proletaryanın genel görevleriyle birleştirecek...”

“Ajitatörde, söz ve eylem, hiçbir zaman birbiriyle çelişmez. Bir ajitatör, yüksek bir fabrika disiplini, yüksek bir iş verimliliği için, örnek bir kişi olmalıdır, en ön saflarda bulunmalı ve nasıl iş yaptığını kişisel davranışlarıyla göstermelidir.” (Parti Öğretisi Üzerine, İnter Yay.)

6- Bolşevik ajitasyonun savaşçılığı, coşkulu atılımlılığı ve karakteri

“Ajitasyon yapılırken” diyor Stalin yoldaş, “Sadece düz bir konuşmayla yetinilmez, aynı zamanda sorunun üzerindeki örtü de kaldırılır...”

“... İşçiler, köylüler ve kadınlar arasında kitle ajitasyonu hiçbir mücadelecî hedefe yönelmiyorsa, emekçilerin politik bilincinin derinleştirilmesinde yeterince yarar sağlayamaz...”

Bu noktalarda çok kısaca şunu belirtelim ki ajitasyonun amaçlılığı, canlılığı, etkinliği ve yine benzer biçimde ‘savaşçılığı, atılımlılığı ve karakteri’ onun **gerçek hayattan çıkıyor olmasıyla** da ilgilidir. Gerçek hayat dediğimiz şey ise kitlelerin toplumsal yaşam mücadelesidir. Eğer bu noktada bir zayıflık varsa komünistlerin işi daha da zorlaşır. Fakat daha kötüsü “siyasal ruhsuzluk” diyebileceğimiz bir hastalıktır ki bu konuya ileride değinmeye çalışacağız.

7- Yüksek Düzey İçin Bolşevik Ajitasyon

V.İ. Lenin şöyle diyor:

“Kavramlarımıza göre, kitlenin bilinci, devleti güçlü hale getirir. Kitle her şeyi bilirse güçlenir, her şey hakkında karar verebilir ve her şeyi bilinçle yapar.”

“Kitleler arasında, ajitasyon çalışması, kam-

panyadan kampanyaya, bir önemli tarihten bir başkasına yapılmayan bir iş değildir. Ülkemizdeki ve sınırlarımızın dışındaki yaşam, hiçbir zaman durmaz, üretim planlarının uygulanması ve aşılması için mücadele kesintisiz sürer, ekonomik ve kültürel yaşam sürekli akar, emekçi kitlelerin çıkarları uygulanan politikanın sorunlarıyla, ülkemizin ve dış dünyanın olaylarıyla büyür. Bu yüzden, halkın tüm katmanları arasında, parti örgütlerinin politik kitle çalışması, devamlı ve sistemli olarak yürütülmek zorundadır.”

Bu konu başlığına kendimiz özgülünde daha somut yaklaşacak olursak, bizim şu an hedefleyeceğimiz “yüksek düzey” kitlelerin Halk Savaşı’nın temelini oluşturduğu bir gerçekliği yakalayabilmek olacaktır. A/P çalışmalarımızın böyle bir amaca hizmet ettiği ve savaşın vazgeçilmez bir bileşimini oluşturduğunu unutmamalıyız.

Buraya kadar aktardıklarımız; A/P çalışmalarının temel özelliklerini ortaya koyar nitelikteydi. Bununla kopmaz şekilde sorunları ele alırsa, davranışlara ve daha özel deneyimlere ilişkin aktarımları da önemli görüyoruz. Kalinin’in söylevlerinden oluşan bu aktarımlarımız pratik çalışmalarda faaliyetçilerimiz için yol gösterici olacaktır. Aynı zamanda A/P faaliyetçilerimizin nasıl özelliklere sahip olması gerektiğini gösterecektir. Bunları da madde madde aktaracak olursak:

* Kalinin, “Kitle çalışmasının bazı sorunları” başlıklı söylevinde kitlelerle ilişkilerin göreceli olarak iyi olduğu bazı durumlarda, örneğin aile bağlarının kullanılmasında bu “iyi” ilişkiye karşın politik niteliği zayıf bir bağın kurulduğunu belirtmekte ve eleştirmektedir. Kitlelerin çoğunlukla yakınmaya dönük geri bilinç düzeyiyle aynılaşılarak Bolşeviklerin de yakınmanın ötesine geçemediğini ortaya koyan Kalinin bu konuda bakın ne diyor: “Biz Bolşeviklerin gözünde, kitleyle bağ kurmak, bunlar demek midir? Tabi ki değil. Kitleleri, onların geri kalmış unsurlarının yönlendirdikleri doğrultuda yönetmek Menşevik bir çizgidir. Bizim Bolşevik çizgimiz de kitlelere yön vermektir, onların başına kâhya kesilmek değildir. Kitleleri, politik bilinçli öncüler olarak, peşimizden götürmektir.”

Bu önemli nokta, faaliyetçilerimiz tarafından, gidilen kitlelerde bir yıl sonra nasıl bir etki yaratıldığıyla tartışılmalıdır. Dün onlar neredeydi,

bugün biz onları nereye, ne kadar ileriye taşıdık? Ne kadar bilinçlendirdik ve kolektif yapının daha ileri bir parçası haline getirebildik? Bu ve benzeri sorular hiçbir çarpıtmaya izin vermeyecek şekilde cevaplanmalıdır. Ancak o zaman kitlelerin başında “kâhya mı” yoksa bir öncü, önder olarak mı bulunduğumuz gerçek cevabını bulacaktır.

* Kalinin, parti örgütü sekreterinin kitleleri gerçekten etkileyebilmesi, kitlelerin onu dinleyebilmesi ve ona inanabilmesi için şunları sıralıyor: “(A)jitatörün ilkeli, Komünist Partisi’ne derin bir bağla bağlı olması, partimizin tarihini, hiç olmazsa, genel bilgileriyle bilmesi ve partimizin işçi sınıfı önüne, halkın önüne koyduğu görevleri anlaması gerekir. Parti yöneticisinin ya da propagandacının politik gelişim düzeyi açısından, başkalarından daha aşağı düzeyde bulunmaması gerekir...”

* Kalinin, hemen peşinden “Peki, parti eylem-cisi, kitlelere nasıl ulaşır?” sorusunu sorar ve aşağıdaki çarpıcı yanıtı verir: “İlkin, yıllar boyunca süren kendi deneyimimden söz etmem gerekirse, derim ki, parti yöneticisi hiçbir zaman böbürlenmez ve asla kibirli biri değildir. Eğer siz, işçilerle ve sade parti üyeleriyle konuşurken, çalmlı bir ses tonuyla, önemsiz, belki de rasgele bir sözcükle, kendinizi onlardan daha akıllı saydığınızı, onlardan daha çok şey bildiğinizi sezdirirseniz, o zaman bitmişsiniz demektir...”

“Böylece biz, bir ajitatörün alçakgönüllü olması gerektiğini öğrenmiş olduk...”

* Kalinin devam ediyor: “İkincisi, bir propagandacının, bir yöneticinin kitleyle ilişkisinde, sadece öğretmenlik rolü oynamaya kalkışması güzel bir şey değildir...” Kalinin “şu gereklidir, bu da gereklidir, yapılması gerekir” gibi konuşmaları eleştirir ve karşdakini dikkate alan “siz dersiniz, ben olsam böyle yapardım, size göre nasıl olmalı” gibi ifadelerin tercih edilmesi gerektiğini belirtir.

* Kalinin konuşmaların önceden saptanan biçiminden uzaklaşılmasından korkulmaması gerektiğini vurgularken ise şunları söylemektedir: “(D)inleyicileri ilgilendiren bir sorun ortaya çıktı mı, onu atlamayın. Bu önemli değil. Dinleyiciler bir kez canlanıp ilgi duyduklar mı, sizi can kulağıyla dinleyeceklerdir. Böylece, siz de ele almak istediğiniz sorunları işlemeyi başaracaksınız.”

* Kalinin’in en önemli sorunlardan gördüğü bir diğer nokta ise bazı konuşmacıların çetin sorun-

ları yanıtlamaktan kaçınmalarıdır. “Hiçbir zaman, böyle bir şey yapmayın. Sorulan soruları duymazlıktan gelmeyin. Eğer soruyu cevaplandırmayacaksanız, hiç çekinmeden işin doğrusunu söyleyebilirsiniz” diyen Kalinin, kapalı ve yan çizerek verilen yanıtları eleştirmekte ve dinleyicilerin bundan bir şey anlamadığını belirtmektedir. Sanırız bu nokta bizim için de son derece önemlidir. Çünkü sınıf mücadelesindeki yerimiz, şu an geldiğimiz nokta ve çok yönlü -bazısı kitlelere dönük- hatalarımızdan kaynaklı yanıtlamaktan kaçınacağımız ya da kaçındığımız birçok konu olabilmektedir.

* Parti komite sekreterinin, otorite sahibi olabilmesi için kitlelerin gözünde temiz kalması gerekliliğini belirten Kalinin, bunun, bazı kişilerle daha yakın, kişisel ilişkiler kurmamak anlamına gelmeyeceğini belirterek, onun, toplumsal ilişkilerinde, her insana, duygularının tutsağı olmadan yanaşması demek olduğunu ortaya koyar. Ve şu örneği verir “Sen benim dostumsun, bu güzel bir şey, ama işini savsaklar, kaytarırsan, üretimdeki görevlerinden kaçarsan, senden ötekilerden istediğimin daha fazlasını isterim ve seni haşlarım bir iyice.”

* Kalinin’in partinin kitle çalışmasında nasıl davranılması, şu ya da bu sorunun kitlelerin önünde nasıl ele alınması gerektiği sorununa yaklaşımı, tüm sorunların partinin bakış açısına göre konulması, her şeye parti bakış açısından bakılması gerektiği şeklindedir. Tasfiyeciler altında örgütsüzlüğün dayatıldığı bir dönemde bu nokta bizim için daha önemlidir. Kalinin bu noktada sorunları açık ve kesin bir biçimde, parti bakış açısına göre ortaya koymaya önem verir ve aksi halde bir örnekten yola çıkarak kitlelerin ne düşüneceğine ilişkin şunları söyler: “Biz seni tanıyoruz, bize iyi öğütler verir, kendin ise, başka şeyler düşünürsün. Senin söylediklerinle yaptıkların birbirini tutmuyor.” Böyle bir duruma düşmek açık ki bir komünist için en kötü durumlardan biridir. Faaliyetçilerin yüzüne söylenmesi de arkasından böyle şeyler söylenebilir. Bu noktaya tüm faaliyetçiler dikkat etmek zorundadır. Fakat tabii ki sorun teori ve pratik uyumuyla da alakalıdır ve kolektifi tümüyle ilgilendirmektedir.

* Kalinin, sürmekte olan savaş üzerinden herkes tarafından bu konuda ne düşündüğü, ortak dava için ne yapmak istediğinin bilinmesi, bunun

herkese sorulması gerektiğini ortaya koyar. Biz bunu bugün esas çalışmalarımız için hayata geçirmeliyiz diyebiliriz. Özellikle taraftar kitlenin netleştirilmesi ve ayrıştırılmasında onların aktif kılınmasında bu vazgeçilmezdir.

* Doğrudan aktaracak olursak: *“Yoldaşlar, bir ajitator olmanın hiç de kolay bir şey olmadığı anlaşılıyor. Gazete okuma işi ise, bir propaganda çalışmasıdır ve ustalıklı yapılması gerekir. Eğer okuyucu ve konuşmacı dinleyicilerde ilgi uyandırmazsa ve eğer dinleyiciler onun sizin tarafınızdan, önceden hazırlandığını bilirlerse, nasıl fikir alışverişi olabilir? Dinleyiciler böylesi bir okuma saatini, öğrencilerin okuma saati ya da bir zamanların dinsel vaaz saati kabul edeceklerdir.”* Kalinin’in ortaya koyduğu bu hassasiyeti aynı içerikteki kendi çalışmalarımıza uygulamamız gerekir. Tartışmasız bir gerçek ki, hâkim olan tam da bu eleştirilen tarz gibidir. Demek ki her şeyi bir ihtiyacın ürünü olarak kendi doğallığında yaşatmak büyük önemdedir.

Kalinin’in *“Cephedeki Ajitatorün Sözü”* adlı söylevinden de kimi yerlere dikkat çekelim.

- *“Ajitator, düşünsel olarak gelişmiş bir insan olmalıdır. Çok okuması ve sürekli kendini yetiştirmesi gerekir. Ajitatorün bütün boş zamanlarını, kitaplar üzerine çalışmaya ayırması gerektiğini söyleyebilirim. Bizim klasiklerimizi okuyun. Lenin’in, Stalin’in yapıtlarını okuyun. Stalin’inki gibi ajitasyon yürütmeyi öğrenin. Yoldaş Stalin, çok iyi bir ajitatördür. Halkla konuşmayı, nasıl da iyi yapıyor görüyorsunuz!”*

- *“Konuşmalara her zaman hazırlıklı olmalısınız. İyi öğrenim görmüş, bilgili ve savaşı bilen bir insan olsanız bile, ajitator olarak hazırlanmalısınız. Ne de olsa, bilgimiz sınırlıdır, herkesin de bilgilerimizden yararlanmasını sağlayabilmemiz için esash bir şekilde hazırlanmamız gerekir...”*

- *“Fakat konunun artık bıktırmaya başladığını, tümüyle sıradan, sade konuşmak ihtiyacının doğduğunu anladığımız zaman savaşçıların yanına bir bardak çay içmeye gidin ve onlarla candan ve içten konuşmalar yapın.*

Fakat böylesi konuşmalar için bile, hazırlıklı olmanız gerekir. Çünkü konuşma boyunca, size bir sürü soru sorabilirler. Yanıtlamaktan kaçınmayın ve soruyu saptırmamaya çalışın. Herhangi bir soruya, hiçbir yanıt bulamadığınız zaman da korkmayın. Yekten şöyle deyin: “Bilmiyorum, bunun yanıtını araştıracağım, buldu-

ğumda size söyleyeceğim.”

Ajitatorlerin donanımlı ve MLM teoride kendini sürekli geliştiren bir özellikte olduğuna hep vurgu yaptık. Propagandistin çok daha kapsamlı ve ayrıntılı bir teorik birikime sahip olması gerektiği ise tartışma götürmez. Bu durum, yürütülecek çalışmalarda ne kadar hazırlıklı ve dolayısıyla başarılı olunacağını da belirleyecektir. Fakat bundan öte, her bir çalışmada, her bir alan veya kitleye gidişimizde, o özgülde gerekli hazırlıkların yapılması gerektiği de açıktır.

Bu ancak ön bir araştırmayla ve mümkünse en doğru kişilerden bilgilenmeyle yapılabilecektir. Bu sayede hazırlanacak ajitasyonun içeriği ve hattı, dinleyiciler üzerinde etkide bulunabilecektir. Ne anlatacağımızı, neyi konuşacağımızı bilmek ama gerektiğinde bunu yeni durumlarla yaratıcı bir şekilde buluşturabilmek... Bizim ajitatorlerimizin çok ihtiyaç duyacakları noktalardandır. Politik bir amaçla buradan somut bir hedefle kitlelere gitmediğimizde, onların ve konuşmalarının yörüngesine gireceğimiz, bir anlamda da kitlelerin kendiliğindenci pratiğiyle özdeşleşeceğimiz unutulmamalıdır.

Kalinin’in *“Kardeşçe Bir Mücadele Topluluğu”* adlı söylevinde bir alıntıya yer verelim.

- *“Bir insanla, anadilinde konuştuğun zaman, bütün sorunları, daha rahat ve kolay anlatabilirsin. Onu da rahat anlarsın. Çünkü o, senin anlattığın her şeyi doğru anlamıştır...”* Bu nokta şu an ülkemizdeki MLM’lerin ciddi bir şekilde sorgulanması gereken bir soruna parmak basmıştır. Kürt ulusunun ülkemizdeki nüfusu düşünülürse, devrimimizin temel bileşenlerinden biri olan, Kürt ulusundan halk kitleleriyle kurduğumuz ilişkiler için Kürtçe bilmenin zorunluluğu ortadadır. Peki, bizde kaç yoldaş, Kürtçeyi, onun farklı lehçelerini gerçekten bilmektedir diye sordüğümüzde pek iyi bir tabloyla karşılaşmayacağımız bellidir. Bu konuya tekrar değineceğiz.

Burada, değinmek istediğimiz bir başka husus, bütün çalışmalarda kolektif ruhun yakalanabilmesi ve bu temelden kopmamaya azami özenin gösterilmesidir. Kalinin bu konuya *“Ajitasyon ve Propaganda Üzerine Birkaç Söz”* adlı söylevinde, şöyle dikkat çekiyor:

- *“...Konuşan bütün yoldaşların sorunlarını, pratik olarak ortaya koyduklarına dikkat etmişsinizdir.*

Kötü bir karakteristik değildir bu... Ama aynı

zamanda, bana öyle geliyor ki, sekreterlerin sadece ve sadece pratik yanları üzerinde durmaları yeterli değildir. Bazı genellemelere de gitmeleri gerekir. Genelleme yapmayı da öğrenmek zorundadırlar.

... Bolşevikler, pratik sorunları ve pratik görevleri genelleştirmeleri, onları bütünleştirmeleriyle öne çıkarlar...”

- “Stalin yoldaşın raporlarından, Lenin’in yaptıklarından, her gelişme aşamasında, temel halkayı yakalamayı becermenin ne kadar önemli olduğunu biliyorsunuz. Propaganda da, ajitasyonda da, partinin eğitim işlerinde de bu temel halkaların yakalanması zorunludur...”

- “Parti işini, tüm öteki işlerden ayıran özellikler nelerdir? Onun sadece, ajitasyon, propaganda ve kelimenin dar anlamıyla komünist eğitim ile ilgilendiğine ilişkin farklılık bana kalırsa çok sınırlıdır. Parti işi, eğer şöyle söylemek gerekirse, onun her işe ve hatta en karmaşık teknik ve mekanik işe, parti anlayışı ruhunu parti anlayışının kendini sokmaktan ibarettir.”

Bu noktanın şu an bizim için en önemli sorunlardan birini ifade ettiğini söyleyelim. Ortak bir anlayış birliği, ortak bir ruh ve şekillenmiş bir partinin tüm çalışmalarını muazzam derecede büyüten özelliklerdir. Bu olmadığında ise tersi geçerlidir. Söz konusu, partinin ‘iç sorunları’ kulvarında dönüp dolaşması kaçınılmazdır. Bu ortak anlayış ve ruhu tek başına öne çıkarmak ve onu temele koymak tabii ki söz konusu olamaz. Ama diğer zorunluluklar yerine getirildiğinde ortak anlayış ve ruh, pratik başarıların garantisi olacaktır.

- Kalinin’den yine önemli bir noktayı aktaralım: “Burada komünistlerin eğitiminden söz edildi. Partiye yeni kabul edilen insanda, partililik bilinci nasıl geliştirilmelidir? Bu size, yani göstereceğiniz yöne bağlıdır.” Nedir o yön, ya da o yönün özelliği nedir? Kalinin’in parti aidatlarının geciktirilmesi sorunu üzerinden örneklendiği, parti aidatının ödenmesinin, asıl sorunu oluşturmadığını anlatarak sorunu partililik ruhuna getirdiğini okuyoruz kitapta. Kalinin burada “Ama ben size sıradan bir eylemin nasıl politikleştirdiğini göstermek isterdim” diyor. Hemen ileride ise “Oysa, olayı genelleştirir, politik bir değer biçersek, bu ileri bir eğitim sağlar” diye ekliyor.

Kuşkusuz her küçük sorunun dahi ideolojik-politik bir arka planı vardır veya kurulabilir. Bu,

mücadeleye hizmet eder tarzda, sorundan kopmadan bir bilinçlendirme eylemi olarak uygulanıyorsa, yaygınlaştığında büyük bir özveri ve kazanım sağlayacağı açıktır. Bu yönüyle önemlidir ve uygulanmalıdır. Fakat bizler, meselenin kendi gerçeklerinden kopartılarak uçlaştırıldığı, aşırı zorlama yöntemlerle her şeyin “ideolojik” kabul edildiği pratiklere de şahidiz. Bu nedenle “politikleştirme, genelleştirme” yönteminin yerinde ve zamanında ama kesinlikle somuttan uzaklaşmadan yapılması gerektiğini vurgulamalıyız.

- Son olarak Kalinin’den şu bilgiyi aktaralım: “Eğitim, en güç pedagojik işlerden biridir. Oysa insanlara politik bilgiler vermek, partinin program ve tüzüğünü öğretmek başka bir iştir. Çünkü bununla belli bilgiler verilmektedir. Kuşkusuz burada, öğretim ve eğitim işleri arasında kalın bir çizgi çekmek olanaklı değildir. Çünkü insanı okutarak da eğitebilirsin. Fakat parti üyelerinin eğitim işinin günü gününe, fark edilmeden yürütülmesinin esas olduğunu gözden irak tutmayın. Bir iş, sık sık, ufak tefek şeylere, bazen de ciddi, büyük şeylere ve sorunlara dayanılarak yapılabilir.” Kalinin’in burada “günü gününe” yapılacak eğitim olarak belirttiğinin doğal ki günlük çalışmalardan ayrı tutulması söz konusu olamaz. Bizim her günkü çalışmamızın kitle içerisinde politik teşhirler, A/P çalışmaları ve örgütlenme pratikleri olduğunu düşünürsek eğitimin temel zemini ve malzemesinin de bunlar olduğunu rahatlıkla çıkarırız.

Uzun alıntılarla ve doğrudan aktarımlarla, A/P’ye dair vermeye çalıştığımız bilgiler daha çok kendi “uzmanlık alanlarına” özgü, hatta kimileri “teknik” görülebilir. Fakat bizim de burada “politikleştirme” diyebileceğimiz yöntemi uygulayarak sorunun diğer meselelerle bağımlı kurabilmemiz gerekir. Bu bağ, yapay ya da öylesine bir bağ değildir. Sınıf mücadelesinin içinden gelen, özünü onun verdiği ve her çalışmayı birbiriyle diyalektik bir şekilde ilişkilendiren bir bağlıdır.

II. BÖLÜM

A/P FAALİYETİMİZİN TEMEL GÜNDEMLERİ

Buraya kadar “Bolşevik Ajitasyon Üzerine” adlı kitap ve A/P’ye dair çeşitli bilgiler üzerinde durduk. Yazımızın temel amaçlarından biri buydu. Amatörlüğü aşmak, henüz işin başında olan faaliyetçiler için genel bir çerçeve çizmek

bakımından bu gerekliydi. Şimdi A/P çalışmalarına dair ortaya konulan anlayış ve yöntemler üzerinden, ülkemiz koşullarında bugün A/P'mizin içeriğini oluşturacak temel gündemlere değinmek istiyoruz. Güncel yansımalarıyla da paralel olarak bunları Kürt Ulusal Sorunu, ekonomideki gelişmeler, tarım ve köylülükte yaşananlar ve kadın sorunu olarak almayı gerekli gördük. Sırasıyla bu gündemleri ele almaya çalışalım.

Kürt Ulusal Sorunu, görevlerimiz ve A/P

Öncelikle MLM anlayışlar temelinde ulusal soruna ilişkin görevlerimizi belirleyerek neden A/P'mizin vazgeçilmez öncelikli bir bileşenini oluşturduğunu anlamaya çalışalım. Lenin, "Ne Yapmalı?" adlı eserinde ulusal sorundan bağımsız olarak komünistlerin ajitasyon ve propagandasının içeriğine dair belirttiklerini en başa alalım. Lenin, ajitasyon yürütmek için baskının her somut görüntüsünün –sadece ekonomik baskının somut görünümüleri ve işçilerle ilgili olanlar değil ele alınması gerektiğini belirtmişti. Çünkü bu baskının altında çeşitli toplumsal sınıflar vardı ve komünistler de otokrasinin çok yönlü politik teşhirini üstlenmeliydiler.

İşçi sınıfının politik bilincini geliştirme görevi ancak bu biçimde yerine getirilebilirdi. Kitlelerin politik mücadeleye "çekilmesi" için araçların sadece ekonomik mücadeleyle daraltılmasına karşı Lenin, "Polis baskısının ve otokrasinin aşırılıkla-

rının tüm tezahürlerini"nin politik ajitasyonun içeriğini oluşturması gerektiğini savunuyordu. Açık ki söz konusu olan politik bilinçlendirme olduğunda, bunun devletin her alanındaki baskı ve sömürsü işlenmeden, bunların birbiriyle bağlantısı kurulmadan yapılması mümkün değildir. Ve yine sorun politik bilinç olduğu için, baskı ve sömürünün en çıplak, acımasız ve çarpıcı olanları politik ajitasyonun önceliğini oluşturmak zorundadır.

Bu aynı zamanda, kitle mücadelelerinde açık çarpışmaların da önceliği oluşturacağını gösterir. Örnek vermek gerekirse, işkencelerin, katliamların, bombalama ve köy yakmaların yaşandığı, mücadelenin silahlı biçimleri altında hemen her gün ölümlerin olduğu bir yerde ekonomik sömürünün her günkü tezahürleri çok daha tali bir pozisyonda kalır. Her alanın kendi politik ajitasyonunda özgün konu ve malzemeleri olabilecektir. Fakat ülke çapında etkili sorunlar, bir şekilde her alanın politik ajitasyonunu da etkiler. Tek bir alanla sınırlı olmayan, tüm ülkeyi kapsayan nitelikte politik ajitasyonumuzu ise tartışmasız olarak bu ülke çapında sorunlar belirler.

"...Proletarya, yalnızca demokrasi aracılığıyla, yani demokrasiyi tamamen gerçekleştirerek, savaşımın her adımını, en kararlı biçimde formüle edilmiş demokratik taleplerle bağlayarak zafer kazanabilir, başka türlü değil. Sosyalist devrimi ve kapitalizme karşı devrimci savaşımı, demokrasinin sorunlarından **biriyle**, burada ulusal sorunla **karşı karşıya koymak** saçmadır. Kapitalizme karşı devrimci savaşımı, **bütün** demokratik taleplerle, yani cumhuriyet, milis, resmi görevlilerin halk tarafından seçilmesi, kadınların hak eşitliği, ulusların kendi kaderini tayin hakkı vb. gibi taleplerle ilgili devrimci bir program ve taktiklerle bağlamalıyız..." (Ulusal Sorun ve Sömürge sorunu, 6. Deffer, İnter Yay.)

Lenin'in berrak yaklaşımında da fark edeceğimiz gibi, devrimci savaş, tüm demokratik talepleri

program ve taktiklerinde barındırmak zorundadır. Devrim mücadelesinin asgari programı olan Demokratik Halk Devrimi mücadelesi ise bu anlamda somut talepleri içermesi bakımından daha özel bir yere sahiptir. Demokratik devrimin, toprak reformu yanında, emperyalizme karşı bağımsızlık, ezilen ulusların kendi kaderini tayini ve ulusların tam hak eşitliği konusunda, yine kadınların hak eşitliği konusunda büyük görevlerle yükümlü olması onun doğası gereğidir. Fakat tüm bu sorunların Demokratik Devrim mücadelesinde her dönem kaplayacakları yer ve önem, rasgele değil, tam da ülkenin hâkim çelişki ve gündemleriyle belirlenecektir.

Bu yanıyla konumuz özgülünde Kürt Ulusal Sorunu'ndaki görevlerimizin Demokratik Halk Devrimi mücadelemizin temel bir bileşeni olacağı, daha doğrusu olması gerektiği tartışmasızdır. Kürt Ulusal Sorununun tarihine ve PKK somutunda Kürt ulusunun son tarihi kalkışmasına baktığımızda bunun böyle olduğu rahatlıkla görülecektir. Kürt ulusal sorununun Demokratik Halk Devrimi mücadelesinin temel bir bileşeni olması gerçeği, aynı zamanda Halk Savaşı stratejisinin temel bir bileşeni olmasıyla da aynı anlamdadır. Ancak bu noktada, yanlış bir karşıtlık temelinde "sınıfsal" olmayı, ulusal sorundaki görevlerimizle karşıt algılayan yaklaşımlar ortaya çıkabiliyor. Şu an doğrudan bunu tartışmak gibi bir amacımız yok. Fakat bu hataya düşen yoldaşlarımız, Marksist ustaların bu konudaki eserlerini okumalıdır. Ve Kaypakaya yoldaşı okumalıdır. Güncelliği bakımından, Filipinler, Nepal ve Hindistan'daki Halk Savaşlarının bu konudaki yaklaşımlarını incelemelidirler.

Lenin, Rosa Lüksemburg ve o dönem birçok Marksist'in ulusal sorundaki çoğunlukla doktriner, hatalı yaklaşımlarıyla mücadele etmek zorunda kalmıştı. Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı ve ulusların tam hak eşitliği konusundaki Leninist tavra karşı çeşitli itirazlar ortaya çıkıyordu. Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkını desteklemenin "ezilen ulusların burjuva milliyetçiliğini desteklemek olduğu", kapitalizm ve emperyalizm altında kendi kaderini tayinin "genel olarak gerçekleşmesi imkansız" olduğu gibi görüşler ortaya atılıyordu. En önemlisi ise, işçi sınıfının politik partisinin, kapitalizmle birlikte tüm eşitsizlikleri de ortadan kaldıracak olan, sosyalizm hedefi varken, ezilen ulusların kendi kaderini

tayin hakkı ve tam hak eşitliği için mücadeleyi öne çıkarmanın ne gereği vardı?

Lenin zamanında ulusal sorundaki oportünist tavırlar genel olarak böyleydi ve ne ilginç ki hala böyle. Bu anlamıyla Lenin'in aşağıdaki ifadeleri Rosa Lüksemburg'un hatasına karşı olduğu gibi, ülkemizdeki hatalı yaklaşımlara da karşı aydınlatıcı olacaktır. *"Pratik olma' çabasıyla Rosa Lüksemburg, Büyük Rus proletaryasının ve öteki ulusların proletaryasının en önemli pratik görevini unutmıştır: her türlü devlet ve ulus ayrıcılığına karşı ve bütün ulusların kendi ulusal devletlerini kurmada hak eşitliği uğruna günlük ajitasyon ve propaganda görevi. Bu görev, (şu anda) ulusal sorunda en önemli görevimizdir; çünkü biz, demokrasinin ve bütün ulusların proleterlerinin eşit hakka sahip ittifakının çıkarlarını ancak böyle savunabiliriz."* (age)

Lenin'in ulusal sorunda en önemli görevin ne olduğuna dair tanımı açık. Bizim burada daha da önce çıkarmak istediğimiz yön ise "günlük ajitasyon ve propaganda görevi"dir. Çünkü UKKTH'nın ve ulusların tam hak eşitliğinin savunulması ancak bu uğurda militan bir mücadele yürütülerek somutluk kazanır. Devlet sınırlarını ilgilendiren, siyasi ilhaka karşıtlığı kadar ekonomik ilhaka karşıtlığıyla da ezen ulusların korkulu rüyası olan böylesi bir sorunda komünist ilkelerle mücadeleye girişmek çetin ve bedel isteyen bir görevdir.

Fakat Lenin'in bu noktadaki tavrı da çok nettir: *"Ulusların Kendi Kaderlerini Tayinini aşağı yukarı Bay Plehanov, Patresov ve ortakları gibi, yani çarlık tarafından ezilen ulusların ayrılma özgürlüğü için mücadele etmeden 'tanıyan' bir Rus sosyal demokrati gerçekte bir emperyalist ve çarlık uşağıdır."* (age) Aynı noktayla ilgili olarak Lenin başka bir yerde de şöyle demektedir: *"... Bu propagandayı yapmayan her ezen ulustan sosyal-demokrata emperyalist ve alçak muamelesi yapmak, görevimiz ve yükümlülüğümüzdür. Sosyalizm kurulmadan önce ayrılma durumu binde bir olanaklı ve 'uygulanabilir' olsa da bu mutlak bir taleptir."* (Ulusal Politika ve Proleter Enternasyonalizmi)

Çünkü *"Bu olmadan enternasyonalizm olmaz."* (age) Lenin hiçbir tartışmaya yer bırakmayacak şekilde komünistlerin ulusal sorundaki ilkesel tutumlarını günlük A/P göreviyle somutlaştırmıştır. O halde bu konuda nerede durduğumuz örgütün komünist niteliği bakımından da temel

bir kıstastır ve tutarlı bir tavırla Ulusal Hareketi, onun demokratik talep ve istemlerini savunmak büyük önemdedir. MLM'lerin ulusal sorundaki tavırları nettir. Bu nedenle destekleyeceğimiz veya eleştireceğimiz pratikler de bellidir. Ancak ulusal hareket üzerinden, "dar milliyetçilik", "emperyalizmle ilişkilendirme" gibi bahanelerle Kürt ulusuna ve onu temsil eden ulusal harekete sırtını dönmek, destek ve yardım görevini yerine getirmemek MLM'lerin tavrı olamaz. Bu noktada İbrahim yoldaşın, Şeyh Said isyanı karşısında takındığı berrak tavır bizim için referans olmalıdır. İsyanda "İngiliz parmağı" olduğu ve buradan hareketle de ulusal sorundaki görevlerinden kaçan sahte Marksistlere karşı İbrahim yoldaş, komünistlerin bu konuda temel görevlerinin ortadan kalkmayacağını, eğer gerçekten bir "İngiliz parmağı" söz konusuysa bile İngiliz emperyalizminin teşhirinin de bu görevlere ekleneceğini ortaya koymuştur.

Komünistlerin ulusal sorunda ölçütü, ulusal hareketin "emperyalistlerle ilişkisi" vb. olamaz. Komünistlerin temel ölçütlerinin ne olduğunu yurkarda Lenin'den alıntılarla aktarmıştık. Buradan da anlaşılır ki destekleme görevimiz ulusal hareketin tamamıyla **demokratik muhtevasıyla** ve **komünistlerin enternasyonalizmiyle** ilgilidir. Ulusal hareketin –ki şu an tartıştığımız ezilen ulusun hareketidir- demokratik muhtevasında bir değişiklik olmadığı müddetçe komünistlerin ezen ulus baskısına, ulus eşitsizliğine ve devlet kurma hakkının gaspına karşı mücadelesi, bu kapsamda ezilen ulus hareketine desteği sürecektir.

Stalin'den aktaracağımız ifadelerle bu noktayı daha da belirginleştirelim: "*Leninizm, ezilen ulusların kurtuluş hareketine proleter partilerin doğrudan doğruya desteği olmaksızın, 'ulusların eşitliği'ne dair demeçlerin boş ve ikiyüzlü sözler olduğunu göstererek, ulusal sorunu ezilen uluslara, emperyalizme karşı, ulusların gerçek eşitliği uğruna, bağımsız devlet olarak varlıklarını uğruna mücadelelerinde destek gerçek ve sürekli yardım sorunu haline geldi.*" (Leninizmin Sorunları)

Belirttiğimiz gerekçelerle ülkemizde, yürüteceğimiz A/P'nin temel bir içeriğini ulusal sorun ve o konudaki görevlerimiz oluşturacaktır. Ulusal sorun karşısındaki görevler ulusal harekete destek görevinden bağımsız değildir. Bu nedenle bu desteğin somutlanması gerekir. Bugün bu desteğin kendi örgütsel gücümüzle de orantılı olarak, asıl

biçimini, egemenlerin ulusal baskı siyasetini (tüm tezahürleriyle) ve emperyalizmi hedef alacak politik teşhirler, bu kapsamdaki A/P çalışmaları oluşturacaktır.

Ulusal Hareket'in her alanda sesinin kısılmaya çalışıldığı, tüm yasal-demokratik kurumları üzerinde baskı kurulduğu bir süreçte A/P araçlarıyla kitlelere ulaşmak, Kürt ulusunun sesi ve yüreği olmak büyük bir değer taşımaktadır. Ulusal Hareket'in demokratik örgüt ve kurumlarına destek ziyaretleri, katılabileceğimiz çalışmalarda birlikte çalışma ve haklı mücadelelerinde sürekli yanlarında olma vb. bu kapsamdaki görevlerimizin somut bazı adımlarıdır.

Kürt ulusal sorunundaki A/P görevlerimizi tartışırken "dil" sorununu da ele almalıyız. Daha önce Kalinin'den aktardığımız bölümlerde bir insanla anadilinde konuşulduğunda bütün sorunların daha rahat ve kolay anlatılabileceğini, onun da bunda, pratiğimizin de bir yansıması olarak çok geri bir pozisyonda durduğumuz açıktır. 25 milyon civarı nüfusu ve devrim mücadelemizdeki önemine oranla, Kürt ulusuna karşı görevlerimizde ve devrim mücadelemiz doğrultusunda Kürt halkı içerisindeki faaliyetlerimizde çok yetersiz kaldığımız açıktır.

Mao'nun, propaganda çalışmasında bulunanların dili ustaca kullanabilmeleri için dil incelemesi yapmaları ve dili kitlelerden öğrenmeleri gerektiğine ilişkin vurgularını hatırlamak gerekir. Üstelik Mao bunu Çince için söylemektedir. Bizim için ise Türkçenin ötesinde, bırakalım henüz özel bir incelemeyi en başta konuşmayı öğrenmemizi gerektiren Kürtçe vardır.

Sorunun önemini daha fazla açıklama ihtiyacı duymadan, yoldaşlarımızın özellikle Kürt kitleler içerisine giden ve A/P'den sorumlu yoldaşlarımızın Kürtçe öğrenmeleri gerektiğini belirtelim. Kürt kitleler içerisinde kök saldıkça saflarımızda Kürtçe konuşabilen faaliyetçiler artacak ve daha nitelikli bir kitle çalışması ve A/P yapılabilecektir. Ancak bugünden Kürtçe konusunda gerekli adımların atılması, Kürtçe bildiri, broşür vb. yapılması önemlidir. Şu an Kürtçe sözlü iletişim sorunumuz ise daha önemlidir.

Kürt Ulusal Sorununda görevlerimize ve bununla ilgili olarak A/P çalışmalarına değindik. Ancak tekrar vurgulayalım ki, bu sorun aynı zamanda Demokratik Halk Devrimi mücadelesinin de vazgeçilmez bir parçasıdır. Bu yönüyle ortaya

olan borç ödemelerini ve ülke içinde artan zam ve vergileri öne çıkarmamız yerinde olacaktır.

Bu sorunlar, A/P çalışmalarımızda çok önemli bir yer kaplayacak ve bu konuda faaliyetçilerimize muazzam materyaller sunacaktır. Söz konusu yasa, vergi ve zamların tüm halk nezdindeki birleştiriciliği A/P faaliyetleri için önemli bir avantaj-

koyacağımız tavırlar DHD mücadelesini de bağlamaktadır. Bunu Lenin'den bir aktarımla da ortaya koyarak, ulusal sorunla ilgili belirttiklerimize nokta koyalım: *“Tarihin diyalektiği öyledir ki, emperyalizme karşı mücadelede kendi başına bir faktör olarak güçsüz durumda bulunan küçük uluslar galeyanın bir parçası, galeyanı hazırlayan itkililerden biri olarak sahnedeki yerleri olacaktır, bu ise, gerçek anti-emperyalist gücü temsil eden sosyalist proletaryanın tarih sahnesine çıkmasına yardımcı olacaktır.”*

Dönemsel önemi, ülke gündeminde kapladığı yer ve artan tartışmalardan kaynaklı, A/P faaliyetlerimizin de temel bir bileşenini oluşturan Kürt ulusal sorununa daha uzun bir değiniyi gerekli gördük. Diğer temel gündemlere de değinerek devam edelim.

Ekonomideki gelişmelere yönelik A/P

Bu başlık altında ele alınabilecek konular çok geniş ve çeşitli bir içerik taşımaktadır. Ekonomik gelişmelerden bağımsız diğer alanlardaki gelişmelerin de tam anlamıyla sağlıklı bir değerlendirmesinin yapılamayacağı açıktır. Ancak tarım ve köylülüğü bilinçli olarak ayrı tutarak, A/P çalışmalarıyla ilgili bu konu kapsamında en önemli gündemleri belirtmek gerekirse, en başta son yaşanan krizle birlikte işsizliği, işçi haklarına yönelik gasplarını içeren yasaları, artan özelleştirmeleri, örgütsüzlük dayatmalarını, ülkenin yeraltı ve yer üstü zenginliklerinin talanını, emperyalistlere

dir. Düzenin ve devletin gerçek niteliğini kavratmada, hiçbir kitlenin kayıtsız kalamayacağı bu sorunların bilinçlendirici etkisi daha fazla olacaktır.

Artan işsizlik ve bu sorunu daha da katmerlendiren uygulama ve yasalar, getirdiği hükümlerle de işçi sınıfı mücadelesinde teşhir edilmesi gereken sonuçları ortaya çıkaracaktır. İşçi sınıfından sömürünün yoğunlaştığı, yedek işçi orduyu (işsizler) işçilerin daha ağır çalışma şartlarına mahkûm edildiği bir süreci yaşıyoruz. Emperyalist sermayeyle rekabet edemeyen birçok işletmenin emek sömürüsünü daha fazla artırma yoluna gittiği, bununla bağlantılı olarak işçi çıkarmaların da yoğunlaştığı gözlemlenebiliyor. Normalde “ucuz işgücü cenneti” olarak değerlendirilen bir ülkede artan bir şekilde bu yöntemlere başvurulması işsizlik ve sefaletin gelişimine işarettir. Ülkenin dört bir yanında irili-ufaklı grev ve iş bırakma eylemlerinin, yine sendikalaşma çabaları ve işten atılmaların arttığı görülüyor. Tüm bunlar işçi sınıfı içerisindeki çalışmalarımızın ve tabii ki A/P çalışmalarımızın da gündemini oluşturmaktadır.

Özelleştirmelerle emperyalist tekellere peşkeş çekilen kuruluşlar, bu sürecin devlet eliyle hangi oyunlar oynanarak gerçekleştirildiği, özelleştirmelerden elde edilen kaynağın nerelerde kullanıldığı (temelde dış borçlar) ve işsiz bırakılan çalışanlar, kısacası tüm çarpıcı yönleriyle özelleştirmeler A/P çalışmalarımızda hak ettikleri yeri

almalıdır. Yine ülkenin yeraltı ve yerüstü zenginliklerinde, emperyalistlerin ve yerli işbirlikçilerinin artan talanı, devletin gerekli hukuki çerçeveleri hazırlayarak ve sunduğu kredi olanaklarıyla bu sürece nasıl hizmet ettiği, doğada ve insan sağlığında yaratılan tahribat ve tüm bunlarda sermayenin azami kâr hırsı teşhir edilmeli, A/P çalışmalarımızda kullanılmalıdır. Denebilir ki bu konular artık tek tek bölge ve yörelerin bir sorunu olmaktan çıkmış, ülke çapında genel bir nitelik kazanmıştır. Bu duruma uygun olarak sorunun ileride kendini daha da hissettireceğini, buna uygun örgütsel mekanizmaların, esnek bir çalışma ve A/P araçlarının yaratılabilmesi daha önem kazanacaktır.

Bu gündem altında daha birçok konuya değinilebilir. Tüm bu konuların yoğunluğuna baktığımızda, teorik olarak bunun komünist ve devrimcilerin eylemliliğini de artırması beklenir. Ancak tam tersine bir darlık ve durağanlık vardır. Sadece devrimciler açısından değil çeşitli reformist sendika ve partiler için de aynı durum geçerli denebilir. Bunun nedenlerine ilişkin kuşkusuz birçok şey söylenebilir ancak net olan şu ki, kitlelerin kendiliğinden hareketiyle de olsa -ki gidişat o yönde- bu durgunluk aşılanacaktır.

Sorun kitle hareketliliklerinin nereye yöneleceği veya yöneltileceğidir. Komünist ve devrimciler önderliğinde daha büyük mücadelelere mi yoksa sonuçta düzen içi güçlere yedeklenecek bir içe çöküşe mi? Sorun böyle konulduğunda anlaşılır ki komünistlerin kendi örgütsel hazırlıkları tam da bu kitlelere dönük görevlerin bir gereği olarak tayin edici önemdedir. Stalin'in Çekoslovakyalı komünistlerin çalışmaları için ifade ettikleri, denebilir ki bizim için de öncelikli bir görev niteliğindedir.

“Son olarak Bubnik olayı. Yoldaşlar döneminin bir mutlak eylemsizlik dönemi olmadığını söylemek zorundayım. Durgunluk dönemi, proleter orduları biçimlendirme ve eğitime dönemidir, devrime hazırlama dönemidir. Proleter orduların eğitimi ama, yalnızca eylemler sürecinde olabilir. Çekoslovakya’da son dönemde ortaya çıkan pahalılık, bu eylemler için uygun bir ön koşuldur...” (Parti Öğretisi, İnter Yay.)

Demek ki durgunluk dönemleri “proleter orduları” eğitime ama eylemler içinde eğitime süreciymiş. Bu yönüyle parti örgütlerimiz, daha ileri mücadelelere dönük nasıl bir hazırlık içinde ol-

duklarını, bu amaçla ne kadar eylemlilik içerisinde olduklarını, militanlarını ne tür bir eğitime tabi tuttuklarını değerlendirmelidirler. Stalin Çekoslovakya özgülünde pahalılıktan söz ediyordu. Son vergi ve zamlarla ülkemizdeki pahalılık da çalışmalarımız için bir ön koşul niteliğindedir. Ama sadece bu kadar da değil düşük ücretler, çalışma koşulları, işsizlik, özelleştirmeler, tarımdaki tasfiye, Kürt ulusal sorunundaki gelişmeler ve daha birçok konu da çalışmalarımız için fazlasıyla ön koşul sunmaktadır. Bunlar tüm çalışmalarımızın, daha özelde de A/P’mızın içerisinde hak ettiği yeri almaldırlar.

Tarım ve köylülükte yaşanan tasfiyeye yönelik A/P

Ekonomideki gelişmelerin önemli bir parçası olan ancak etkilediği kitleler bakımından ayrı ele alınmayı hak eden tarımdaki gelişmeler, 2008’de başlayan ekonomideki krizin doğrudan ve belki en olumsuz sonuçlarıyla da öne çıkan niteliktedir. Tarımsal üretim kendisi için değil artık tümüyle “bütçenin denkleştirilmesi” –ki bu da dış borçların denkleştirilmesi ve emperyalist sermaye güvence sağlamak üzerine kuruludur- için parasal hesapların bir parçası haline gelmiştir. Türkiye ekonomisi söz konusu olduğunda ekonomideki olumsuz her gelişmenin en büyük zararı tarım sektörüne ve dolayısıyla köylülüğe yaşattığı bir gerçektir. Sadece son birkaç yıla bile baktığımızda, tarımsal üretimde yaşanan gerileme ve buna bağlı olarak kırsalda yoğunlaşan yoksulluk ve göç bu durumu kanıtlamaktadır.

Emperyalist sermayenin istekleri doğrultusunda tarımsal üretim çok büyük bir tasfiyeye uğratılırken bir yandan da atılan her adımın üreticilerin çıkarına olacağını propagandası yapılmaktadır. Zaten üretimi ilgilendiren asıl kararlar “hükümetler üstü” üst kurullar ve ona bağlı olarak Maliye Bakanlığı tarafından alınırken, Tarım Bakanlığı’na ise bunu halkın çıkarınaymış gibi gösterme ve uygulama görevi düşmektedir. Son yıllarda Tarım Bakanlığı kaynaklı açıklama ve girişimlere bakıldığında da bu Bakanlığın yalan ve demagoji bakanlığı haline geldiği de rahatlıkla görülecektir.

Yalan ve demagojinin en yoğun olduğu yer doğaldır ki komünistlerin de politik teşhirlerini yoğunlaştıracağı, ajitasyon ve propaganda görevlerini hayata geçireceklerin alanların ba-

şında gelmektedir. Politik teşhirlerimizin içeriğini genelde ve ayrı bölge ve ürünler özgülünde nelerin oluşturacağına burada yer vermemiz imkansızdır. Ancak bu alan faaliyetçilerimizin daha özel bir yoğunlaşmayla tarım ve köylülük sorununda uzmanlaşmaları, araştırma ve incelemelerde bulunmaları ve tabii ki her gelişmeyi bütünü bir parçası olacak şekilde takip etmeleri gereklidir.

Dikkat edilirse her alanda, yaşanan gelişmelerin, kendi içerisinde daha özel bir etkide bulunduğu yoğunlaşmalar tespit edebiliyoruz. Ekonomiyi ele alırken tarım böyle bir özellik göstermiştir. Genel tarımdaki tasfiyeyi ve kırsaldaki yoksulluk ve göçü ele alırken de ülke özgülünde T. Kürdistanı ayrı bir yere sahiptir. Zaten geri olan tarımsal üretimi ve yarı-feodal ilişkiler içerisinde sıkışan köylülüğüyle, T.Kürdistanı'nın tarımdaki tasfiyeden en büyük zararı görmekte olduğunu söyleyebiliriz. Söz konusu üretimdeki kayıplar olduğunda T. Kürdistanı'nın öne çıkacağı bir gerçektir, çünkü üretim hali hazırda en geri noktalardadır.

Üretimdeki kayıplar ve net gelir kaybı olarak bakıldığında ülkenin batı ve iç bölgelerinin, üreticiler bakımından da orta ve küçük düzeydekilerin öne çıkacağı söylenebilir. Ama eğer üretimsizlik, yoksulluk ve açlık boyutuyla ele alacak olursak, üretim ve net gelirdeki "kayıp oranlarının" azlığına karşılık T. Kürdistanı köylülüğünün, ülke boyutunda da yoksul köylülüğün öne çıkacağı tartışmasıdır. T. Kürdistanı'nda ulusal sorundaki gelişmelerin de iç içe geçen etkisiyle çelişkilerin çok daha derinleşeceği açıktır. Dolayısıyla hemen her bakımdan olduğu gibi tarımdaki gelişmeler bakımından da T. Kürdistanı öncelikli çalışma alanı olmalıdır.

Politik teşhirlerimizin, A/P faaliyetlerimizin temel bir gündemini tarım ve köylülükte yaşanan gelişmelerin oluşturması gerektiğini ortaya koyduk. Fakat örgütsel yapılanma, olanaklar, yetişmiş militan ve A/P araçları bakımından belki de en yetersiz olduğumuz alanı bu oluşturmaktadır. Bu yönüyle tarım ve köylülükte çelişkilerin hangi araçlarla çalışmamızın bir parçası haline getirileceği önem kazanmaktadır. Bu aşamada hem konunun önemi hem de yapılacaklar bakımından, 1920 tarihli, Komünist Enternasyonal II.Kongresi'nin aşağıdaki kararını hatırlamak yerinde olacaktır:

"(...) 5- Kırsal sistemli ve planlı bir ajitasyon

zorunludur. İşçi sınıfı, kır proleterlerini ve en yoksul köylülerin en azından bir bölümünü arkasına alamamış ve izlediği politikayla kırsal nüfusun diğer bölümünün tarafsızlığını sağlayamamışsa, zafer kazanamaz. Kırsal komünist çalışma bugün büyük bir önem kazanmaktadır. Bu çalışma tercihen, kırsal bağları olan kentin ve kırsal devrimci, komünist işçilerinin yardımıyla sürdürülmelidir. Bu görevden kaçmak ya da onu güvenilmez, yarı-reformist ellere teslim etmek, proleter devrimden vazgeçmekle eş anlamlıdır." (Parti Öğretisi, Lenin, Stalin, Komintern, İnter Yay.)

Demokratik Halk Devriminin özünde bir toprak sorununu ve tarımsal sorunları barındırdığı bilinmektedir. Buna koşut olarak, devrim stratejisinde köylülüğün rolü de açıktır. Öyleyse bu yöndeki görevden kaçmak bir yana, yetersiz kalmanın dahi bizim açımızdan devrime ulaşamamak olduğu tartışılmazdır. Bugün ülkemiz kırsalında, gerici düzen partilerini ayrı tutarsak, Kürt Ulusal Hareketinin ve kimi daha ufak reformist güçlerin çalışmaları ağırlıktadır. Kuşkusuz ki her ikisi de reformist özlerine uygun olarak kırsaldaki çelişkileri çözmekten –ki bu DHD'dir– uzaktır. PKK'nin asıl yöneliminin ulusal bir çizgide olduğu ise ayrı bir gerçekliktir. Dolayısıyla biz de kırsaldaki çalışmaları reformist ellere teslim etme lüksüne sahip değiliz.

Ki söz konusu reformist güçlerin var olan yönelim ve çalışmalarını hesaba kattığımızda, bu konuda sergileyeceğimiz geri tavrın, kırsal objektif olarak düzenin gerici güçlerine teslim etmekle eş anlamlı olacağı kavranmalıdır. O zaman aciliyetle kırsalda çalışmamızı olanaklı kılacak yöntem ve araçların araştırılması ve yaratılması gerekmektedir. Bu en başta kırsaldaki yoldaşlarımız ve ilişkilerimiz olmak üzere, şehirlerde de kırsal bağları olan yoldaşlarımız ve ilişkilerimizi bu amaçla aktif kılmayı gerektirir. Tabii ki tüm bunlar sistemli bir politikanın ürünü olarak ortaya konmalıdır. Ancak bu yetmez. Şu an yöntem ve araçların daha da çeşitlendirilmesi, geliştirilmesi gerekir. Daha da nitelikli kılınarak, yaygınlaştırıldığında "köy çalışmaları" bunun bir aracıdır. Reformist sendika ve birliklerde çalışmak başka bir yöntemdir. Bunlar artırılabilir ve daha da ayrıntılandırılabilir. Ancak tartışma götürmez olan, kırsalda ajitasyon-propaganda ve örgütlenme çalışmalarımızın aciliyetidir.

Kadınlara yönelik ajitasyon ve propaganda

“Kadınlar arasında komünist çalışmanın hiçbir şekilde komünist partilerin yan görevi olmadığını, tersine devrimci proletaryanın mücadelesini ve zaferini örgütlemek için önemli, hatta esas görevinin tayin edici bir parçası olduğunun altını kuvvetle çizer.” “... tüm parti faaliyetinin önemli bir parçası, evet genel parti çalışmasının yarısı olduğunu kavramıyorlar.” (17)

Kadınlara yönelik ajitasyon ve propagandamızı tartışırken yukarıda, Lenin’in ifadeleriyle dikkat çektiğimiz **“genel parti çalışmasının yarısı”** olma niteliğini en başa koymayı gerekli gördük. Çünkü, son yıllarda yürütülen bir dizi çalışma ve tartışmaya karşın hala bu konudaki genel gerilikten ve politik kavrayışsızlıktan biz de payımıza düşeni almaktayız. “Genel parti çalışmasının yarısı” olma durumu, ajitasyon ve propagandamızda da aynı oranda bir önem taşımakla eş anlamdadır. Ancak açık ki ne parti çalışmaları ne de ajitasyon ve propagandamız belirtilen bu nitelikte değildir.

Daha önce tartıştığımız temel gündemlerde belirttiğimiz görevler, kadına yönelik özel bir ajitasyon-propaganda yapılmayacağı, bunun özel örgüt ve araçlarının oluşturulmayacağı anlamına gelmemelidir. Bu ihtiyaç tamamen, kadınların o sorunlar içerisindeki özel konumlarından ileri gelmektedir ve ona göre ele alınmak zorundadır. Kürt ulusal mücadelesinin öznesi olan kadınlar, ulusal ve sınıfsal baskının yanında cinsel baskıya da maruz kalan kadınlardır. Toplumsal geri kalmışlığın etkisiyle cinsel baskının en şiddetli biçimlerini yaşayan Kürt kadınları, tüm bu ezilmişlikleriyle çelişkileri en keskin kesimleri oluşturmaktadır.

Bununla paralel olarak, kadınların Kürt ulusal mücadelesindeki önemli yeri bilinmektedir. Önceleri mücadelede erkeğin yanında bir ana, eş, kardeş ve yoldaş olarak beliren, daha sonra bunu da aşarak kendi ulusal ve cinsel bilinciyle mücadelede yer alan Kürt kadınları, mücadelede kadınlara yönelik özel örgütlenme biçimlerinin gerekliliğini kendi pratikleriyle ortaya koymuşlardır. Bugün Kürt ulusal mücadelesinin dayandığı temel dinamiklerden bir tanesi de ulusal mücadelenin vazgeçilmez bir bileşeni haline getirilmiş olan kadınların mücadeleleridir.

Ajitasyon ve propagandamızı oluşturacak temel gündemleri tartışırken ekonomideki, tarım ve köylülükteki gelişmelere yönelik belirttiklerimiz, kadınların mücadele potansiyelleriyle ayrıca ele alınmayı gerekli kılıyor. Kapitalist sömürü geliştikçe, aynı şekilde emperyalizmin yarı-sömür-gelerdeki sömürüsü arttıkça kadınların daha yoğun bir sınıfsal ve cinsel baskıya maruz kaldıkları bir gerçektir.

Denebilir ki onların emek sömürüsü tam da bu cinsel baskı ve sömürüye tabi olmaları aracılığıyla geliştirilmektedir. Ki böyle olduğu için de kapitalizm kadınlara yönelik cinsel baskı ve sömürüyü daha da kışkırtmaktadır. Aynı şey tarım ve köylülük sorununda, daha doğrusu kırsaldaki sınıfsal çelişkilerde de geçerlidir. Kırsal alanlarda yarı-feodal üretim ilişkilerinin kadınlar üzerinde daha yoğun bir cinsiyet baskısına denk düştüğü ortadadır. Çoğu kez sınıfsal çelişkilerin gölgesinde kalsa da kadın olmalarının bir sonucu olarak, yine cinsel baskı aracılığıyla en yoğun emek sömürüsüne tabi olanlar kadınlardır. Kırsalda üretici ve köylülerin, tarımsal üretimlerinin, dolayısıyla ekonomik geçim kaynaklarını sürdürmekte zorlandıkları, bu nedenle daha fazla emek harcama, ek işlerde bulunma gibi yöntemlere başvurdukları bilinmektedir.

İşte bu daha fazla emek harcamaya dönük “beka stratejileri” çok büyük bir ağırlıkla kadının sırtından yaşama geçirilmektedir. “Ücretsiz aile işçisi” konumlarıyla kadınlar (eşler, genç kızlar...) genel anlamda sınıfsal sömürünün, bunun kopmaz bir parçası olarak da aile içinde cinsel sömürünün daha yoğun bir baskısına maruz kalmaktadır. Bu nedenle kırsaldaki kadın mücadelesi, bu yönde ajitasyon ve propaganda çalışmaları da önemlidir. Şu haliyle açığa çıkartılması ve örgütlenmesi zor bir potansiyel olsa da kırsaldaki sınıfsal temelli mücademizin gelişimiyle paralel bu yönde de gelişmeler sağlanacaktır. Daha doğrusu bu gelişimin sağlanması, planlı adımlarla bu potansiyelin açığa çıkartılması, açığa çıkartılan potansiyelin daha ileri düzeyde örgütlenmesi gerekmektedir.

Kadınlara yönelik A/P görevimiz ve örgütlenme çalışmalarımız kuşkusuz ki sadece belirttiğimiz gündemler içerisinde ele alınamaz. Onları da içermek kaydıyla, temelinde kadınlara yönelik cinsel baskı ve sömürünün yer aldığı her türlü haksızlığa karşı ajitasyon ve propaganda göreviyle

yükümlüyüz. Ve bu görevin bir parçası olarak, sadece bilinen çalışmalarının kapsamı içerisinde değil, onunla da ilişkili fakat ayrı bir kadın çalışması göreviyle karşı karşıyadır. Bu görev, özel bir ajitasyon-propagandayı zorunlu kıldığı gibi özel örgüt biçimlerini, komisyon vb. örgütlülükleri de gerekli kılmaktadır. Hem örgüt içinde hem de kitle çalışmamızda, kadınlara yönelik özel çalışma ve örgütlenmeler sorunun en önemli ayaklarından birini oluşturmaktadır.

Yukarıda anlatmaya çalıştığımız gibi kadın sorunu devrimimizin temel gündemlerinden birini oluşturmakta ve “tüm parti çalışmasının yarısı” olma gerçekliğiyle diğer tüm çalışmaları kesen bir çalışma niteliği kazanmaktadır. Ulusal sorunda olduğu gibi kadın sorunu da Demokratik Halk Devriminin temel görevlerinden, dolayısıyla mücadelenin temel bileşenlerinden birisidir. Kadınlar içerisinde örgütlenecek çalışmaya, daha özelden ajitasyon ve propaganda görevimize bu ciddiyetle yaklaşılmalıdır. Bu aşamada son noktayı C.Zetkin’in net ifadeleriyle koymak yerinde olacaktır:

“... görüşümce, eğer her ülkenin komünist partisi, erkekleri devrime yönlendirmede olduğu gibi, aynı enerjiyle proletaryanın vereceği meydan savaşları için kadınları da kendine çekmez, devrimci eğitimden geçirmezse, bu devrime ve devrim için kitlelerin harekete geçirilmesine muazzam zarar verecektir. Kadınları da bilinçli üyeler olarak devrime katmak ve eğitmek için çaba göstermeyen tüm yoldaşları, devrimin bilinçli baltalayıcıları olarak adlandırıyorum.”

Ülkemiz özgülünde ajitasyon ve propaganda-mızı oluşturacak temel gündemleri ortaya koymaya çalıştık. Bunların kendi içerisinde ve ayrıca gündemler de belirlenebilecektir. Keza sınıf mücadelesi sürekli gelişimiyle her zaman yeni görevler de ortaya çıkartacaktır. Ancak devrimin temel gündem başlıklarını bunların oluşturduğu, bu ciddiyetle ele alınmaları gerektiği açıktır. Temelde bu gündemler olmak üzere, hem ülke çapında hem de tek tek alanlar özgülünde kitleleri ilgilendiren her gündem faaliyetçilerimiz tarafından bilinmek, takip edilmek ve işlenmek zorundadır. Yazımız boyunca eleştirdiğimiz dogmatik, kalıpcı ve genel-geçer çalışmalara hapsolmemek, A/P’yi bunların kısır döngüsüne bırakmamak ancak bu yolla başarılacaktır.

Kitlenin gündemlerine ilgisiz kalan bir örgüt

veya faaliyetçinin, kuru ve cansız bir çalışma yürüteceği açıktır. Onun ajitasyon ve propagandası, ajitasyon ve propaganda kavramlarının özüne ters bir şekilde siyasal ruhsuzlukla malû olacaktır. Kitlelerin sorunlarına yabancı, devrimin zorunlu parçalarından bihaber bir militan, siyasal olarak ruhsuz bir militandır. Ondan tüm çalışmalarını “Marksizm’in yaşayan ruhu” ile yürütmesi beklenemez ve onun A/P çalışmaları da ruhsuz olmak zorundadır.

Ajitasyon ve propaganda sorunu devrimci coşku ve ruhla ilgili bir meseledir. Bu birden bire oluşmaz. Ancak bunun oluşabilmesinin ölçütü nicel güç değildir. Nicel güç, bir başka deyişle de örgütsel güç ne olursa olsun, doğru olan ve kitlelerde, doğru politika, örgüt ve araçlar tespit edildiğinde devrimci coşku, onun siyasal ruhu da yaratılabilir. Bu aynı zamanda önemli yoğunlaşma, ciddi bir çaba ve emek işidir ve dolayısıyla asgari oranda yetişmiş militan da gerektirir. Söz konusu militan ihtiyaca var olanın işlenmesinden, onun yapı içinde ve dışında, teorik ve pratik eğitiminden bağımsız ele alınamaz.

Fakat net olan şu ki siyasal bir ruhla, devrimci bir coşkuyla yürütülen her çalışma kolektifin yetişmiş militan ihtiyacının temel kaynağıdır. Kitleler içerisinde pratik mücadele deneyimleriyle pişmiş bir militan devrimin asıl ihtiyaç duyduğu militan tipidir. Burada eksik bırakılmaması gereken şey ise teorik eğitim ve araştırma-incelemelerdir. Bunlar her militanın pratik çalışmaları ve gelişimleriyle de örgütlenebilmeli ve devrime kanalize edilebilmelelidir. Gönümüz devrimcileri genel itibariyle teoride geri, siyasette sığ nitelikler göstermektedir. İhtiyaçlarına tezat bir şekilde ciddi bir teorik eğitime, araştırmaya-incelemeye de yönelmiyorlar. Onlar her konuda kendilerini yetiştirmeli ve parti çalışmasında ustalaşmalıydılar. Bunun önemli ayağı ajitasyon ve propaganda çalışmalarıydı ve biz de bu sorunu ele almaya çalıştık.

Fakat bilinmelidir ki, bu henüz giriş niteliğinde bir yazıdır. Ajitasyon ve propaganda konusu daha kapsamlı bir şekilde incelenmeli, başta MLM kaynaklar olmak üzere gerekli her kaynaktan okunmalıdır. Ve daha da önemlisi tüm okuma ve incelemeler somut çalışmalarla iç içe, ona yön verecek biçimde ele alınmalıdır. Çalışmanın gerçek verimi ve yaşamsal zenginliği ancak bu yolla sağlanabilir.

Yabancılaşma ve proleter devrimci saflara yansımaları üzerine...

Yabancılaşma olgusu değişik tarihsel ve toplumsal koşullar içinde hem felsefi hem de ekonomik ve toplumsal boyutu ile incelenegelmıştır. Hatta denilebilir ki felsefenin temel araştırma konularından biri olmuştur. Bugün de sıklıkla karşımıza çıkan bir kavramdır. “Toplumun yabancılaştığı” ya da “insanların yabancılaştığı” sözlerini birçok yerde duyarız, ki bunlar çoğu kez, en azından bir durumun tespiti anlamında doğrudur. Emperyalist-kapitalist sistemin egemenliğindeki günümüz dünyasında, yabancılaşmanın tarihi bir zirve yaparak toplumları ve halkları yiyip bitiren bir olgu haline geldiği söylenebilir.

Öyle bir olgudur ki bu, politik özne olarak sistemi değiştirme iddiasındaki proleter devrimci saflarda da kendini güçlü bir şekilde hissettirebilmektedir. Hem de “sonuçta proleter devrimciler de bu toplumun içerisinde yaşıyor, onlar da maddi yaşam koşullarından etkilenecekler tabii” doğrusunun ötesinde yaşanabilmektedir bu durum. Şunu tespit etmek gerekir ki, toplumdaki biçimiyle ya da yeniden üretilen haliyle yabancılaşmanın, bozulmaya uğratmadığı hemen hemen hiçbir şey yoktur.

Komünistlerin ilk görevi, değiştirmek için mücadeleye ettikleri bu dünyayı tanımaktır; bunun için araştırma ve inceleme yapmaktır. Bunun somut adımı olarak içinde bulunduğu toplumu tarihsel süreç içinde anlamak, sorunlarını ortaya koymak, çözümler yapmak ve bunlara paralel çözümler üretmektir. Bu bağlamda, yabancılaşmanın teorik-felsefi-ekonomik ve proleter devrimci saflardaki ortaya çıkış biçimlerini analiz etmek gerekmektedir. Bu yazı, yabancılaşmanın ekonomik ve felsefi boyutunu özetle ortaya koyup, tarihsel olarak toplumdaki bazı yansımalarına değinip, proleter devrimci saflardaki görünüşünü ve kökenlerini araştırmayı ve buna paralel çözüm sunmayı hedeflemektedir.

“Yabancılaşma” kavramı dinsel-ahlaki veya inanca ait ideolojilerde, hukuksal terimlerde farklı anlamlarda kullanılmasına rağmen, günümüzde en yaygın biçimde toplumsal çürümüşlük, yozlaşma, anlamsızlaşma, değersizleşme, edilgenlik, geri çekilme, katılmama, kendinden saymama gibi durumları ifade etmek; diğer yandan “ayrı düşme”, “uzaklaşma”, “kendi dışında algılama” amaçlarını ifade etmek için kullanılmaktadır. Ya-

bancılaşmayı ele alırken bu sözcüğün sözlüklerdeki tanımı ile başlamak yerinde olacaktır.

Türkçe sözlüklerde: *“Bireyin kendi ürettiği nesnelere, emek ürünlerinin boyunduruğu ve egemenliği altında girerek kendi sorunlarına, bulunduğu ortama, toplumsal, insansal olana yabancı duruma gelmesi, emek ürünlerinin bağımsız ve ezici bir güç olarak belirmesi”* (Arka-*daş Türkçe Sözlük, Ali Püsküllüoğlu*) şeklinde tanımlanmaktadır. Yabancılaşmayı farklı şekillerde tanımlayan, yorumlayan ve kavramlaştıranlar da olmuştur.

Bazılarınca, *“Kişinin gizem ayinlerinde ya da esrime anında bedeninden ayrılması Romalı-larca zihinsel yabancılaşma olarak görülmekteydi ve toplumsal olarak takdire değer sayılmaktaydı. İlk Hıristiyanlar için yabancılaşma insanın Tanrı’dan ayrılmasıydı; Hegel için Fenemoloji’inde Kuşkucu ve Stoacı bilincini izleyen mutsuz bilinç (ya da Hıristiyan tını)’tir ve ‘bölünmüş doğa olarak benliğin, ikili ve çelişik bir varlığın bilinci olan Yabancılaşmış Ruh’tur.”* (D. Beel’den aktaran, Yabancılaşma ve... S. Özbudun-Temel Demirer-G. Markus, Sf: 14-15)

Bizim bu konuda referans alacağımız tanım ve kavramlaştırma, yabancılaşmanın Marksist tanımı, yorumu ve kavramlaştırmasıdır. Tarihi gelişmenin belirli bir aşamasında, işbölümünün bir sonucu olarak, kafa emeği ile kol emeği ayrıştı. Bu tarihsel süreçten sonra kol emeği ile çalışan üreticiler, ürünlerinin bir kısmını haraç veya vergi olarak yönetenlere vermek zorunda kaldılar.

Ürünlerin bir kısmının, haraç veya vergi olarak yöneticilere ve din adamlarına verilmesi gelişmenin belirli bir aşamasından sonra durmuş gibi algılanmaya başlandı. Böylesi bir gelişme ile birlikte emekçinin emeğinin ürününe yabancılaştığı sürecin başladığını görüyoruz. Bu süreçle birlikte artık, *“Emekçi hem yarattığı ürünü, hem de üretim etkinliğini, yani insanlığın özünü oluşturan etkinliği başkalarına teslim ediyordu.”*(1)

Emekçinin öz doğasının, asıl insanca yönü kendisinin değildi artık. Yalnızca var oluşsal özelliği olarak hayvanlarla ortak yönü kendisinini artık. Yine buradan çıkan sonuç, tam da Marks’ın dediği gibi artık *“Hayvansı özellikleri insanca, insanca özellikleri de hayvanca olur”*(2)’un gerçekleştiği görülmektedir. Artık insan en temel insani özünü yabancılaşıyor, insanın gözünde *“(Y)aşamın temel gereksinmesi değil yalnızca araçtı emek: Yaşamın kendisi bir yaşam aracı olarak belirir.”*(3)

Burada doğal olanın ters yüz edilmesi gerçekleşmiştir. Yaşamın algılanması değiştirilmiş, özne bir anlamı ile de nesneleştirilmeye başlanmıştır. Yaşamın araçlaştırılması, insanın özüne yabancılaşması ile birlikte yaşamın da anlamsızlaştırılmasını beraberinde getirmiştir.

Yabancılaşmanın insanlık tarihindeki başlangıç noktası burası olmuştur. Ama o noktada durmamış, tarihsel süreç içinde, toplumsal gelişmelere paralel, yabancılaşma da gelişim seyri izlemiştir. Köleci toplumda en aşırı ölçüsüne ulaştığı söylenebilir. Buradaki fark, kölenin yalnızca emeğinin ürününe değil, kendi bedenine de yabancılaşmasıdır. Kölenin hem bedeni hem de emeğinin ürünü başkalarının malıdır.

“Dolayısıyla kölenin hem emeği hem de bedeni, onun öznesi olarak yüz yüze geldiği nesnel gerçekliğin bir parçasını oluşturur. Özne nesneyi yadsıyarak dile getirir kendini; hem de bunu, beden ile ruhun birbirine karşıt şeyler olduğu yolundaki aldatıcı görüşe sarılarak yapar.”(4) Bu anlamı ile insanın özüne yabancılaşmasının doruğudur kölelik diyebiliriz. Modern kölelik bundan farklı olsa bile, yabancılaşma özünden bir şey kaybetmez hatta sistemin bütünselliği içinde baktığımızda “modern kölenin” de bedenine yabancılaşıp yabancılaşmadığı tartışılmak durumundadır.

Modern köle olan işçi için de aslında durum pek farklı değildir; *“İşçi ne kadar çok servet üretse, üretimin gücü ve kapsamı ne kadar artsa, kendisi de o kadar yoksullaşır. Ne kadar çok meta yaratırsa kendisi de bir meta olarak o kadar ucuzlar. Şeyler dünyasının artan değeriyle doğrudan doğruya orantılı olarak işçiyi de üretir ve bunu meta ürettiği oranda gerçekleştirir.”*(5)

Bu anlatımda da görüldüğü gibi işçinin (işgücünün) metalaşması, işçiyi köleleştirmektedir. Nasıl ki kölenin bedeninin de nesneleşerek kendine yabancılaşması gerçekleşiyorsa emek gücünün metalaşması da işçinin bedenine, değişik bir biçimde yabancılaşmasını beraberinde getirmektedir. *“Bu olgu göstermektedir ki emeğin ürettiği nesne emeğin –ürünü- emeğin karşısına yabancı bir şey, kendini üreten bağımsız bir güç olarak dikilir. Emeğin ürünü, bir nesneye aktarılmış maddileşmiş emektir: Emeğin nesneleştirilmesidir. Emeğin gerçekleştirilmesi, emeğin nesneleştirilmesidir.”*(6)

Bir taraftan emekçinin emeğinin ürününün kölesi olması, nesneye köle olmak, diğer taraftan emeğin gerçekleşmesi işçiler için gerçekliğin yok

olması şeklinde görülür. Nesneye kölelik şeklinde yabancılaşma, mülk sahibi için de ortaya çıkar ama fark bunun olumlama olarak algılanmasındadır. Yani işçiler de, mülk sahipleri de insanın özüne yabancılaşmayı yaşarlar. Birisi yoksulluk, sefalet içinde nesnenin kölesi durumunda yaşar, diğeri ise yine nesnenin kölesi olmuştur ama bunu zenginlik, sefa içinde ve yanılmalı olarak olumlu bir şeymiş gibi yaşar. Bu iki yabancılaşmanın özü insanın özünü oluşturan üretim etkinliğine yabancılaşmadır. Birisi ürettiğini başkasına vererek birisi de başkasının ürettiğine el koyarak insanın temel etkinliğine bir yabancılaşma yaşar. Mülk sahibinin yabancılaşmasının olumlama olarak görünmesi insanlığın yabancılaşmadan kurtulmasını uzatan, yabancılaşmayı olumsuz anlamda kışkırtan bir özellik de içerir.

Köle ile işçi arasında yabancılaşma konusundaki benzerliği Marks şu şekilde anlatmıştır: *“Böylece bu iki yoldan işçi kendi yarattığı nesnenin kölesi olur. Bir kere işleyecek bir nesne, yani bir iş kabul ettiği için; ikincisi de, yaşama araçlarını kabul ettiği için. Dolayısıyla ilkin bir işçi olarak, sonra da fiziksel bir özne olarak var olur. Öylesine aşırı bir kölelik biçimidir ki bu, yalnız bir işçi olduğu sürece fiziksel bir özne olarak hayatta kalabilir ve yalnız bir fiziksel özne olarak işçi olabilir.”* (7)

Bir işçinin bacağı kolu gibi uzuvları kopup iş yapamaz duruma geldiğinde o insan açlığa, sefalete ve ölüme mahkûm olmuş demektir. Uzuv kopunca işçi de olamıyor yaşama hakkı da tanınmıyor! Yaşayabilmesi için çalışması gerekiyor, çalıştıkça kendi köleliğini de yeniden üretiyor. Ya köleliğe boyun eğecek ya da yaşamına son verecek, yaşama olanaklarından mahrum olacak. Bu kölelik sisteminin varlığı ancak kölelerle mümkündür. Yani burjuvazi proletaryasız olamaz ve onsuz bir hiçtir. Kölelik çok kuvvetli ilişki sistemiyle örülmüştür. Nerede ise modern köleler bunun farkına varacak bir zaman bile bulamaz.

İşçinin emeğine yabancılaşması, yabancılaşan emeğin sahibi olarak özel mülkiyeti de ortaya çıkarmıştır. Nitekim Marks işbölümü ile birlikte özel mülkiyetin ortaya çıktığını ve işbölümü ile özel mülkiyetin özdeş olduğunu söyler. Yani özel mülkiyet de *“dışlaştırılmış emek, yani dışlaştırılmış insan, yabancılaşmış insandan”* (8) doğmuştur. Buradan görüldüğü gibi, *“özel mülkiyetin bir yandan dışlanmış emeğin ürünü, öbür yandan da emeğin kendini dışlaştırmasının, bu dışlaştır-*

manın aracı olduğu anlaşılır” (9) Neden ve sonuç ve tekrar sonucun neden olması süreci yaşanır. İşçi çalışmazsa yaşayamaz ve özel mülkiyet ortaya çıkmaz, özel mülkiyet de tekrar işçiyi çalıştırmayı, köleliğini devam ettirir. İşçi, metalaşmış emeğinin kölesidir. Canlı emek cansız emeğin, birikmiş emeğin kölesidir.

Özel mülkiyet, tarihsel gelişmenin belli bir aşamasında, üretimde işbölümünün sonucu olarak ürünlerin değişime girmesi sürecinde ortaya çıkmıştır. Elbette, işbölümü ve buna bağlı olarak değişim tarzı tarihsel ve toplumsal süreçlerin hepsinde aynı olmamıştır. Yine emeğin gasp edilmiş biçimi de bunların bir sonucu olarak aynı değildir. İşbölümünün gelişmesi, artı-ürünün ortaya çıktığı tarihsel süreçten bugüne değişim her toplumda olmuştur. Kapitalist toplumda ise değişimdeki ürün olarak meta, genel ve egemen bir ilişki biçimi olmuştur. Bu toplum biçiminde/sisteminde artık her şey değişime girmiştir, yani metalaşmıştır.

Yalnızca nesnelere değil, güzellik, yetenek, uygun bir ses, deha, alınteri-emek gücü artık alınıp satılabilen, sermayeye çevrilen birer meta olmuştur. Hatta vicdanlar bile pazara sürülüp değişime sokulmuştur. Elbette bu sistemde belirleyici olan emek-gücünün metaya dönüşmesidir. İnsanlar arası ilişkiler nesnelere arası ilişkilerin arkasına gizlenmiştir. Pazarda yalnızca değişim gözükmemektedir ama onun arkasında insanlar arası ilişkiler yatmaktadır. Meta üretiminin yaygınlaşması topluma egemen olması metanın gelişmesini de beraberinde getirmiştir. Bu, yabancılaşmanın tarihsel süreç içinde aldığı son bir biçimdir.

Demek ki kapitalist toplumda, *“insan emeğinin ürünü olan metalar, değişim alanına adım atamaz adeta bir bağımsız kişilik kazanıyor ve üretici insan üzerinde egemenlik kurmaya başlıyor.”* Tüm toplum biçimlerinde meta üretimi vardır ama hâkim üretim biçimi değildir. Kapitalist toplumda ise egemenleşmiştir. Dolayısıyla metanın fetiş hali ile birlikte yabancılaşma da toplumun her gözeneğine nüfuz etmiştir. Toplumun her alanında yabancılaşmanın yaygınlaşmasının ekonomik temeli meta fetişizmidir.

Marks yabancılaşmayı üç sacayağı üzerine oturtmuştur. İşbölümü, özel mülkiyet ve metalaşmadır bunlar. Bu sacayaklarının durumu toplumsal gelişmelerin değişik biçimlerinde farklılık göstermektedir. Buna göre yabancılaşmanın boyutları ve şekilleri de farklılaşmaktadır. İşbölümü, sınıflı topluma geçişin önkoşulu olmuştur, ama

kapitalist toplumda işbölümünün boyutu farklıdır. Yine özel mülkiyet de işbölümüne paralel gelişmiştir. Bir taraftan üretim toplumsallaşırken diğer taraftan üretim araçları üzerinde özel mülkiyet gerçekleşmiştir. Meta üretimi de her toplumsal biçimde olmasına karşın kapitalist toplumda hâkim üretim olmuştur. Marksizm yabancılaşmayı inceleyen ve kavramlaştırırken bu iki faktörü incelemiş, aralarındaki ilişkiyi de ortaya koymuştur.

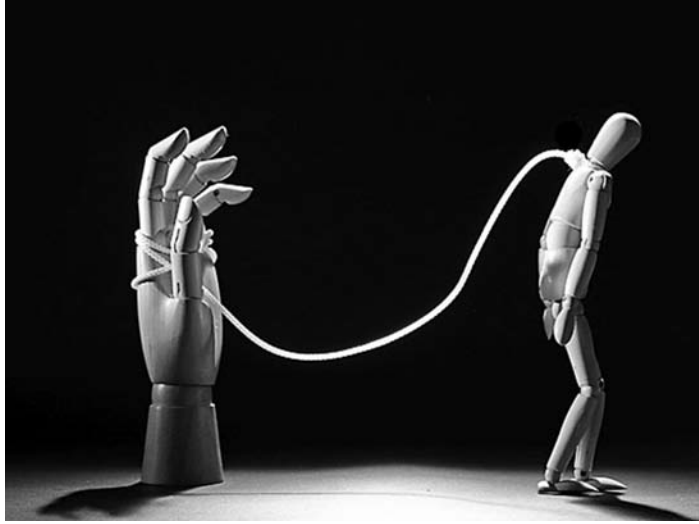
Yazının girişinde yabancılaşmanın birkaç tanımını yapmıştık. Marksizm’de yabancılaşma ise, insanın var oluşu ile özünün birbirinden ayrılarak karşı karşıya getirilmesi olarak ortaya konur. Yukarıda anlattığımız gibi bir tarafta insanın özü, doğası olarak çalışma vardır ama diğer taraftan var oluşunu devam ettirebilmesi için buna zorunlu olması söz konusudur. Bu insanın özünün, var oluşunun karşısına konarak kendini köleleştirmesi durumu. Yaşamak için köle olmak... Buradan hareketle insanın özünü ele almak gerekecektir. Bu öncelikle insanın özü ile yabancılaşma ilişkisini incelemeyi gerektirmektedir.

İnsanın özü ve yabancılaşma

Marks, kısaca, insanın özünü şu şekilde tanımlıyor: “İnsanın özü tek tek her bireyle var olan sosyal ilişkilerin toplamıdır.” Marks burada insanın özünü tek tek bireylerde değil, toplumsal ilişkilerde aramanın gereğine vurgu yapıyor. O zaman insanın toplumsallaşma sürecine bakmak yerinde olacaktır. İnsanın hayvanlar dünyasından ayrılışı, en az cansız maddeden canlı maddeye geçiş kadar önemlidir. Çok önemli bir tarihsel süreçtir. İnsanla hayvan o zaman tarihsel süreç içinde nasıl ayrıştı, insanı hayvandan ayıran şey nedir?

“İnsanda, kendisiyle çevresi arasındaki madde değiş tokuşu, insanın bilinçli denetimi altında gerçekleşir. İnsan işte burada ayrılır hayvandan. Hayvanlar çevrelerinin bilincindedirler, ama yalnızca edilgin bir biçimde ve çevrelerinin

bir parçası olarak bilincindedirler.”(10) “Hayvan kendi hayat etkinliği ile doğrudan doğruya özdeştir. Kendini bundan ayırt edemez. Hayvan, kendi hayat-etkinliğidir. İnsan hayat etkinliğinin kendisini isteminin (iradesinin) ve bilincinin nesnesi yapar. Bilinçli bir hayat etkinliği vardır... Bilinçli hayat-etkinliği insanı hayvanca hayat-etkinliğinden dolaysız biçimde ayırır. İşte bundan ötürü insan bir tür varlıktır. Ya da sadece bir tür varlığı olduğu için **bilinçli bir var-**

lıktır yani kendi hayatı insan için bir nesnedir. Yalnız ondan ötürü etkinliği özgür bir etkinliktir. Yabancılaşmış emek bu ilişkiyi ters çevirir. Öyle ki insan bilinçli bir varlık oluşu için kendi hayat-etkinliğini, öz varlığını, var oluşu için basit bir araç yapar.”(11)

İnsanın özünü oluşturan, hayvandan ayıran, insanı insan yapan birincil faktör bilinçli yaşam faaliyetidir. Bilinçli bir varlık olmasıdır. Bilinçli bir varlık olmasından dolayıdır ki var oluşu için, yaşaması için, özgür etkinliğini, çalışmasını basit bir araç yapar. Bu nokta köleşmenin de başlangıcıdır. Bir tarafta insanı insanlaştıran bir özellik olarak bilinç, diğer taraftan insanı köleştıren bir özellik olarak da karşımıza çıkmaktadır. İnsanı hayvandan ayıran ve özgürleştiren özellik aynı zamanda köleştırebilmektedir. Bu diyalektik bütünsellik kavramı yabancılığa da kavranamaz.

Özgürlük ve kölelik... İnsanın özü ve var oluşsal durumunun karşı karşıya getirilmesi, karşı karşıya konması. İnsanın işbölümü oluşana kadar özgürce yaşamsal etkinliği sürdürdüğünü söylemeliyiz. Bilinçli yaşam-faaliyeti üretimi, tarihsel süreç içinde üretim fazlası oluşturuyor, daha fazla üretim için işbölümünün gerekliliği bilince çıkarılıyor. Bu aynı zamanda köleştirici; yabancılaştırıcı süreci başlatmıştır.

“İnsan, pratik etkinliğiyle nesnel bir dünya yaratırken, organik olmayan doğayı işlerken bilinçli bir tür varlığı olduğunu, yani türü kendi öz varlığı gibi ele alan bir varlık olduğunu tanımlar

(ispatlar). Şüphesiz hayvanlar da üretirler. Arılar, kunduzlar, karıncalar ve başka hayvanlar kendilerine yuva, barınak yaparlar. Ama hayvanlar yalnızca kendilerinin ya da yavrularının dolaysız gereksinimleri için üretirler; ürünleri tek yanlıdır, oysa insan evrensel üretimde bulunur. Hayvanlar yalnız dolaysız fiziksel gereksinimlerin zoruyla üretir, oysa insan fiziksel gereksinimlerden bağımsız olarak üretim yapar ve ancak bu gereksinimlerden kurtulduğu zaman üretir. Bir hayvanın ürünü doğrudan doğruya kendi fiziksel gövdesine bağlıdır, insan ise kendi ürününe serbestçe bakabilir. (...) İnsan ilk olarak nesnel dünyanın işlenmesinde bir tür varlığı olduğunu gerçekten tanımlamaktadır. Bu üretim onun etkin türsel hayatıdır. Bu üretim yoluyla ve bu üretim dolayısıyla, doğa insanın kendi eseri ve kendi gerçekliği olarak görünür. Dolayısıyla emeğin amacı, insanın türsel hayatının nesnelleştirilmesidir: Çünkü kendini yalnızca bilinçte olduğu gibi ussal biçimde değil, aynı zamanda gerçeklikte, etkin olarak bir kere daha yaratır.”(12)

Bu yüzden insanın kendi ürününün nesnesi koparılıp alındığında, bu yabancılaşmış emek, insanın kendinin özü de koparılıp alınmış olur, daha da öte insanın insansal etkinliği “yozlaştırılıp” bir araca indirgenir. Yabancılaşmış emek insanın özünü, fiziksel var oluşunun bir aracı yapar. Demek ki insanı hayvandan ayıran bir özellik de üretim faaliyeti, bilinçli tasarlanmış üretim faaliyetidir, çalışmadır.

İnsanın emeği ile doğayı değiştirip, kendi eseri olarak görmesini de beraberinde getirir. İnsan emeği ile aynı zamanda kendini de yeniden üretmektedir. İnsan yalnızca yaşam faaliyetinin devamını sağlayabilmek için üretmez. Hayvanlarla insanı ayıran önemli bir özelliktir bu. İnsan tasarlayıp, planlayarak her türlü üretimde bulunur. İnsan hem üretmeden önce ürününü tasarlar hem de ürettikten sonra ürünüyle uğraşmaktadır. Bu özelliği insanı özgürleştirmektedir doğal olarak. Fakat yine bu insani, insana has özellikler insanı tarihsel süreç içinde köleleşmekten kurtarmaz.

“Çalışma, her şeyden önce, hem insanın hem de doğanın katıldığı ve insanın kendisi ile doğa arasındaki maddi tepkileri kendi rızasıyla başlattığı, düzenlediği ve denetlediği bir süreçtir.”(13) Üretimde bulunan insan hayvanlardan farklı olarak doğayı da bu çalışmayla denetimine alır. Bilinçli olarak doğayı denetime alma eylemi insanın,

insana has bir özelliğidir. Üretim çalışmasının insanın kendine has özü olduğu ama üretim çalışması sonucunda üretilen ürünün üreticiye tarihsel süreç içinde yabancılaşması sonucu bu insani özelliğine de yabancılaştığını görüyoruz. Bu yabancılaştırmada da insanın yaşamını devam ettirmesi için zorunlu olduğunun tarihsel süreç içinde geliştiğini görüyoruz. Bir tarafta doğal bir insani öz olarak çalışmak, diğer taraftan varlığını devam ettirmek karşı karşıya geliyor, getiriliyor.

Üretim çalışması, insanın doğa üzerindeki eylemini bilinçli bir şekilde düzenlemesini de zorunlu kılar. Buradan hareketle de elbirliği ile çalışma gelişmiştir. Bundan sonra tarihsel sürecin belirli aşamasında insanlar arası ilişkilerin bilinçli bir şekilde düzenlenmesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır. Elbirliğinin gelişmesinden sonra üretim çalışmasının toplumsallığı daha da gelişmiştir. İnsanın tek başına üretim çalışmasında bulunması olmamıştır. İnsan ilk toplumsal ilişkiye geçmesiyle bu süreç başlamıştır ki bu karşı cinsle ilişkiyle başlar. Elbette bu üretim, yalnızca türünün geliştirilmesinden ibaret olamayışıyla da hayvanlardan ayrılmaktadır. İnsanın toplumsallığının bu üretim içinde gelişmesi de bir başka ayırt edici husustur.

“İnsanlar üretim sırasında yalnızca doğayı değil, birbirlerini de etkilerler. Ancak belirli bir biçimde işbirliği yaparak ve etkinliklerini birbirleriyle değiş tokuş ederek üretimde bulunabilirler. Üretim yapabilmek için birbirleriyle belirli bağlar kurmak, birbirleriyle belirli ilişkiler kurmak zorundadırlar; işte insanların doğa üzerindeki etkileri yani üretim, ancak bu toplumsal bağlar ve ilişkiler içinde gerçekleşebilir.”(14) Demek ki insanın bilinci yalnızca bireyle onun doğal çevresi arasındaki ilişki değil, aynı zamanda toplum ile çevresi arasındaki ilişkinin bireyde yansıyan toplumsal imgesidir. Bu nedenle “İnsanın varlığını belirleyen bilinci değil tam tersine bilincini belirleyen toplumsal varlıktır.” (15)

İnsanın toplumsal bir varlık olması, toplumsal üretim içinde olması, bilincini belirler. “İnsanın kendi emeğinin ürününden, hayat-etkinliğinden, türsel varlığına yabancılaşması olgusunun dolaysız bir sonucu, insanın insana yabancılaşmasıdır. İnsan nasıl kendi kendisiyle karşı karşıya geliyorsa, öteki insanlarla da karşı karşıya gelmektedir. İnsanın işiyle, emeğinin ürünüyle ve kendisiyle ilişkisi için geçerli plan, insanın öbür insanla, öbür insanın emeği ve emeğinin nesnesi için de geçerlidir.”(16) İnsanın kendi “türsel özel-

liğinin kendine yabancılaştırılması” bir insanın öbürüne ve her ikisinin de insanın özüne yabancılaşması anlamına gelir. İnsanın toplumsal bir varlık olması, yabancılaşmanın da toplumsallığını beraberinde getirir. Yani insanın kendisiyle bütün ilişkileri ve insanın başka insanlarla ilişkilerinde de gerçekleşir yabancılaşma.

Burada özel bir noktayı vurgulamakta fayda var. İnsanın insanla doğal ilişkisinin ilk başladığı nokta erkekle kadının doğal çoğalma ilişkisidir. Bir anlamı ile toplumsallığın ilk başladığı nokta burasıdır. Yabancılaşmanın da ilk yaşandığı noktalardan birisinin burası olması tabii ki rastlantı değildir ve özel mülkiyetin gelişmesi, işbölümünün gelişmesi süreci ile birlikte olmuştur. O süreçte kadının da özel mülk olma süreci başlamıştır. Konunun daha iyi anlaşılması için Marks’tan uzun bir alıntı yapmak yararlı olacaktır:

“İnsanla insanın dolaysız, doğal ve zorunlu ilişkisi, erkekle kadının ilişkisidir. İki cinsin bu doğal ilişkisinde insanın doğayla ilişkisi doğrudan doğruya insanın insanla ilişkisidir ve gene aynı şekilde insanla ilişkisi doğayla ilişkisidir. Böylelikle bu ilişkide, insanın özünün insan için ne dereceye kadar doğal olduğu, ya da doğanın ne dereceye kadar insan için insanın insanca özü olduğu, duygusal olarak görünür, gözlemlenebilir bir olguya indirgenir. Onun için bu ilişki ile insanın bütün gelişme düzeyi yargılanabilir.

Bu ilişkinin özelliğinden, bir tür varlığı, insan olarak insanın ne dereceye kadar kendi bilincine vardığı, kendini kavradığı anlaşılır: erkekle kadının ilişkisi, insanla insanın en doğal ilişkisidir. Bu yüzden bu ilişki insanın doğal davranışının ne dereceye kadar insani olduğunu ya da içindeki insani özün ne dereceye kadar doğal bir öz olduğunu, insani özelliğinin onun için ne dereceye kadar doğal olabildiğini gösterir. Bu ilişkide ayrıca, insanın gerekmesinin ne dereceye kadar insani bir gerekseme olduğu da görülür; dolayısıyla bir kişi olarak öteki kişinin ne dereceye kadar insanın gerekmesi olduğu insanın kendi bireysel var oluşunda aynı zamanda toplumsal bir varlık olduğunun ne dereceye kadar gerçekleştiği görülmüş olur.”(17)

Marks, insanın ilk ilişkisinden başlayarak toplumsal ilişkisini sorgulamış, analiz etmiştir. Toplumsal ilişkinin gelişiminin anlaşılması açısından doğal ve ilk ilişkiden başlanıp sorgulanması önemlidir. Hem yabancılaşmanın, insanın insana yabancılaşması olarak, hem toplumsallığına yabancılaşması olarak, hem de bunun özgün yansı-

ması olan günümüzdeki kadın-erkek ilişkilerindeki yozlaşmanın tarihsel toplumsal kökeninin ne anlama geldiğinin anlaşılması açısından önemlidir.

İnsanın özünü nelerin oluşturduğu ve bunların insanın var oluşu ile ilişkilerini ele alıp yabancılaştırmanın gerçekleşme noktalarına değindik. Kısaca özetleyecek olursak: Marksist yabancılaşma teorisi, işbölümü, özel mülkiyet ve işgücünün metalaşması sonucu, emekçinin kendi emek süreci ve emeğinin ürünleri üzerindeki denetimi yitirmesi, iktidarsızlaşması, emek süreci ve metalaşmış ürünlerin onun karşısına dışsal ve yabancı bir güç olarak çıkması ve bu süreçlerin sonucunda emekçinin özsel vasıflarına yabancılaşması, insanın özüne yabancılaşmasını ifade eder.

Meta üretimi yabancılaşmanın ilk başlangıç noktalarından birisidir. İlkel toplum kullanım-değerleri üretimine dayanır. Meta üretiminin gelişmesi kullanım-değerinin, değişim-değeri şeklini almasıyla başlamıştır. Yani üretici, meta değişiminin başlamasıyla birlikte ürün üzerinde denetimi yitirmiştir. Üretim ile tüketim arasındaki bağ pazarda yok olmuştur. Üreticinin üretimde bulunmasındaki amaç, sonuçla sürekli çelişmeye başlar. Meta üretimi ilkel toplumdan sonraki tüm toplumlarda vardır. Bu da elbette tarihsel ve toplumsal süreçlerden şekillenerek gelir.

Kapitalist toplum ve yabancılaşma

Farklı ürünlerin, değişim sırasında değer bakımından eşitlenmesi, üretim için aranan farklı türden emeklerin, soyut insan emeği olarak eşitlenmesi şeklini alır. Yararlı bir nesnenin değerinin gerçekleşmesi değişim alanında olur. “Ne var ki biz, emeğin bu toplumsal niteliğini, ürünlerin kendilerinde, bizzat bulunan nesnel nitelikleri gibi görürüz. Marks, metalara bu gizemli fetiş niteliğinin, kapitalist üretim biçiminden, değer en sonunda para biçiminin bile özel emeğin toplumsal niteliğini ve tek tek üreticiler arasındaki ilişkiyi aydınlığa kavuşturmak yerine bunu örtbas ettiğini”(18) söyler.

Meta üretimi kapitalist toplumda genel ve ege-men hale gelmiştir. Meta üretimi için iki ön koşul gereklidir. Birincisi toplumsal işbölümünün, yani çeşitli nesnelere üretiminin farklı kimseler tarafından yapılması gerekir. İkinci koşul ise üretim araçları sahiplerinin farklı kimseler olması, üreticiler olmamasıdır. Bu iki durumun sonucunda üretilen ürün değişime sokulur ve metalaşma süreci gerçekleşir.

Kapitalist meta üretimi için de bu iki koşul gerekli olmakla birlikte artık esas olan, ücretli emeğin sömürülmesidir. *“Artık, üretim araçlarının ve paranın sahibi üretime katılmaz.”* Üretim araçlarını harekete geçiren emek gücü serbest emek piyasasında parayla satın alınır. Emek gücünün metaya dönüşmesi, kapitalizmde meta üretiminin yeni boyut kazanması, evrensel bir üretim biçimi haline gelmesi demektir.

Kapitalizmde, üretim sürecine katılan insanlar arasındaki ilişkiler, yani üretim ilişkileri, meta ilişkileri şeklini almıştır. İşçi, meta şeklini alan emek-gücünü kapitaliste, geçim araçlarını yani kendisi için gerekli olan metaları sağlayacak bir ücret karşılığında satar. Kapitalistle işçi arasındaki ilişki de direkt değil meta aracılığı ile kurulur. Ve meta ilişkileri niteliğine bürünür. Kapitalistlerin aynı zamanda ürünlerini birbirlerine satmalarından dolayı onlar arasındaki ilişkiler de meta ilişkileri şeklindedir.

Kapitalizmle birlikte metalar fetiş karakteri kazanmıştır. Marks meta fetişizmini; insan emeğinin, ürünün insandan bağımsızlaşarak ona hükmeder hale geldiği süreci; *“insan beyninin ürünlerinin yaşamla donatılmış, birbiriyle ve insanlarla ilişkiye giren bağımsız varlıklar olarak görüldüğü”* dinsel dünya ile karşılaştırarak tanımlar. *“Metalarn fetiş karakteri, üretim sürecinin toplumsal örgütlenmesine bağlıdır. Üretim ortak amaçlar doğrultusunda, toplumun ihtiyaçlarını karşılamak üzere, planlı olarak değil de piyasanın kâr yasalarına göre yürütüldüğü bir ekonomide, toplumsal karakteri gözlerden yitirmektedir. Bireylerin bu süreç üzerinde bir etkisi yoktur. Onlar para karşılığında emek-güçlerini satmakta ve ücretlerini metaları satın almakta kullanmaktadırlar. Bireyler arasındaki toplumsal ilişkiler bireyin kendisini ve başkalarını birer nesne, birer meta olarak algıladığı, toplumsal olmayan türde mübadele ilişkilerine dönüşmüştür.”*

Metalar, şeyler olduklarına ve şeyler bu denli belirleyici rol oynadığına göre bireyler kendilerini artık şeylerin yönetimi ve egemenliği altında algılar, hissederler. Bu da bireylerin etkisizleşmeleri, güçten düşmeleri, iktidarsızlaşmalarıdır. Kapitalizm, üretim tarzından dolayı insanlığa yabancılaşmanın zirvesini yaşatmaktadır. Metaların şeyleşme durumu emek sürecinden kaynaklanmaktadır. Ama salt emek sürecine ait bir olgu değildir.

Üretim sürecinin toplumsal örgütlenmesinin bir sonucu olarak, bu durum, insanlar arasındaki tüm ilişki alanlarına da yansımakta, hâkim olmaktadır. Bu noktadan baktığımızda kapitalist toplumdaki yabancılaşmanın boyutu daha somut anlaşılmaktadır. Tek tek bireylerde ve bir dizi farklı alanda yaşanan yabancılaşma ve yozlaşma meta ilişkisinin toplumda hâkim olmasından kaynaklıdır.

Meta fetişizmi, şeyleşme sürecinin almış olduğu boyut, yabancılaşma ve yozlaşma olarak topluma yansımaktadır. Bu, kapitalist sistemin karakteristik bir özelliğidir; toplumun hâkim sınıf(lar)ı, egemen ideolojiyi şekillendirmektedir. Emek-gücünün yeniden üretimi yalnızca nesnelere yeniden üretimi değildir, kapitalizmin, kapitalist ideolojinin, boyun eğmenin, köleliğin de yeniden üretimi şeklinde olmaktadır. Kapitalizmde yabancılaşmanın almış olduğu boyut budur. Burjuvazinin yaşamını devam ettirmesi ve toplumu yönetmesi için bunları yapması zorunludur. Dolayısıyla da metalaşmayı yaygınlaştırmak onun karakteridir. Tüm yabancılaşmaların kökeninde insanın emeğinin ürününe başkası tarafından el konması, yani özel mülkiyet yatmaktadır.

Bu durum, el koyucular, egemen sınıflar açısından yabancılaştırıcı ideolojileri doğurmuş ve devreye sokmuştur. Yazılı tarih boyunca bu ideolojiler, esasta üç kutsallık birimi etrafından dönüp durmuştur: **din, devlet ve para**. Sınıflı toplumlar tarihi boyunca ağırlıkları farklı farklı olmakla beraber, bu üç kutsallık emekçi insanlığın karşısına dikilmiştir. Din ruhban sınıfın sermayesi, devlet, asker ve sivil yönetici bürokrasi sınıfının sermayesi, para ise genelde kapitalistin sermayesi olmuştur. Sınıflı toplumun her evresinde egemen sınıflar bu üç kutsalın tarih içindeki değişik ağırlıklarda kaynaşmasından oluşmuştur. Şimdi bu üç kutsalı, başka bir deyişle üç yabancılaştırıcıyı konumuz bağlamında inceleyelim.

Din ve yabancılaşma

Dinin anlamına dair Ana Britannica’da *“İnsanın kutsal saydığı gerçeklikle ilişkisi; bu ilişkinin çerçevesini oluşturan inançlar, öğretiler, değer yargıları, davranış kuralları, tapınma biçimleri ve kurumsal biçimler”* şeklinde açıklamaya yer verilmektedir. Din sözcüğü Arapçada “bağlanma” anlamına gelmektedir...

Din, Marks’ın ifadesi ile insanın kendisini doğa ve toplum yasalarından soyutlayarak, dünyayı ters

bir bilinçle görmesi durumudur. Bu ters bilinci Lenin şöyle ifade etmektedir: “Din, her yerde ve her durumda, sürekli başkaları için çalışmayla, yoksunluk ve yalnızlıkla ezilen halk kitleleri üzerinde manevi baskının bir türüdür. Sömürücülere karşı mücadelede sömürülen sınıfların acizliği, doğayla mücadelesinde yabancı aczinin tanrı-lara, şeytana, mucizeye ve benzeri şeylere inanca yol açtığı gibi, aynı şekilde kaçınılmaz olarak öbür dünyada daha iyi bir yaşam inancını üretir. Yaşamları boyunca çalışan ve sıkıntı çekenlere din, alçakgönüllülük ve sabır göstermeyi öğretir ve cennet ödülü umuduyla avutur. Başkalarının emeği ile yaşayanlara ise, iyilik yapmayı öğretir, böylece onlara tüm sömürücü varlıklarının oldukça ucuz bir savunusunu sunar ve ilahi cennet mekân için uygun fiyata giriş kartı satar. Din halkın afyonudur. Din, sermayenin kölelerinin insani görünümünü ve az buçuk insan onuruna yakışır bir yaşam taleplerini içinde boğdukları bir tür manevi alkoldür.”(19)

Dinin yaradılışını ise Marks şu şekilde ele almaktadır: “Dine karşı eleştirinin temeli şudur; dini insan yaratır. İnsanı din yaratmaz. Ve din, ya henüz kendini bulamamış ya da yeniden yitirmiş insanın öz saygısı ve öz duygusudur. Fakat insan soyut, dünyanın dışında çömelmiş bir varlık değildir. İnsan, insanın dünyasıdır, devlettir, toplumdur. Bu devlet, bu toplum, tersine bir dünya bilinci olan dini yaratır; çünkü onlar ters bir dünyadır. Din, bu dünyanın genel teorisi, ansiklopedik özeti, popüler biçimdeki mantığı, manevi öz savunması, coşkunluğu, ah-laki anlayışı, resmi tamamlayıcısı, evrensel avuntu ve haklılık temelidir.

İnsanın özünün hayalde gerçekleşmesidir; çünkü insanın özü somut bir gerçekliğe sahip değildir. O halde dine karşı mücadele dolaylı olarak dinin manevi aroması olduğu o dünyaya karşı mücadeledir. Din, baskı altında ezilen yaratığın iç çekişi, kalpsiz bir dünyanın kalbidir; tıpkı ruhsuz bir durumun ruhu olduğu gibi. Din halkın afyonudur. Halkın hayali mutluluğu olarak, dinin kaldırılması, onun gerçek mutluluğunun talebidir. Yani dinin eleştirisi, özünde, halesi din olan yakınma duvarının (çile duvarının) eleştirisidir.”(20)

Dinin tanımını ve yabancılaşma boyutunu Marks ve Lenin'den uzun alıntılarla ortaya koyduk. Dinin ortaya çıkışı sınıfların doğuşuyla paralellik taşır. İlkel toplumdaki köleci topluma geçiş aşama-

sında, Sümerlerde rahiplerin varlığına rastlanır. Dini yabancılaşma da insanın insana yabancılaşma sürecini izler. Yani iş bölümünün ortaya çıkması, kafa emeği ile kol emeğinin ayrışması, özel mülkiyet ve meta üretimi... Genel olarak dini yabancılaşmanın serüveni de bu yolu takip eder. Ortaya çıktıktan sonra devletle özdeşlik kurar. Bu anlamı ile devletlerin/toplumların tarihi ile gelişimi özdeşdir.

Elbette dinlerin biri devlet, öteki ise halk katında görülen iki biçimi vardır. Devletin denetimindeki resmi din, sınıf sömürsünü haklı çıkarmaya yarar. Yığınlar üzerinde yankısını bulan ve algılanan din ise, sınıf sömürsüne karşı yerine göre avunma yerine göre başkaldırma aracı olmuştur. Sınıf savaşmalarının geliştiği durumlarda bu iki dinin çakışması söz konusudur. İktidarın yeni sınıfın eline geçmesi durumunda o sınıfın dini resmi din olacak ve halkçı niteliği kaybolacaktır.

Her iki dinin idealist olduğu da bir gerçekliktir. Din, toplumların gelişme durumuna göre şekil almış, yeni formasyonlar oluşturmuştur. Yabancılaşmanın aldığı biçim gibi... Ama yabancılaşmanın ve dini yabancılaşmanın özü değişmemiştir. Kapitalist toplumda yabancılaşmanın meta fetişizmiyle aldığı boyuta paralel bir boyuttan söz ediyoruz. Kapitalist toplumda din de metalaşmıştır. Kapitalist devlette, dinin devletle özdeşleşmesi son bulmuş olmasına rağmen, dini yabancılaşma kapitalist toplumda da devam etmektedir.

Devlet ve yabancılaşma

“Ortaçağda halkın yaşamı ve devletin yaşamı özdeş yaşamlardır. Devletin gerçek ilkesi insandır, ama özgür olmayan insan... Öyleyse devlet özgürlüksüzlüğün demokrasisi, eksiksiz yabancılaşmadır. Soyut ve iyice düşünümlü tartışılan karşıtlık ancak çağdaş dünyaya ilişkindir. Ortaçağ gerçek ikiciliği, çağdaş dönemse soyut ikiciliği oluşturur.” (K. Marks, Hegel'in Hukuk Felsefesi'nin Eleştirisi, sf. 51)

“Devlet, bir sınıfın diğer üzerindeki egemenliğini korumak için bir makinedir... Sınıflar olmadığı sürece, böyle bir aygıt da yoktu. Sınıflar ortaya çıkınca bu bölünmenin gelişmesi ve sağlamlaşmasıyla birlikte her zaman ve her yerde özel bir kurum ortaya çıktı; devlet.” “Devlet, bir sınıfın diğeri tarafından ezilmesi için bir makinedir, boyunduruk altına alınmış geri kalan tüm diğer sınıfları bir sınıfın hükmü altında tutmaya yarayan bir makine. Bu makinenin biçimi farklıdır.”(21)

“Öyleyse devlet, topluma dışardan dayatılmış bir güç değildir; Hegel’in ileri sürdüğü gibi ‘ahlak fikrinin gerçekliği’, ‘ahlak imgesi ve gerçekliği’ de değildir. Devlet, daha çok, toplumun gelişmesinin belirli bir aşamasındaki ürünüdür; bu, toplumun önlemekte yetersiz bulunduğu uzlaşmaz karşıtlıklar biçiminde bölündüğünden, kendi kendisiyle çözülmez bir çelişki içine girdiğinin itirafıdır.

Ama karşıtların, karşıt iktisadi çıkarılara sahip sınıfların, kendilerini ve toplumu kısır bir savaşın içinde eritip bitirmemeleri için, görünüşte toplumun üstünde yer alan, çatışmayı hafifletmesi, ‘düzen’ sınırları içinde tutması gereken bir güç gereksinmesi kendini kabul ettirir; işte toplumdaki doğan, ama onun üstünde yer alan ve gitgide ona yabancılaşan güç, devlettir. (...)

Devlet sınıf karşıtlıklarının frenlenmesinden doğduğuna, ama aynı zamanda bu sınıfların çatışması ortasında doğduğuna göre kural olarak en güçlü sınıfın, iktisadi bakımdan egemen olan ve bunun sayesinde siyasal bakımdan da egemen sınıf durumuna gelen ve böylece ezilen sınıfı boyunduruk altında tutmak ve sömürmek için yeni araçlar kazanan sınıfın devletidir.”(22)

Ustalar devleti özlü bir biçimde tahlil etmişlerdir. Devletin ortaya çıkışı da sınıfların, yani özel mülkiyetin ortaya çıkışına paraleldir. İşbölümünün gelişimi, özel mülkiyet yani sınıfların ve bunun kurumsallaşıp, bir sınıfın diğer sınıfı yönetmesi şeklinde devlet oluşmuştur. Devlet tarihsel süreç içinde değişik biçimler almıştır, ama özünü hiç kaybetmemiştir.

Monarşik devlet, aristokratik cumhuriyet ve hatta “demokratik cumhuriyet” şeklini almıştır. Sömürü biçimindeki değişiklikler devletlerin de

değişmesini beraberinde getirmiştir. Köleci devlet, feodal devlete, oradan da kapitalist devlete doğru bir değişim yaşamış ama sınıflı toplumun özü varlığını sürdürmüş, toplum sınıf sömürüsüne dayanmaya devam etmiştir.

Devletin egemenlik biçimi de farklı olabilir. Ama öz olarak iktidar, ister mal varlığına dayalı, ister oy hakkı isterse de “demokratik” cumhuriyet olsun, sermayenin elinde kalmaktadır. En demokratik cumhuriyette bile durum değişmemektedir.

Egemen sınıfların denetimini elinde tuttukları devletin toplum üzerindeki yaptırım gücünü kurumsallaştırabilmeleri, toplumu devletin kendi üzerlerinde ve güçlü olduğuna inandırmalarına bağlıdır. Burada da devletin ideolojik aygıtları devreye girmektedir. Tarihsel süreç içinde devlet her zaman gücünü anlatmak için “gizemli” bir güçle halkı manipüle etmeye ihtiyaç duymuş ve yaratmıştır. Bu durum, yabancılaşmanın yeniden ve yeniden üretimini gerektirmektedir.

Bu manipülasyonda önceleri egemen sınıfların en önemli argümanı “tanrı”dır. Ancak burjuva devrimlerini takiben proletaryanın tarih sahnesinde kendini göstermesiyle beraber yeni ideolojik aygıtlara ihtiyaç baş göstermiştir. “Hanedan geleneği”, “uygarlığın taşıyıcısı”, milliyetçilik, üstün kültür vs. yeni devletleri mistikleştirmektedir. Her durumda toplumun üstünde bir güç olarak gösterilmekte, yabancılaşma tescillenmektedir.

Tarihsel süreç içinde toplumlar, küçük bir azınlığı oluşturan egemenler, silahı, bilgiyi, dini, yönetsel gücü ve serveti tekeline alarak egemenliklerini sürdürmüşlerdir. Yabancılaşma, insanlığın, maddi ve düşünsel ürünlerini kendine ait olarak kavramaktan çıkmış, dışsal, kendi üzer-

inde anlaşılmasız, mutlak varlıklar olarak algılar hale gelmiştir. Bu, insanlığın tarih boyunca egemene boyun eğmesinin de zeminini hazırlamıştır. Bir anlamı ile yabancılaşma, metaların insanlara tahakküm eden gizli güçler olarak algılanmasını da beraberinde getirmiştir. Devlet sınıfın hâkimiyet aracıdır. Bu anlamı ile önemli bir yabancılaştırma aracıdır. Hem yabancılaşmanın bir sonucu hem de yabancılaştıran bir araçtır devlet.

Para ve yabancılaşma

“İster kendi kişiliğinde (bizzat), ister bir temsilcisi aracılığı ile dolaşım aracı olarak hizmet eden ve değer ölçüsü işlemini yerine getiren meta. Para bütün öteki metaların temsil ettiği kullanım-değerleri karşısında, biricik değişim-değerinin uygun biçimidir ve tek bir değer-biçimi olarak pıhtılaşmıştır. Her metaya doğrudan doğruya çevrilebildiği için servetin evrensel temsilcisidir.”(23) Değer ölçüsü işlemini yerine getiren özgün bir meta olan para o zaman; “Değer olarak bütün metalar donmuş emek-zamanın belirli kitlelerinden başka bir şey değildir.” (24)

“Yabancılaşmadan bağımsız olarak özel mülkiyet duygusu, gerek tat alınacak nesne, gerekse etkinliğin nesnesi olarak, insan için özsel nesnelere var oluşudur. Dolayısıyla para her şeyi satın alabilme özelliğine sahip olduğu için en yüksek mülklenme nesnesidir. Özelliğinin evrenselliği, varlığının her şeye kadir olmasıdır; dolayısıyla her şeyden güçlü bir varlık olarak görünür. Para, gereksinimle nesne, insanın hayatıyla besini arasındaki araçtır. Ama benim hayatımın bana sağladıklarını, başka insanların var oluşları da sağlar bana. Benim için öteki insandır.”

Para doğal olarak, özel mülkiyetin yani sınıfların ortaya çıktığı süreçten sonra kullanılmaya ve işlev görmeye başladı. Daha önce takas veya trampa şeklinde değişim olmaktadır. Ama tarihsel gelişmenin belli bir aşamasında para ortaya çıkmıştır.

Para, bir şekilde insana kendisine ait olmayan, sayısız özellikler de kazandırmaktadır. Paranın satın alabildiği, elde ettiği, elbette ki paranın sahibi olan kişidir. Kişinin gücü paranın gücüyle doğru orantılıdır. Para, kişinin ne olduğunu ve ne yapabileceğini belirlemektedir.

Yani para bütün insani ve doğal nitelikleri karşısına çevirebilmektedir. Ve aynı zamanda evrensel bir özelliğe sahiptir. “Bütün insani ve doğal nitelikleri dönüştürmek ve değiştirmek, olanaksızlıkları birleştirmek-paranın tanrısal gücü, insan türünün yabancılaşmış, yalıtılmış (tecrit edilmiş), dışsallaştırılmış özelliği oluşunda yatar. Para insanlığın yabancılaşmış yeteneğidir (...) Onun için para bu yetilerinin her birini aşılmadığı bir şey yapar, yani onu karşısına dönüştürür.”(25)

“İnsan olarak insandan ve insan toplumu olarak insan toplumundan doğmayan, evrensel bir

dışsal araç ve yeti olarak para, imgelemi gerçekliğe, gerçekliği de boş bir imgelem ürününe çevirebilme gücüne sahiptir; aynı şekilde gerçek kusurları ve fantezileri, yani yalnızca bireyin imgeleminde var olan gerçekten güçsüz yetileri, gerçek yeti ve yeteneklere dönüştürebildiği gibi, gerçek insani doğal yetileri de katıksızca soyut fi-kirlere, dolayısıyla kusurlara, acı veren fantezilere dönüştürebilir.”(26)

Evrensel bir dönüştürücü ve değiştiricidir. Dünyayı dönüştürür, bütün insani ve doğal nitelikleri değiştirir ve dönüştürür. Gördüğümüz gibi insanın yabancılaşmasında oldukça etkin bir araçtır para. Günümüzde kapitalist toplumda, her şeyin metalaşması, meta üretiminin genel ve hâkim olması, yani değişimin artık amaç haline geldiği bir süreçte, değişim değerinin temsilcisi olan özgün bir meta olarak paranın yabancılaştırıcı işlevini, toplumda ve toplumsal ilişkilerde çıplak bir şekilde görmekteyiz.

Yabancılaşmanın kapitalist toplumda meta fetişizmiyle ve üretim anarşisi ile aldığı boyut önemlidir. İnsanlık tarihinde yabancılaşmanın niceliksel durumu hiçbir zaman bu aşamaya gelmemiştir. Kapitalizm, kendini üretirken yabancılaşmayı da yeniden ve yeniden üretmektedir. Günümüzde yabancılaşmayı yaygınlaştıran araçlar nelerdir? Sistemin diğer ideolojik aygıtları nelerdir? Yabancılaşmayı bugünün toplumunda somutlamak için bunların belli başlılarını incelemekte fayda vardır.

Yabancılaşma ve medya

Medya, emperyalist-kapitalist sistemin elinden düşürmediği oyuncak gibidir. Her türlü ideolojiyi yaymanın, topluma kabul ettirmenin bir aracı haline almıştır. Elbette burada kastettiğimiz hâkim medya, yani hâkim sınıfın medyasıdır. Kapitalizmin toplumsal tahribatının çapını genişletip onun bir taşıyıcısıdır medya. İnsanın yabancılaştırılıp tüketim toplumu nesnesine dönüştürülmesinin aracıdır. Kapitalist toplumda medya, paranın bazı görünmez özellikleri gibi özelliklere kavuşmuştur. Örneğin yabancılaşan insan zamanla üzerindeki baskıdan hoşlanmaya, düşünce yetilerini dumura uğratan teknolojiyi yüceltmeye, yalana gerçek gibi inanmaya, anlık zevklerle mutlu olmaya, yaşadığı sefaleti unutmaya başlar.

“Bilgi çağı” safatası altında insanların bilgisizliğe, gerçek olmayan bilgilere mahkûm edilmesini sağlar. Medya insanlığı öyle yabancılaştırmıştır ki,

insanlarla saatlerce kedinin yumakla oynaması gibi oyna(n)makta, boş bir şekilde zaman geçirmeleri sağlamaktadır. Böylesi bir ortamda gerçeklik de hep umursamazlık deryasında boğulmaktadır. İnsanı hayvandan ayıran özelliklerin başında bilinç gelmektedir. Ama medya öyle bir ters, yalancı, sahte bilinç pompalamaktadır ki topluma, insanlar “çevrelerinin bilincindedirler ama yalnızca edilgen bir biçimde ve çevrelerinin bir parçası olarak bilincindedirler.” İnsanı insan olmanın özelliğinden uzaklaştıran bir araçtır medya...

İnsanın özünü oluşturan bir özellik de toplumsal bir varlık olmasıdır. Sözde “globalleşen”, “bir köye dönüşen” dünyamızda, insan toplumsal düzeyde yalnızlaşmasını yaşamaktadır. Kendi dünyasında, toplumsallıktan kopmuş, bencil bireyler yaratmanın en önemli aracı medyadır. Toplumu denetime alıp istediği gibi yönetmenin aracı olmaktadır. Yani iktidar olarak ve iktidarını devam ettirmenin en büyük aracıdır medya.

İnsanın üretken çalışması, kapitalizmin yarattığı ve durmadan körüklediği tüketim toplumu nedeniyle dumura uğratılmıştır. Bu anlamıyla da kapitalizm yabancılaşmanın esas yaratıcısıdır. Bir tarafta zenginlikler, şaşalı yaşamlar, albenili metaların reklâmlarla kutsanması ve medya aracılığı ile topluma pompalanması, diğer tarafta işsiz, aç, sefalet içinde milyonlar... Bu milyonlar ikinci grup medyada kendisine gerçek manada hiçbir zaman yer bulamaz. Aslında kapitalizmin köküne kibrit suyu dökerek çelişki de budur.

İnsanların her şeylerinin denetlendiği, yönlendirildiği, gözetim altında tutulduğu bir ortamı yaratır medya. Hem de insanlar bu duruma severek katlanmaktadır. Hazza boğularak denetlenmektedir. Medya aracılığı ile toplum hapsedilmiştir. Bedenler ve hem de daha önemlisi, düşünceler denetlenerek hapsedilmektedir. Yabancılaşmış insanlık da bu hapsedilmişliği severek kabul etmekte hatta ne yazık ki gardiyanlarına yaltaklanmakta sıraya girmektedir. Para her şeyi karşıtına dönüştüren evrensel bir araçtı, günümüzde medya da her şeyi olduğundan ters bir şekilde topluma göstermeye, algılatmaya ve kabul ettirmeye muktedir bir araç olmuştur.

“Yabancılaşma ve bilinç bağlantılı iki kavramdır. Yabancılaşma sürecini yaşayan insanlar ‘yanlış bilinçlenme’den dolayı zarar görür ve acı çekerler. Kısa bir tanımlama ile yanlış bilinçlenmeyi, insanların düşüncelerini burjuvazinin işlev-

leri doğrultusunda bilinçlendiren ve ideoloji haline alan bilinç olarak belirtmek olasıdır. Ancak yanlış bilince ek olarak yabancılaşma, insanlara ne olduklarını da unutturan bir bilinç yoksunludur. Bunun bir nedeni de yabancılaşmanın herkesi kapsadığı için görünen ve elle tutulmaz hale gelmesine bağlanabilir.”(27)

Bu durum büyük oranda medya aracılığı ile yapılmaktadır. Medya, insanlara fark ettirmeden sistemin ideolojisini enjekte etmektedir. “Sıradan insanlar”ın yalnızca medyanın değil gündelik hayatın dünyasından çıkacak güçleri de yoktur. “Büyük değişim” onların dışında olmaktadır. Olan değişimi de sorgulayamazlar. Onun için de “nesne” olarak sürüklenip giderler. İnternet dünyalarına giren, cep telefonlarının bilmem hangi modeli olur, alırlar. Bunları “görünmez el” düzenler, insanların yaşamına sokar. Olup biteni, hâkim sınıfların yönetmedeki dördüncü organı/gücü medya halletmektedir...

Medya içinde televizyonun özel bir yeri vardır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte, kitap, dergi, gazete gibi basılı medya araçlarının değil görüntülü araçların hâkimiyeti başlamıştır. Tüketim kültürünün mantığında şekillenmiş, yabancılaşmış “uygarlık” koşullarında TV, düşünmeyi ve sorgulamayı engelleyen bir makinedir. Her şeyi gösteriye dönüştürmektedir.

“Kendi bütünlüğünde ele alındığında gösteri, mevcut üretim tarzının, hem sonucu hem de tasarısıdır. Gerçek dünyaya bir eklenti, ona ilave bir süs değildir. O gerçek toplumun gerçek dışılığın can alıcı noktasıdır. Gerek enformasyon ya da propaganda, gerekse reklam ya da doğrudan eğlence tüketimi biçiminde olsun, bütün özel biçimleriyle gösteri, toplumsal olarak hâkim olan yaşamın mevcut modelini oluşturmaktadır.”

TV için bir dizi programının üretimi ucuz, içeriği boş ama izleyenlerde de bağımlılık yaratmaktadır. Toplumun büyük kesimi TV’ye neredeyse bağımlıdır. Bunda en ucuz “eğlence” aracı olması da kilit rol oynamıştır. Önemli bir nüfus nerede ise hayatlarının sosyal ilişkiler açısından en önemli zamanını TV izleyerek geçirmektedir. Türkiye’de TV başında geçirilen ortalama zaman 5 ila 6 saat arasındadır. İnsanlar sunulan kurgusal gerçekliği izleyerek zaman doldurmaktadır. Halka, ekonomik sıkıntıları, sömürülmüşlüğü, yoksunluğu, yoksulluğu unutturulmaktadır. Dikkatli bir gözlem yaparsak en yoksul köy evlerinde bile TV anteni bulunmaktadır. Yine şehirlerde gecekondü semtle-

rini çanak antenler kaplamıştır.

Halkta, dinde olduğu gibi, ters bir bilinç geliştirilir. Kendisi sömürüyü, baskıyı, yoksulluğu, ölümleri zulümleri yaşıyor ama o sihirli camın arkasında “hayatın tadını yaşayanlar”, sömürüyü, ölümlü, zulmü görmeden gidenler var. O sihirli camın arkasında olanlar, gerçekte olanları unutturuyor, yanılmalı bir dünya yaratıyor. İnsanı “rahatlatıyor”, acısını, sancısını, gamını, tasanı unutturuyor. Böylelikle insanlar TV dışında bile olsa ama her zaman içinde yer aldığı görüntüler dünyasında bir nesne konumuna gelmiş bulunur. Ve nesnelığı önceden belirlenmiş, sürekli gözlenen, kontrol altındaki, davranışları kabullenmiş öznel (aslında nesnel) özne oldukları yanılmasıyla gündelik yaşamlarına (güzellemelerine) devam ederler. Hâkim sınıflar, güzelleme aracılığıyla görülmeksizin “iktidarın gözüyle” gören gözlerle çalışırlar.

“Artık özneler televizyonun içinde yaşayan kurgu karakterlerden farksız. TV yayınları ne kadar renkliyse özneler o kadar siyah beyaz ve birbirinin aynı. Modern dünyanın düşünmeyi, şüphe duymayı ve sorgulaması var olmanın temel koşulu (Descartes ve 17. yüzyıl yeni düşünce sistemi) kabul ettiği günlerin ardından, günümüz postmodern dünyasının bireyi var oluşu (yok oluşumu mu demeliyiz?) gözetlenebilir bir nesne olmakla ispatlar. Düşünce ve söz tarzını görüntüye teslim eder... ‘Gözetleniyorum öyleyse varım!’” (Neşe Sever, Gözetleniyorum Öyleyse Varım, Radikal İki, 25.01.2004, sf. 7)

TV popüler kültürün ciddi bir yayıcısıdır. Bu bağlamda kısaca popüler kültüre de bakalım.

Popüler kültür

“Popüler kültür, dünyayı anlamaya ve anlatmaya yönelik seçkin kültür (ya da üst kültür) ile halkın öz geleneklerine bağlı kalarak ürettiği kültür (folk) arasında yer alır. Popüler kültür, en genel yaşama alışkanlıklarının görsel ve sözel olarak yeniden üretilmesini sağlar. Popüler kültürün en belirgin özelliğinin eğlenceye yönelik olduğu vurgulanabilir hemen.”(28) Bu kültürün temel özelliklerinden birisi her şeyin içini boşaltıp piyasaya sürmesidir.

Emperyalist-kapitalist sistemin üretim ve tüketim ilkesi çerçevesinde örgütlenen günümüz toplumunda televizyon, video, sinema, magazin basını, romantik ve polisiye edebiyat, sistemin bu gerçekliğini kitlelere empoze etmekte, dolayısı ile boş za-

manları da iş zamanının doğal uzantısı haline getirerek hâkim sınıfların halkın 24 saatini denetlemesi sağlanmaktadır. Çalışanlar ve emekçi kesimler çalışmalarını haricindeki zamanlarını istedikleri gibi değil, “görünmez el”in istediği gibi değerlendirmektedir.

Popüler kültür yaşamın her alanında hâkim sınıfın ideolojisini üretmektedir. Bu ideolojinin içeriğini kitlelerin bilinçaltına yerleştirmektedir. Bu yerleştirmeyi olanaklı kılan yabancılaşmadır. Sistemin ürettiği yabancılaşmanın, tüketim kültürü çarklarında katmerleşmesi yaşanır. Öyle bir boyuta varır ki insanların bu durumu algılaması zorlaşır ve *“insan dışı bir özellik kazanır.”* Bu noktada insanları güçten düşürür, *“iktidarsızlaştırır”*.

Popüler kültür insanların anlık hazların peşine düşmelerini, günübürlük yaşamlarını, bireyselleşmelerini sağlar. Yani ne insani bir bilinç, ne toplumun çıkarı toplumsallık ne de emek vermenin bu kültürde bir anlamı vardır. Yabancılaşmanın zirvesi bu üç noktada yaşanmaktadır. Böylesi bir süreçte insan emeği hızla değersizleştirilirken, emekle birlikte insan da hızla değersizleşmektedir. Bireysel değilmiş gibi görünen, özneyi dışlama nesneleştirme ideolojisi bağlamında; kapitalizmin tepkisiz, duyarsız, benmerkezci, egoist bireyler yaratmada kullandığı en etkili silahlardan birisi popüler kültürdür.

Popüler kültür “yeni değerler” yaratmada en önemli araçtır. Değerler yozlaştırılır ve çiğnenirken, popüler kültür yepyeni bir yapay değerler sistemi yaratmaktadır. Popüler kültür kapitalist sistemin aynasıdır.

Önce “biri bizi gözetliyor” türü programlar ile insanlara gözetlenmenin normal bir durum olduğu kabul ettirildi. Bilinçaltlarına denetlenmenin, hem de her an denetlenmenin normalliği aşılandı. Bir yandan da güvenlik-özgürlük bağlamında propaganda yürütüldü. Ondan sonra tüm sokaklar, meydanlar, dükkânlar ve fabrikalar kameralarla donatıldı.

Toplum hapishane yaşamının içine sokuldu, kimse ses çıkarmıyor. Çünkü önceden insanlara gözetlenme fikri kabul ettirilmişti. TV’lerde bu içerikte programlar düzenledi. Binlerce insan bu programlara katılmak için yarışa girdi. Sonra milyonlarca insan bunları TV’lerin karşısına geçip izledi, kabullendi, hayranlık duydu. Günlerce kamuoyunu meşgul etti. Artık toplum bu konu ile ilgili kıvama gelmişti. Şimdi toplum bir bütün olarak gözetleniyor ve gözetlenenler büyük bir

umursamazlık içinde! Yani toplum bir anlamı ile teslim alındı.

Bir başka örnek olarak, “evlilik” programları ele alınabilir. İnsani değerlerin yok edilmesi amacıyla düzenlenen bu programlar ibret vericidir. İnsanlar arasındaki ilk iletişim ve bu anlamda da “sosyal ilişki” karşı cins düzleminde kurulmuştur. İnsanın toplumsallaşma serüveni de bu noktada başlamıştır.

Yabancılaşma da ilk elden insanlığın bu değerine saldırmaktadır. Evlilik kurumunun, bunun yanında karşı cinsle ilişkinin bir takım çıkarlar uğruna gerçekleştiği esası, aslında bütün çıplaklığıyla deşifre edilmektedir. İnsanların çaresizlikleri üzerinden insanlık yok ediliyor. Diğer taraftan sistem tüm özel hayatlara müdahale ederek her şeyi ben yönlendiririm mesajı da vermektedir.

Feodal kültürdeki görücü usulü ile evliliğin, burjuva-feodal düzende yeniden üretilmesi, ama insan onurunun ayaklar altına alınarak yeniden üretilmesi yoluna gidilmektedir. İnsanların en doğal gereksinimleri böyle magazinleştirilerek milyonların gündemi yalnızca bununla dolduruluyor. İnsanların bir taraftan özel hayatına müdahale edilirken diğer taraftan toplumsal hayattan koparılıyorlar. Sözde bir şeyler aleni, toplumun önüne serilirken diğer taraftan bu suni toplumsallaşma ile sosyal yaşam öldürülüyor. İşsizlik, ekonomik kriz, sömürü, yolsuzluk, açlık, yoksunluk, milyonların gündeminden uzaklaştırılıyor. Temel nokta kimin kimle evleneceğidir!

Bu programlar aynı zamanda toplumu “sevgi” ve “dayanışma” duygularından arındırmak amacı da gütmektedir. Sevgisiz evlilikler tüm toplum biçimlerinde yozlaşmanın zemini olmuştur. Bu, insanlık onurunu taşıyan kadın ve erkek için kabul edilecek bir durum değildir. Televizyonlarda her gün binbir çeşidini gördüğümüz popüler kültürün sistemin ideolojisini taşıyan önemli bir araç olduğunu bilmeliyiz.

Bunları tek tek alıp değerlendirmek de mümkündür ama bitmez bir süreç olur. Dün pop star programları vardı, onu BBG evleri sonra da evlilik programları takip etti, şimdi “yemekteyiz” türünde programlar ile seri devam etmektedir.

Halkın medya aracılığıyla giderek görsel bir kültüre tutsak edildiği toplumda, tüketimi kırbaçlayan reklam sektörünün işlevselliği önem kazanır. Reklamcılık, halkın daha fazla çalışıp, çok para kazanıp kendilerine daha fazla satın alma olanağı yaratmaya güdüleyen temel kurumlardan biridir.

Böylece insanlar tüketime hem de çılgınca tüketime yönlendirilmektedir. Tüketim, sistemi ayakta tutan başlıca etmendir.

Sistem ancak bu yolla ayakta kalabilir. Marks'ın dediği gibi: “Herkes kendini yeni fedakârlıklara zorlayan, yeni bağımlılıklara yönelten, yeni zevklere sahip olmak için ayartan ve bu yolda da kendini ekonomik bir yıkıntı haline getiren yeni tüketilmiş gereksinimler düşünebilir. Herkes, kendi bencil gereksinimlerini tatmin için bir diğeri üzerinde yabancılaştırıcı güç de kurabilir.” (Aktaran, Sibel Özbudun vd., age, sf. 68)

İnsanlığa bir saldırı ve yabancılaştırma aracı olarak reklam

“Hans Magnus Enzerberg, ‘Bilinç Endüstrisi’ adlı kitabında, pazarlamacılık ile ilgili yazdığı zihnin endüstrileşmesi bölümünde ‘zihnin endüstrisinin ana gövdesi satışı hedefleyen ürünün satmak değildir. Görev var olan düzenin ‘satış’ını sağlamak, insanın insan tarafından egemenliği altına alınması mücadelesindeki galibiyetin kalıcılığını sağlamaktır. Toplum kimin ne yaparak yönlendirdiği önemsizdir. Temel görev bilincin, sömürülerek kıvama getirilmesi için, harcanması ve eğitilmesidir.” (Aktaran, Sibel Özbudun vd., Age, Sf. 68-69)

Meta üretiminin yaygınlaşması ile metanın üretici üzerindeki egemenliğinin sınırları da genişliyor. İnsanoğlu metalar dünyasında ne yapacağını bilemez duruma geliyor. Bir gün A marka otomobil ihtiyaçtan çok moda olduğu için piyasayı kaplıyor, ama ertesi gün çıkartılan B marka otomobil onun pabucunu dama atıyor. Bütün beyin yıkama araçları şu ya da bu meta için tüketiciyi koşullandırıyor. Meta kişilikleri oluşturan bir öge olarak benimsetiliyor. Reklam bu aşamada devreye giriyor. Bir dizi para, tüketiciden alınarak reklam için harcanyor.x

Reklam tüketimi körükleyip, tatminsizlikler yaratır, böylece var olan yabancılaşma körüklenir. Reklamın amacına ulaşmak için uğruna yapmaya-çağı hiçbir şey, kullanmayacağı araç, işe koşmaya-çağı hiçbir olanak yoktur. Tüm değerleri amacı için kullanarak içini boşaltır. Amacına ulaşmak için cinselliği, kadın bedenini ve çocukları, şiddet, şovenizm, hümanizm, akla gelecek her şeyi kullanır.

Reklam temelde insanların dikkatini siyasal ve toplumsal konulardan alıp kendini beğenmişlik gibi bireyci konulara yönlendirir. Bireysel zevkler

bir tutku haline getirilerek toplumsallık duygusu zayıflatılıp yabancılaşma kuvvetlendirilir. Bu anlamı ile reklam yol gösterici bir araç değildir. Günlük yaşamı denetim altına alan, toplumsal ilişkilere egemen olan bir araçtır. Reklâmlar tüketicilere sembolik hazlar sunarak, toplumsal olarak arzulanan değerlerler reklam yapılarak bu sağlanır.

“Reklâmcılık, insanlara ‘... gibi olma...’ çağrılarını çıkarır. Gerçeği göz ardı eden, ‘...gibi olma’ kışkırtıcılığıyla insan(lar), ‘star’ların düşsel dünyasına özendirip gündelik tüm değerlerine el atar. Oysa insan(lar)ın ekonomik gerçeği nedir? Reklâmcı aldırmaz buna, umurunda değildir bunlar!”(29) Reklâm bir imaj sunar. Ondan da öte imaj kültürü yaratır. İmajın gerçekte olup olmasının hiç önemi yoktur. Tek tip, kategorik, tüketici insanlar yaratır reklam. Her şeyde “gibi olma” durumu yaşıyor, yaşatılıyor.

Reklâm güzelliğın anlamını, insani boyutlarını allak bullak ediyor. İnsani değerlerde ve insan ruhunda onarılmaz yaralar açıyor. Reklâmlarla “gibileştirilmiş” insanlar, insan karikatürüne dönüştürülüyor. Taklitçilik, yani sahtelik topluma hâkim oluyor. Yalan söyleyen, taklit yapan bir toplum şekilleniyor. Böylelikle hâkim sınıfların kültür ve karakteri topluma empoze edildi. Egemenlerin ikiyezülülüğü ve yalancılığı topluma sindirildi, kabul ettirildi. Güzellikler sahteleşti. Günlük yaşamda insanlar, filmlerde oynayan oyuncular gibi rol yapmaya başladı. Burada, kültür-sanat ve yabancılaşma konusuna değinmek yerinde olacaktır.

Kültür sanat ve yabancılaşma

Sanat, insanların gerçekliği farklı boyutta algılamasını sağlar. Bilimsel ve siyasal kavrayışla bir bütünlük oluşturur. Gerçeklik kavrayışımızı zenginleştirir derinleştirir. *“Sanat, bireyin doğa ve toplumla, kendisiyle düşsel duyuşsal ilişkisini geliştirir. Yaşamı, olayları, çelişki ve nüanslarıyla anlamamızı olanaklı kılar, dolayısı ile daha incedikli, zengin, derin ve güçlü bir kavrayışın kapılarını açar.(...) Tek tek bir birey olarak kalmaktan, ‘parça insan’ olmaktan çıkıp kurtulmanın, toplumsallaşmanın olanaklarını açar.”* Bir anlamı ile insanın özsel gelişimidir sanat. Toplum ve sınıflar için de geçerlidir bunlar. Onların ufkunu genişletir. Bilmek, bilimle mümkündür. Sanat ise duygusal dünyayı genişletir, geliştirir. Bilmek, zengin ve derin kavrayışa ulaşmanın önünü açar. Bununla birlikte toplumu değıştirip dönüştürebilme gücünü de artırır.

Yukarıda anlatmış olduklarımız, sanatın gerçek tarihsel rolüne ilişkindir. Kapitalizm tüm alanlarda olduğu gibi kültür sanatta da kendi ideolojisine uygun bir şekillendirme yapmıştır. Kültür ve sanatı da metalaştırmıştır. Diğer taraftan sanat-edebiyat-müzik-sinemanın gücüyle toplumda gerici ideolojisini yaymaktadır. Sanatın içi boşaltılıp, içerikten yoksun kurgu ve tasarım üzerine zaman ve mekanın bağının koparılması ile biçim ve içerikten koparılıp biçimi içeriğın önüne geçirme ile sanallaştırılma yaygınlaştırılmaktadır.

“Teknolojinin olanakları kullanılarak, uygun türler, fantastik, bilim-kurgu ve polisiye film-roman vb. yaygınlaştırılmakta. Böylece edebiyat, müzik-sinema anlamsızlaştırılmakta, yalnızca bir oyun derekesine indirilmektedir. Bireylerin dünyasında ise ‘ortamda kaybolmayla birlikte ‘ben’i mistik arayışlar içerisinde bulma ve gönül rahathğı sağlamak ya da kör, verimsiz iç bunaltı ve patlamalar, kendini rehabilite etmeler döngüsü...” *“Kabullenme, boyun eğme, kaçış ve çürümenin kültür haline gelebilmesi; yabancılaşmanın çarpımsal gelişimi, sanat ve kültürün, katmanlı egemenlik oluşturmanın, etkin bir araç olarak kullanımı”* (Kapitalizm Geleceksizlik ve Belirsizlik Felsefesi) yapılmaktadır. Sözde felsefe ve bilimlerle bu yaptıklarına da inandırıcılık zemini oluşturmaya çalışır sistem.

Sanat ve kültürde de aslında tek amaç için - sistemin varlığının devamı için- üretimi yaygınlaştırmıştır. İnsanlar nedensiz, ilke ve değer tanımayan, bir sorumluluk taşımayan, yaşamın rastlantısal olduğuna inandırılmıştır. Bireyler böyle bir yaşama mahkûm edilerek gelecek umutları da kırılmaktadır. Sanat ve kültürde sözde birey olma, bireycileşme kutsanırken aslında bireyler yok sayılmakta, insanlar silikleştirilmektedir. Bireyselleşme ve bireycilik kutsanarak bireyin yok edilmesi yaşanmaktadır.

Sanat ve kültür ürünleri de günübirlik tüketilen, geride bir iz bırakmayan ürünlere dönüştürülmüştür. Fast-food kültürünü sanat ve kültür alanında da kendini bulmuştur. İçeriği boş, okuyup bitirdikten sonra hiçbir iz bırakmayan romanlar, politik içerikten yoksun, müzik-sinema ürünleri: şizofrenik tiplerin işlenmesi ve bu ürünlerin çok satanlar ve çok izlenen filmlerde ilk sırayı alması vb. gibi... Toplum gerçek sorunlarından uzaklaştırılmış, yabancılaşmış bir âleme taşınmaktadır.

Yabancılaşma ve eğitim

Eğitim çok genel anlamda insanların toplum yaşamında yer edinebilmeleri için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları edinme sürecidir. İnsanlara belirli amaçlar doğrultusunda belli konularda bilgi ve beceri kazandırarak yetiştirme ve geliştirme işidir. Bu eğitim süreci karmaşık bir süreçtir. Bir kimseyi, grubu, toplumu fiziksel, ussal ve duygusal gelişmesini etkileyerek belirlenmiş amaçlara göre bilgi beceri kazandırarak, biçimlendirmek, belli yönde gelişmesini sağlamaktır.

Eğitimde temel argüman amacın ne olduğudur. Kapitalist sistemde amaç nedir? Öncelikle sistemin ideolojisini vermektir. Yani her şey kâr içindir. Kapitalist eğitimin görünürde böyle olmadığı söylense bile, kolektif bilinci geliştirmez. Çünkü bu kapitalizmin doğasına terstir. Kolektif bilinci gelişen birisi ilk başta hemen soracaktır; “niçin üretim araçları kolektif değil de üretim kolektiftir?” Onun için burjuva eğitim kurumları toplumsallığı değil bireyciliği geliştirir. Öğrencilerde ve toplumda hep bireycilik geliştirilmeye çalışılır. Okullarda mümkün olduğunca öğrencilerin toplumsal sorunlardan uzak durmalarını öğretilmeye çalışılır. Toplumsal sorunlarla ilgilenen öğrenciler dışlanır.

Burjuva-feodal eğitim kurumları öğrencilere sınırlı bir bilgi taşır, daha doğrusu gerçek olmayan bilgiler ezberletilir. Diğer taraftan toplumsal yaşamda lazım olmayacak bilgiler öğretilir. Öğrencilerin bilgileri öğrenmeleri değil, ezberlemeleri istenir. Bu anlamıyla öğrenciler bilgi edinmez, bilgisiz bir şekilde okullardan mezun olurlar. Bilimsel bilgi öğretilmez. Burjuva feodal eğitim kurumlarında temel amaç diploma almaktır. Sistem için bilimsel bilgiye vakıf bilgili, araştıran, soran insanlar tehlikelidir.

Burjuva-feodal sisteme bu tip insanlar lazım değildir. Araştıran ve soran insanlar, kolay kolay boyun eğmez, baskı sömürü ve yoksulluğu sorgular. Bu durum ise sistem için en tehlikeli işidir. Burjuva eğitim vurdumduymaz, “bana ne lazım”cı tipler yetiştirir. Eğitim kurumları bilimsel bilgiyle donatılmış insanlar yetiştireceğine okumuş cahiller yetiştirir. Geline aşamada eğitim de bir ticarethaneye dönüşmüştür zaten. Parası olanlar burjuva eğitim kurumlarından eğitim alabilmektedir. Kapitalistlerin üretim alanında ihtiyaç duyduğu tipte insanlar yetiştirmektedirler, eğitim kurumları. Bundan dolayı daha çok teknik bilgi verilmektedir.

Yabancılaşmanın üretildiği en önemli kurumların başında eğitim kurumları gelmektedir. Sistemin ideolojik olarak yeniden üretilmesini sağlayan temel kurumlardır. İnsanlığın özü olan toplumsallaşmadan insanları uzaklaştırıp bireycileştirilmesiyle, yine insanlığın özü olan bilimsel bilgiyle donatmaması, bilgi veriyormuş gibi yaparak bilgisiz insanlar yetiştirilmesiyle, milyonlarca genç insanı üretimden koparıp her gün yeni bir sınavla onları oyalaması ile yabancılaşmayı üretmektedir. İnsanlığın sorunlarına ve insanların kendilerine bile duyarsız insanlar yetiştirmektedir.

Eğitim ve yabancılaşmada önemli bir noktaya değinmek gerekmektedir. İnsanların toplumsallaşmasında dil önemli bir yer kaplar. Belirli bir yaşa kadar sözlü dil olarak anadili ile iletişim kuran çocuğun, okula başlayınca anadilinin dışında, zorla başka bir dille eğitim alması ciddi anlamda anlama ve yorumlama zorluğu ile karşı karşıya kalmasını beraberinde getirir.

İşte ezilen ulusa (ve ulusal azınlığa) mensup çocuğun o yaştan itibaren karşılaştığı bir diğer yabancılaşma unsuru da budur. Anadilinde eğitim almayan çocuk, temel bilgileri, duygularını ve düşünme yeteneğini geliştirip derinleştiremez. Burjuva-feodal eğitim aynı zamanda insanların geçmişleriyle insanlığın gelişim süreciyle bağını koparır. Tarihsel hafıza olsun istemez.

Şimdi kısaca yabancılaşmanın ne zaman ve nasıl son bulacağına da değinelim.

Yabancılaşma ile mücadele, ortadan kaldırılması ya da aşılması

Yabancılaşmayla mücadele etmek için ilk adım, “farkında olmak”tan geçmektedir. Marks insanın yabancılaşmasının aşılmasını şu şekilde ortaya koyuyor:

“Özel mülkiyetin ya da insanın kendine yabancılaşmasının olumlu şekilde aşılması dolayısıyla insani öze insan tarafından ve insan için gerçekten sahip olunması olarak komünizm: Böylece toplumsal (yani insani) bir varlık olarak insanın kendisine tam dönüşü olarak komünizm –daha önceki gelişmelerin bütün servetiyle gerçekleştirilen, bilinçli bir dönüş. Bu komünizm, tam gelişmiş doğalcılık (natüralizm) olarak hümanizmle eşittir ve tam gelişmiş hümanizm olarak da doğalcılıkla eşittir: İnsanla doğa ve insanla insan arasındaki çatışmanın gerçek çözümlüdür- var oluş öz, nesneleşme ile kendini pe-

kiştirme, özgürlük ile zorunluluk, birey ile tür arasındaki kavgaın gerçek çözümüdür. Komünizm, tarihin çözülmüş bilmesidir ve kendisinin bu çözüm olduğunu bilir.”(30)

Yabancılaşma, insanın özü ile var oluşunun birbirinden ayrılması ve karşı karşıya gelmesi, başka bir anlatımla, insanın bireyselliği ile toplumsallığının karşı karşıya gelmesi ise çözüm de insanın özü ile var oluşu, toplumsallığı ile bireyselliği arasındaki bu uyumsuzluğun tasfiyesi anlamına gelir. Toplumsal yaşamın zenginlik ve çok yönlülüğü, çok boyutluluğu ile bireylerin yaşamlarının sınırlılığı, tekdüzeliği ve tek boyutluluğu arasındaki zıt ve uzlaşmaz ilişkiyi çözecek tarihsel gelişmenin zemininin yaratılması anlamına gelir. Böylece yabancılaşmanın sonu, toplumsal gelişimin, insan ilerlemesinin genel düzeyinin bireylerin gelişimine bakarak ölçmek olanaklı olacak, insan türünün özgürlük ve evrenselliğinin insanların özgür ve çok yönlü yaşamlarında ifadesini bulacağı toplumsal koşulların yaratılmasıyla mümkün olacaktır.

“Bu maddi, dolaysızca duyuşsal özel mülkiyet, yabancılaşmış insan hayatının maddi duyuşsal anlatımıdır. Hareketi –üretim ve tüketim- şimdiye kadarki bütün üretim hareketinin duyuşsal olarak gösterilmesidir -Yani, insan gerçekliğinin gerçekleştirilmesidir. Din, aile, devlet, hukuk, ahlak, bilim, sanat vb... Sadece tikel tüketim tarzlarıdır- ve genel yasaya uyarlar. İnsan hayatına sahip çıkılması anlamında özel mülkiyetin olumlu şekilde aşılması, böylece, bütün yabancılaşmaların olumlu şekilde aşılması demektir –yani, insanın dinden, aileden, devletten vb., kendi insani yeni toplumsal var oluş tarzına dönmesi demektir. Dini yabancılaşma yalnızca bilinçlilik alanında, insanın iç hayatındadır, oysa iktisadi yabancılaşma, gerçek hayattaki yabancılaşmadır; aşılması da dolayısıyla iki görünümü birden kapsar.”(31)

Marks'ın bu paragrafta açık bir şekilde ortaya koyduğu gibi sorunun temel noktası, özel mülkiyetin olumlu bir şekilde aşılmasıdır. Bunun ötesinde insanın özü ile var oluşu arasındaki birliğin nasıl sağlanacağı noktasında yine Marks'a kulak verelim:

“(N)esne, kendi bireyciliğinin dolaysız cisimleşmesi olduğu için, aynı anda hem öteki insan için onun kendi var oluşu, hem öbür insanın var oluşu hem de onun için bir var oluştur. Aynı şekilde, hem emek maddesi hem de özne olarak

insan, hareketin gerek başlangıç noktası gerekse sonucudur (işte bu olguda, başlangıç noktasını meydana getirmeleri gerekliliğinde özel mülkiyetin tarihi zorunluluğu yatmaktadır).

Böylece toplumsal özellik bütün hareketin genel özelliği olur: Toplum nasıl insan olarak insanı üretiyorsa, o da toplumu üretmektedir. Etkinlik ve tüketim, gerek içerik gerekse var oluş tarzları bakımından toplumsaldır; toplumsal etkinlik ve toplumsal tüketim; doğanın insani özü ilkin yalnız toplumsal insan için vardır: Çünkü yalnız doğa onun için onun öteki için var oluşu ve ötekinin onun için var oluşu...”(32)

Yukarıdaki düşünce bağlamında, bireyin yabancılaşmayı aşma çabasının da, ancak toplumsal olarak yabancılaşmayı aşma çabasının içinde anlamlı olduğu ortaya çıkar. İnsanın özü ile var oluşu arasındaki çelişki veya insanın özünü oluşturan etmenler her bireye direkt indirgenemez, ancak toplumsallığı içinde arandığında anlamlı ve çözücü olur. Yine, tersten, bir bütün olarak bireyin kişiliğinin gelişimini direkt toplumsal çevrenin mekanik biçimde belirlediğini söylemek de yanlıştır. Marks bireyle toplum arasındaki ilişkiyi şöyle ifade eder:

“Burada bireyin gelişiminin doğrudan veya dolaylı münasebet içinde olduğu tüm diğer bireylerin gelişimiyle koşullandığı, birbiriyle ilişkiye giren çeşitli kuşakların karşılıklı bağlantı içinde olduğu, sonrakilerin, fiziksel var oluşlarında birikmiş üretici güçleri ve münasebet biçimlerini devraldıkları öncelleri tarafından koşullandığı ve böylelikle de, kendi karşılıklı ilişkileri tarafından belirlendiği kesinlikle ortaya çıkar. Kısacası, bir gelişme gerçekleşir ve hiçbir tekil bireyin tarihi, önceleyen ve çağdaş bireylerin tarihinden soyutlanamaz; ilki ikincisi tarafından belirlenmektedir.” (33)

Buradan hareketle de direkt bir indirgemecilikle, birey hiçleştirilemez. Dışsal koşulları bireyin alması, içselleştirmesi, kendi kişiliğinin bileşenlerine dönüştürmesi süreci atlanmaz. *“...insan dünyanın dışında kurulu oturur soyut bir varlık değildir. İnsan insanların dünyasıdır, devlettir, toplumdur.”* Dış koşullardan alınanlar, birey tarafından dönüştürülürler.

Bireyin yaşamı, bir bireyin kişisel tarihi kendi pratikleriyle toplumsal çevresinin tepkileri arasında sonsuz mücadele sonucunda belirlenmektedir. İnsan yaşamını ancak tarihsel koşulların, toplumun kendisine sağladığı malzemeden yapı-

bilir. Ancak yabancılaşmanın hâkim olduğu, her yeri kaplar gibi görüldüğü durumda dahi –yaşamını bu malzemedenden- yapan bireylerin kendisidir. “Toplum böyle olduğu için biz de böyleyiz” ifadesi bu nedenle kabul edilemezdir.

Toplumun özel mülkiyetten kurtulmasının, işçilerin kurtuluşuyla olduğu doğal olarak ortaya çıkmaktadır: “(B)unun böyle olması, yalnız onların kurtuluşunun önemli oluşundan değil, işçilerin kurtuluşunun evrensel insanlığın kurtuluşunu içermesinden ileri gelmektedir ve köleliğin her ilişkisi bu ilişkinin sadece biraz değişik bir şekilde sonucudur.” (34) Buradan hareketle yabancılaşmanın ortadan kaldırılmasına karşı verilen mücadele işçilerin kurtuluşu mücadelesidir, özel mülkiyetin ortadan kaldırılması mücadelesidir, kapitalist sisteme karşı verilen bir mücadeledir.

Yabancılaşmanın ortadan kaldırılmasının nasıl olacağını özlü bir şekilde Marks’tan dinleyelim:

“Sosyalizm, öz olarak, insanın ve doğanın pratik ve kurumsal duyuşal bilincinden kalkarak yola çıkar. Sosyalizm artık dinin ortadan kaldırılması aracılığı ile meydana gelmeyen, insanın olumlu şekilde kendi bilincine varışıdır: ve gene aynı şekilde gerçek hayat insanın, özel mülkiyetin ortadan kaldırılması aracılığı ile komünizm aracılığıyla meydana gelmeyen olumlu gerçekliğidir. Komünizm, olumsuzlamanın olumsuzlanması olarak konumdur. Ve dolayısıyla evredir. Komünizm yakın geleceğin zorunlu kalıbı ve dinamik ilkesidir.” (35)

İnsanlığın kurtuluşu komünizmle olacaktır. Kapitalizm ve özel mülkiyet zaten karşıtı ile birlikte vardır. Emperyalist-kapitalist sistem bir tarafta sermayenin tek elde toplanmasını sağlarken diğer taraftan bir mülksüzler sınıfı yaratmaktadır. Elbette üretimin toplumsal niteliği toplumsal bilinci geliştirmektedir. Bu sisteme son verecek olan da mülksüzlerdir.

Özel mülkiyetin ortadan kaldırılması ile başta insanların emeklerinin ürününe yabancılaştırılması son bulacaktır. Bu zaten tüm yabancılaşmaların temelidir. İktisadi yabancılaşma son bulduğunda zamanla diğer yabancılaşmalar da tarihsel süreç içinde son bulacaktır. O zaman nasıl ki yabancılaşma sınıfların ortaya çıkması ile başlamış ise sınıflara son verilerek de ortadan kaldırılacaktır.

Yabancılaşmanın kapitalist sistemde almış olduğu korkunç boyut ortadadır. Bu durum, aynı zamanda sosyalizme duyulan ihtiyaç ve zorunluluğu

ortaya koymaktadır. İnsanın yabancılaşmasının bu boyuta ulaşması insanlığın kurtuluşunu daha yakıcı biçimde dayatmaktadır. İnsanın kendisine-özüne olan gereksinimi her geçen gün daha da artmaktadır...

Kapitalizm ve proleter devrimcilik

Yabancılaşmanın doruğu olarak kapitalizm ve “özel mülkiyetin ya da insanın kendine yabancılaşmasının olumlu şekilde aşılması ve dolayısıyla insani öze insan tarafından ve insan için gerçekten sahip olunması olarak komünizm”in (36) zorunluluğunu ortaya koyduk. Kapitalizm, insanı yabancılaştırmanın doruğudur. Lenin yoldaşın dediği gibi, “Kapitalizm bütün dünyada zafer kazanmıştır, ne var ki bu zafer işçilerin sermaye üzerindeki zaferinin sadece ön basamağıdır.” (37) Yani kapitalizm olumlu yanı olarak onun yaşamına son verecek olan proletaryayı da tarih sahnesine çıkarmıştır.

Onun ideolojisi olarak MLM de tarihsel gelişmenin belirli bir aşamasında tarih sahnesine çıkmıştır. İnsanlık tarihinden insanın özünün bilince çıkarılması ve birey ve toplum yaşamında hâkim kalmak yani insanlığın kurtuluşunu bilinçli bir şekilde amaçlayan proleter devrimcilik de tarih sahnesindeki yerini almıştır. Proletaryanın öncü kurmayı , kapitalist sisteme son vermek için program ve örgütlenmesiyle kapitalist sistemle savaşım özel mülkiyete son vererek insanlığın kurtuluşun sağlamak için kurulmuştur.

Bundan dolayıdır ki onun saflarında mücadeleye başlayanların sorumluluğu büyüktür ve üstlenilen görev oldukça önemlidir. Busaflara gelenler ilk başta egemen sistemle savaşım için gelmektedirler. Fakat içinde bulunulan toplumdaki hâkim ideolojinin etkilerini de üzerlerinde taşıyarak gelmektedirler. Bu bir çelişkidir elbette ki. Bir tarafta yabancılaşmayı ortadan kaldırmak için savaşım diğer taraftan yıkmayı hedefledikleri sistemin ideolojik etkisini taşımak... Karşıtı ile birlikte var olma durumu. O zaman bu önemli mücadeledeki, bu çelişkinin olumlu anlamda çözülmesi de o amacın başarılması için zorunludur.

Nasıl ki egemen sistemi yıkıp insanlığı kurtuluşu yolunda mücadele kesintisiz ve sürekli olmak zorunda ise bu mücadele için oluşturulan mekanizmanın içinde de proleter ideoloji karşıtı ideolojilerle mücadele de sürekli olmak zorundadır. Bu mücadele yabancılaşmaya karşı verilen

mücadelenin bir parçasıdır. Proleter saflarda değişim ve dönüşümün sürekliliği zorunludur. Çünkü içinde yaşanılan toplumu dönüştürmek için yola çıkanların geldikleri toplumun etkilerini taşımaları bilimsel bir gerçek olarak vardır. Eğer ki bu çelişki kavranmazsa ne yabancılaşmaya karşı mücadele layığı ile yapılır ne de sağlam bir proleter devrimcilik inşa edilir.

Yabancılaşmayı sonlandırmak için yola çıkan proleter devrimcilerin insanlığın gelişimini sağlayan ve gelişim dinamikleri olan, insanın özü ile ilişkilenebilir boyutu nedir? Bunları değerlendirip somut çıkarımlar yapmak zorundayız. Bu, yabancılaşmaya karşı mücadele için yola çıkanların, daha sağlam adımlarla yollarına devam etmesi için zorunludur.

Bu aynı zamanda proleter devrimcilerin yabancılaşmadan etkilenmelerini ortadan kaldırmak için de zorunludur. Mevcut sistemin olumsuz yanı her şeyi metalaştırması, yabancılaşmanın geldiği boyut olarak meta fetişizmi ve olumlu yönü ise proletarya ve onun ideolojisini bağrında yeşertmesidir. Bu karşılıklı ilişki içinde proletaryanın dezavantajı ise sistemin ideolojik etkisi altında bulunmasıdır. O zaman bu olumsuz yana karşı bilinçli bir mücadele olarak ideolojik mücadelenin önemi ortaya çıkmaktadır.

Proleter devrimcilik ve bilinç

“Üç bin yılın hesabını yapmayan insan günübirlik yaşayan insandır” diye Goethe'nin ünlü bir sözü vardır. Yazar, bilinçli yaşamayan insanın günübirlik yaşadığını söylüyor. Kapitalist sistemi yıkmak için yola çıkan insanların bilimsel bir donanıma sahip olmalarının zorunluluğu ortada. İnsanlığın kurtuluşu için yola çıkanların insanlığın gelişiminin donanımını taşımaları zorunludur. Elbette bu MLM bilimini oluşturur.

Proleter devrimcilik, doğal olarak bilinçli bir faaliyettir. Bilinçli bir tercihtir. Dünyayı değiştirmek için yola çıkanlar güçlerini maddi dünyaya ait bilgilerinden alırlar. Bir madde hakkında yeterli bilgiye sahip olmayanlar, değiştirmek istedikleri maddeyi değiştiremezler. Dünyayı değiştirmek isteyenler de onun yasalarını kavradığı oranda başarılı olurlar. Proleter devrimciliğin gücü de maddi dünya hakkındaki bilgisinden gelmektedir, gelmelidir. İnsan bilgisinin gelişmeleri MLM bağrında toplanmış ve dünyayı değiştirmenin bir aracı durumuna getirmiştir.

Yabancılaşma, bir bütün olarak, bu tarihsel sü-

reçte, kapitalist sistemden kaynaklanır. Dolayısı ile “görünmez ve elle tutulmaz” haldedir. Bu da yanlış bilinçten öte insana ne olduğunu unutturan bilinçsizlik hali yaşatır. Bu bilinçsizlik insanın özüne yabancılaşması durumudur. Proleter devrimcilik ise tam da bu noktada bir bilinçlilik hali olarak yola çıkma durumudur. Daha önceki bölümlerde ayrıntılı bir şekilde anlattığımız gibi, burjuva-feodal sistem araştırmayan-incelemeyen, günübirlik yaşayan bilinçsiz bir toplum yaratır. Bu, sistemin uzun süreli yaşaması için gerekli olduğunu bilir. Yani devamlı bilinçsizliği ve çarpık bilinci yeniden ve yeniden üretir. Burjuva eğitim kurumlarının amaçlarından birisi budur.

Yabancılaşmayı ortadan kaldırmak için yola çıkan, bu konuda örgütlenen devrimciler/proleter devrimciler, tarihsel gelişmelerin belirli aşamalarında yabancılaşmanın bilinçsizliğine karşı bilinç olarak ortaya çıkmalarına karşın, karşıtıdan etkilenmekte hatta karşıtına dönüşebilmektedir. Özellikle 12 Eylül AFC sonrası Türkiye devrimci hareketi içinde bir dizi değer aşınması gibi araştıran-inceleyen, toplumdaki ve doğadaki gelişmeleri takip edip buralardan sonuç çıkaran devrimci-militan kişiliğinde ciddi aşınmalar yaşanmıştır. Nerede ise devrimcilerin de günübirlik yaşadığına ve günübirlik düşündüğüne tanık olunmaktadır. Nasıl ki burjuva-feodal sistemin ideolojik aygıtları ile toplumsal ve bilimsel gelişmelerden habersiz, sorgulamayan, araştırmayan toplum yaratarak toplumu yönetmesi kolaylaşıyorsa, bu sistemi yıkmak için yola çıkanların da aynı durumda olmaları ya da ona dönüşmeleri de bu sistemin ömrünü uzatmaktadır. İnsanlığın kurtuluşunu sağlamayı amaç edinenlerin bu duruma gelmesi de bir yabancılaşmadır.

Okumayan, araştırmayan, incelemeyen devrimci maddi dünyanın hareket yasalarına vakıf olamamaktadır. Düşünüşte ve pratikte darlaşma yaşanmaktadır. Devrimcilik, yapılamayanlardan da öte, kapsamlı okuma, araştırma ve incelemeleri zorunlu kılmaktadır. Devrimci saflardaki yabancılaşma kapitalist yabancılaşmaya koşut gelişmektedir ve devam etmektedir. Bu devrimciliğin doğasına aykırıdır.

Devrimci saflara gelen insanların maddi dünyanın gelişme yasalarının bilgisine bir bütün vakıf olmasını beklemek elbette doğru değildir. Bu bir süreç işidir, hem de hiç bitmeyecek bir süreç. O noktada ise bir yöntemin olması önem kazanmaktadır. O da devrimci militanın kişiliğinin bir par-

çası olarak araştırma ve inceleme, okuma bilgi edinme pratiği... Kolektif devrimci saflara gelen insanlara, okuyan araştıran-inceleyen kişilik kazandırmak zorundadır.

Okuma, araştırma ve inceleme boş zamanlarda yapılan bir iş değil devrimci yaşamda zorunlu olarak yapılması gereken bir iş olarak kavranmak zorundadır. Mücadelenin gelişimi için zorunludur. Ne yazık ki dar-pratik içinde boğulmuş militan kişiliği bunu görememekte, işlerin yoğunluğunu bahane etmektedir. Ne var ki, aslında okuma-araştırma ve incelemeye en fazla ihtiyacın olduğu alanlar pratiğin içi, savaş alanlarıdır. O alanlarda buna zaman bulamayanlar, ayırmayanlar başka yerde zaten buna ihtiyaç duymayacaktır.

Semtlerde sistemin ürünü olarak çeteleşme yaygınlaşmaktadır. Ne var ki devrimci saflar da militanlarını semtlerden, çeteleşen sınıfsal tabakadan kazanmaktadır. Doğallığında, bir anlamı ile "çete/lümpen kültürü" devrimci saflara taşınmaktadır. Elbette burada sisteme karşı hoşnutsuz olan, ona karşı savaşmak isteyenlerin devrimci saflara gelmesinden daha doğal bir şey olamaz. Sorun bu kişilerin değiştirilmesi ve dönüştürülmesidir.

Bu başarısızlığında çeteleşmiş bir devrimciliğin oluşması hiç de uzak ve gerçekleşmeyecek bir olasılık değildir. Sadece bu noktadan bile baktığımızda bilinç ve bilinçlendirmenin devrimci saflar için önemi ortadadır. Bundan dolayı sisteme karşı savaşmak için yola çıkanların bilinçlenmesinin zorunluluğunu kavramak, buna paralel, MLM sınıf mücadelesinin yasalarını, toplumun gelişim yasalarını kavramak için araştırma ve incelemeye yoğunlaşılmalıdır. Bu kapsamda bilinçlenme kampanyası yürütülmeli, bunun sürekliliği kavranmalıdır.

İnsanların sağlığı ve günlük ihtiyaçları için kendine zaman ayırması zorunludur. Sınıf mücadelesi içinde de militanların, faaliyetçilerin ideolojik sağlığı için kendine zaman ayırması zorunludur. Bunun bir ayağı okumak, araştırmak ve incelemeye zaman ayırmaktır. Niyetimizden öte insanlığın kurtuluşunu gerçekleştirmemiz için bu gereklidir. Dağda silahlı savaşın, şehirlerde günlük faaliyetin, hapishanelerde direniş ve diğer pratiklerin, yurtdışında başka bir dizi yoğunluk ve koşturmacadan zaman bulamama bahaneleri kesinlikle kabul edilemezdir. Bu düşünce ve gerekçelerin kaynağı yaptıkları işin sorumluluğunu bilince çıkaramamadır. Proleter devrimciliğin amacını ve hedefini kavrayamamadır. **Yabancı-**

laşmaya karşı savaşmada "yabancılaşmış" bir bilinçtir.

Mücadele içinde özne olabilmek önemlidir. Elbette, sınıf mücadelesi yürüten politik öznenin kendi saflarında özne olamaması durumu bir çelişkidir. Bunu aşmanın yolu politik çalışmadan ve irade ortaya koymaktan geçmektedir. Başta MLM'yi incelemek, sınıf mücadelesinin gelişimini incelemek zorunludur. Faaliyet yürütülen alanın sınıf tahlilini yapmak, bu coğrafyada işçi sınıfını, köylülüğü ve diğer emekçi sınıfların durumunu, değişimleri incelemek, bunlar arasındaki karşılıklı ilişkileri incelemek gerekmektedir.

Yine faaliyet yürütülen alandaki diğer devrimci örgütlerin çalışmalarını incelemek gerekir. Bunlarla birlikte hâkim sınıfların durumunu da incelemek bizler için zorunludur. Böylesi bir incelemeyi sağlıklı yapabilmek için bilime vakıf olmak zorunludur. Ancak bu bahsini ettiğimiz çalışmalarını içselleştirdiğimizde, bu tip çalışmalarını devrimci kişiliğimizin bir parçası yaptığımızda mücadele içinde özne olma noktasında ciddi bir adım atmış oluruz.

Devrim düşüncesi devrimin yapılabirliği inanca ancak bilimsellikle birleştirildiği zaman maddi bir güce dönüştürülebilir. Sosyalizm öğrenilmeden kararlı bir devrimci olunamaz. Kendiliğindenci bir beklenti içinde devrimi bilinmez bir tarihe havale etmek istemiyorsak, devrim düşüncesini ete kemiğe büründürmek istiyorsak bilgiyi donanmak, yani tarihin gelişim yasaları bilinmek zorunludur. Nasıl ki kapitalizmin kendiliğinden sosyalizme evrilmesi olanaksız ise, proletaryanın da kendiliğinden devrimin öncülüğünü üstleneceği göreve ideolojik olarak evrilmesi olanaksızdır.

Bunun için proletarya partisi politik özne olarak tarih sahnesinde yerini almıştır. Onun saflarında örgütlü devrimciler de buna uygun bilince ulaşmak zorundadır. Kitle faaliyeti yürütmek için çağrılar yapılmaktadır. Proleter devrimciler kitlelere gittiklerinde halkı anlamaları için bilgi birikimine sahip olmaları gerekmektedir. İnsanların bilgisizliklerini anlayabilmek için bilgi kaçınılmazdır. Bu olmadığında gideriz, kitleyi dinler dinler geliriz. Halkı anlayamadığımız için onların sorunlarına çözüm bulamayız, onları bilinçlendiremeyiz. Amaçsız, hedefsiz ve bilgisiz kitleye gitmek sonuç getirici olmaz. Kitle faaliyeti için nereye gidersek gidelim amacımızı, hedefimizi bilmeliyiz. İnsanları anlayabilmek için bilgi birikimine sahip olmalıyız.

Kısaca anlattığımız gibi proleter devrimcilik bilinçli bir faaliyet ve bilinçliliktir. Tarihin bilinçli öznesi olma durumudur. Eğer ki bu konuda ciddi yetersizlikler varsa yabancılaşmayı aşmak için yola çıkanların, bunun için gerekli olan nitelikte yabancılaşma yaşanmış ve bu durum aşılacağı gibi ona dâhil olma hali yaşanıyor demektir. Proleter devrimciliğin özü olan öğelerden birisi bilinçtir. Yabancılaşmanın aşılması için proleter devrimciler bu niteliklerindeki aşınmaya müdahale etmelidirler. Tarihsel ve toplumsal koşullar kaynaklı ciddi aşınmaların olduğu rahatlıkla tespit edilebilir. O zaman ilk elden, bilinçli bir çabayla bu aşınma aşılmalıdır.

Proleter devrimcilik ve toplumsallık

Proleter devrimcilik toplumsallaşma düşüncesinin en üst boyutudur. İnsan toplumsal bir varlıktır. İnsanın insana yabancılaştırıldığı noktalardan birisi de insanın toplumsallığından koparılmak istenmesidir. İnsanın bilinci, yalnızca birey ile onun doğal çevresi arasındaki bir ilişki değil, aynı zamanda en yalın biçimlerinde bile toplum ile çevresi arasındaki ilişkinin bireyde yansıyan toplumsal imgesidir. İnsanın toplumsal ilişkileri, bilgi ve kavramlar şeklinde yansımasını bulur.

Üretimin toplumsallığı insanların toplumsal bir varlık olmalarını doğurmuştur. Tarihsel süreçlerde, hep insanlar toplumsallığından koparılmaya çalışılmıştır. Bugün emperyalist-kapitalist sistem, doğası kaynaklı hep insanı toplumsallığından koparmaya çalışmaktadır. Bunu ne kadar çok başarır o kadar çok kârına kâr katacaklarını ve sistemlerinin uzun ömürlü olacağını bilmektedir.

Sistem toplumsallığı değil bireyciliği öne çıkarıp kutsamaktadır. Bireycileşen insan her yönüyle sistemin istediği insandır. İnsanın özü olarak toplumsallığı ile bireycilik karşı karşıya getirilir. Burada insanın bireyselliği toplumsallığın içinde anlamlıdır, toplumsallığından koparılmış ondan da öte toplumsallığı ile bireyselliğinin karşı karşıya getirildiği durum yabancılaşmadır. Ne var ki, **proleter devrimci saflarda da bireycilik tüm yabancılaşmaların temelidir.**

Proleter devrimci saflara gelenler insanların-insanlığın kurtuluşunun toplumsal bir şekilde olacağını kavradıkları, bilince çıkarttıkları için gelmişlerdir. Özlüce, yok tek başına kurtuluş, ya hep beraber ya hiçbirimiz, anlayışını düstur edinmişlerdir. Proleter devrimcilik toplumsal kurtuluş-

çuluktur. Parti, kolektif bir olgu olarak toplumsallığı yansıtır.

Örgütlü saflara toplumsal kurtuluş gerçekleştirmek için gelen insanlar, ilk başta kolektifle bütünleşme, duyguda ve düşüncede yaşamını onun içinde inşa etmek zorundadır. Bedenen kolektifin içinde olup kafasının dışında olması, toplumsallığın, toplumsal kurtuluşun tam kavranmadığını gösterir. Demek ki proleter devrimci saflara gelenlerin bir bütün olarak toplumsallığı kavranmadığı durumlar veya zamanla burjuva-feodal ideolojiden etkilenip “bireysel kurtuluş” ve bireyciliğe saptığı durumlar da yaşanmaktadır.

Örgüt içinde bölgecilik, alancılık, organcılık vb. gibi çıkan bir dizi sapma, militanların toplumsallığı kavramamasından ötürüdür. Burjuva sapmaların birçoğu zaten bireyin kendisini topluluktan, kolektiften farklı olduğunu düşünmesi kaynaklıdır. Değişik gerekçelerle ve görünümlele toplumsallığın yadsınması yaşanmaktadır.

Örneğin örgütlü olmasına karşın kendisini bundan üstün görür, aslında o noktada kendisini kolektifin dışında görmektedir. Burada gelişen, bireyciliktir. Bunların örgütmü kimlik ve sözde kolektif adına yapılması bir şeyi değiştirmez. Bu durumu yalnızca bireyin örgütüne yabancılaşmış olması ile sınırlandırmamak gerekir. **Toplumsal kurtuluşun öncüsüne karşı yabancılaşmak bir bütün emekçi halka yabancılaşmayı beraberinde getirmektedir. Kitleye yabancılaşmayla birlikte kolektife yabancılaşmak yaşanmaktadır.**

Bu noktada demek ki örgütün, devrimci saflarda toplumsallığı iki noktada ele alması gerekmektedir. **Birincisi halkın sorunları ile bütünleşmek, ikincisi birincisinin doğal devamı olarak örgüt ile bütünleşmek.** Bu iki durum insanın çok önemli bir unsuru olan toplumsallığı bilinçle pratikleştirilmesidir. Örgütüne ve kitlelere bu bakış olmadığında ya da kavranmadığında yine kişilikte ya da pratikte olumlu bir sonucun elde edilmesi mümkün değildir.

Toplumsal kurtuluşu sağlamak için toplumsal bilincin yön vermesi sonucu politik özne olarak, kolektif bir mekanizma olarak örgüt. Ama nasıl ki toplumda insanlara tek başına kurtuluş olacakmış gibi bireycilik pompalanıp toplumsallıktan insanlar koparılıyor ve bunun sonucu olarak parçalanmış kişilikler oluşuyorsa, örgüt içine gelip de insanın bu doğal özelliğinden kopma durumları da yaşanmamaktadır.

Örgüt içinde ortaya çıkan zaaf lar, yabancılaş ma ve yozlaşmanın kaynağı burjuva ideolojisinin bireycileştiren etkisidir. Eğer ki örgüt, devrimci saflarda burjuva yabancılaşmanın etkileri olarak bireycilik yaşıyorsa, buna karşı mücadelede militanlara insanlığın gelişimi ve emperyalist-kapitalist sistem çok geniş olarak anlatılmak zorundadır. Örgüt, devrimci saflardaki günlük çalışmaların niçin yapıldığı, dolayısıyla günlük yaşamda “burjuvazi” militanlara gösterilmek durumundadır. Militanlar günlük yaşam içinde, bireyci değil toplumsal düşünüş verilerek eğitilmek zorundadır.

Proleter devrimcilik ve emek

Bir proleterde kendiliğinden bir biçimde var olan emekçilik, biz proleter devrimcilerde en üst biçimde var olur. Çünkü Marks'ın “*Emek insanların yaşamaları için zorunlu bir araç olmaktan çıkıp, yaşamsal bir amaç olduğunda, komünizm gerçekleşecek*” mealinde ortaya koyduğu tutum, sadece komünizmin değil, komünist kişiliğin de gerçekleşme zemini dir. Dolayısıyla başta ustaların kendilerinde ve sonra birçok kadroda örneğini gördüğümüz “emekçilik” bizim için yaşamsaldır.

Proleter devrimcilik bilinçli emekçiler faaliyetidir. Doğası gereği emekçilerin kurtuluşu için bilinçli emekçiliktir partili devrimcilik. Partili devrimci çalışmanın tüm adımı yoğun emek gerektirir. Eğer ki emeğin gaspına son vermek istiyorsak, emeğin ürününün insana yabancılaşmasına son vermek is-

tiyorsak, tüm çalışmalarımızın da yoğun emek gerektirdiğini bilmeliyiz. İnsanın insanlaşmasında emeğin belirleyici rolü vardır. Devrimcilik ve insanın yabancılaşmadan kurtulmasında da emeğin belirleyici rolü olacaktır.

Devrim yapmak, halı dokuyan bir emekçilerin sabırla ve ilmik ilmik dokuması gibi sabır ve emek işidir. Kolaycılık, emeksiz kazanma, proleterlerin bir özelliği değilse, proleter devrimcilikte de öyledir, kolaycılık ve

emeksiz kazanma yoktur. Sabırla ve emekle örülen bir iştir proleter devrimcilik. Devrimcilikte sınırlı bir emek harcama yoktur, sınırsız bir emek harcamayı gerektirir, insanlığın kurtuluşu için yola çıkmak bunu zorunlu kılar. İnsanlığın gelişiminde ve evriminde emek belirleyicidir. İnsanlığın gelişiminde hala emek, bilinçli emek belirleyici bir öğe olma durumunu korumaktadır.

Proleter devrimcilik, emekçilik olmasına karşın, bu saflarda da emeksiz başarı kazanma hayali içinde olanlar az değildir. Burjuvazinin ciddi etkilerinin ürünü olarak, genel çalışmalar içinde, yoldaşlarının emek harcadığı durumda, kendisini kolektifin dışında tutarak ya da yönetici olmanın ayrıcalığını kullanarak emek harcamadan muaf tutar. Kafa emeği ile kol emeğinin tarihsel süreç içinde ayrılması gibi proleter saflarda da benzer durumlarla karşılaşmaktadır. Bunun sonucu olarak, proleter saflarda burjuva kişilikler ortaya çıkmaktadır. Komünistlik zor görev insanı olmaktır. Yıllarca insanlığın kurtuluşu için emek harcamaktır. Emek, değer yaratan tek şeydir. Komünistler de değer yaratmak istiyorlarsa, -ki bunu tartışmak abestir- emek harcamalarının zorunluluğu ortadadır.

Proleter devrimci önce kendine emek vermesini bilmelidir. Kendini halkın bir değeri olarak görüyorsa, ilk önce buradan başlamalıdır işe. Sonra yoldaşlarına ve partisine emek vermeyi öğrenmek zorundadır. Halkı bilinçlendirmek ve örgütlemek

için emek vermeden bir beklenti içinde olmak boş hayal kurmaktır. Kendiliğindenciliktir. Parti, devrimci saflarda böyle boş hayaller kuran yoldaşlarımızın olduğunu görmekteyiz. Dolayısıyla “kitlelere gitmek gerekli” talimatından bir şey anlamamaktadırlar. Bunu anlamadıkları için o talimat maddi bir güce dönüşmemektedir. O zaman kitlelere gitmenin, kitleleri bilinçlendirip örgütlemek için emek verme işi olduğunu kavramalıyız.

Proleter devrimci saflarda yaratılan değerler, sınırsız emek sonucunda yaratılmıştır. Bunlar şehirdeki çalışmalarda, kırsaldaki çalışmalarda, gerillada hep böyle olmuştur. Ortaya konan düşünceye samimi şekilde inanan militanlar bunu yapmıştır. Yabancılaşmanın bir etkisi olarak toplumda, kısa yoldan, emek harcamadan yaşama hayalleri içinde olan birçok insan vardır. Burjuva ideolojinin topluma enjekte etmiş olduğu boş bir hayaldir bu.

Ne yazık ki proleter saflardaki militanlarda da faaliyetlerde yeteri kadar emek harcamadan başarı kazanmak hayali kuruluyor. Bu, proleter devrimciliğin özüne ters bir durumdur. Hatta emekçiliğin bilincine varmamış bireylerin varlığına tanık olunmakta. Küçük burjuva yaşam tarzından kopmamış dolayısıyla düşünce tarzı da öyle olan bireyler vardır. Sıkça duyar olduk, “şu alanda çalışma yapılırsa ciddi örgütlenmeler oluşturulur” sözünü. Ama bu çalışmayı kimin yapması gerektiği sorusu hep havada kalır. Bazı alanlarda faşist-gerici örgütlerin ısrarlı çalışmalarını gıpta ile izleriz. Ama sınıf karşıtlarımızdan bile öğrenmesini bilmeyiz.

Sonuçta, proleter devrimciliğin özünü oluşturan bir özellik de emekçiliktir. Bundan uzaklaşma, bu yönün zayıflaması, bir bozulma ve yabancılaşma halidir. Emek insanlığın özünü oluşturan bir öğedir. Bundaki bozulma insanlığı kurtuluşa ulaştırmak için yola çıkanların karşıtlarından etkilenmesi durumudur. Bu aşılmadan hedefe ulaşamaz.

İnsanın özünü oluşturan faktörler olarak ifade ettiğimiz bilinç, toplumsallık ve emek proleter devrimciliğin de özünü oluşturur. Bunlardan uzaklaşıldığında veya kopulduğunda proleter devrimcilikten de uzaklaşma veya kopma yaşanmaktadır. Bu kapsamda toplumdaki yabancılaşmanın benzeri proleter devrimci saflarda da yaşanabilir. İnsanın özünü oluşturan noktalardan uzaklaşmalara paralel olarak proleter devrimci saflarda yabancılaşmaların ortaya çıkışını ve biçimlerini inceleyelim.

Proleter devrimcilik ve dürüstlük

Genel anlamda emperyalist-kapitalist sistem, yaşadığımız coğrafya özgülünde burjuva-feodal sistemin ilk tahrip ettiği insanlık değeri dürüstlüktür. Demek ki işe buradan başlamalıyız. Engels’in dediği gibi “*her şeyin başı dürüstlüktür.*” Kapitalist sistem ilk başta artı-değere, çeşitli biçimlerde el koyarak dürüst olmadığını ortaya koymaktadır. Değişik görüngüler altında bir gasp olayı yaşanmaktadır. Artı-değere el koyarken ikiyüzlülükle bu işi yapmaktadır. Dolayısıyla burjuvazi ekonomik konumundan kaynaklı dürüst olmayan bir sınıftır. Tek amacı vardır o da artı-değere el koymak veya aynı anlama gelen, kârını artırmak. Bunun için yapmayacağı şey yoktur. Özel mülkiyet, hem yabancılaşmanın ürünü olması, hem de yabancılaştırıcı olması nedeniyle dürüst olmamayı, samimiyetsizliği, ikiyüzlülüğü tekrar tekrar üretmektedir.

Toplumdaki egemen ideolojinin hâkim sınıfın ideolojisi olma gerçekliğinden hareketle bu karakteristik özelliğin topluma hâkim olduğunu rahatça söyleyebiliriz. Yaşadığımız coğrafyadaki toplumu incelediğimizde sahtekârlığın, ikiyüzlülüğün envai çeşidini görebiliriz. O zaman toplumda yabancılaşmanın yani insanın özünü yabancılaşmasının da bu noktada başladığını ve ilk önce insanın dürüst olma halinin bozulduğunu söyleyebiliriz.

Hem toplumda hem de militan, sempatan, üye ve kadroları için işe ilk önce dürüstlükten başlamak gerekmektedir. Sözlüklerde dürüstlük; “*doğruluktan ayrılmayan, işinde, sözünde ve davranışında doğru olmak*” şeklinde yuvarlak tanımlarla geçmektedir. Dürüstlük, doğruluktan ayrılmama, ikiyüzlü, sahtekâr ve samimiyetsiz olmama durumudur. Yine genel olarak insanın kendi özünü yabancılaşmaması halidir. Dürüst olma samimiyetle anlam bulur. Samimiyet, içtenlikli olmak, açık yürekli, candan olma durumudur. Dürüstlük ve samimiyet pratikte, değişik şekil ve boyutlarda, hem toplumda hem de özellikle KP’de açıklık şeklinde hayata geçer. Bu kapsamda Lenin’in “*kötülüğü korkmadan itiraf edebilecek durumda olunmalıdır*” sözü önemlidir.

Komünist partinin militanlarını bu toplumdan kazandığını söyledik. O zaman önce içinde bulunduğumuz süreçte toplumdaki yabancılaşmanın boyutunu ve hangi biçimlerde ortaya çıktığını bilmeliyiz. Ekonomik nedenlerle toprağından kopmuş köylü ve yaşanan ulusal ve sınıfsal savaş/mücadele dolayısıyla köylerinden, şehirlerinden

sürülüp büyük şehirlerin gecekondu mahallelerine insanlar doldurulmuştur. Geniş bir kesim çalışacak bir iş bulamamaktadır. İş bulduğunda ise karnını doyurarak ücret alamamaktadır. Semtler diye tanımladığımız kesimler böyle insanlarla doludur. Bu insanlar devrimci mücadelenin tabanını oluşturmaktadır. Ezilenlerin ve yoksulların, devrimci mücadelelerin tabanını oluşturmasından daha doğal bir şey yoktur.

Fakat bu insanların taşıdığı ideoloji önemlidir. Bir tarafta dizilerle pompalanan şaşalı hayat özlemi, diğer tarafta varlığını bile devam ettirmekte oldukça zorlanmasına neden olan ekonomik gerçekliği. Bir tarafta burjuvazinin şaşalı yaşamı, diğer tarafta geniş kitlelerin “sefil” hayatı. Böyle bir gerçeklikte, insanların varlığını devam ettirmek için bile olsa kolay para kazanma yollarını arama, çeteleşmesi, uyuşturucuya bulaşması, fuhuş batağına batması, sahtekâr olması doğru bulunmasa bile anlaşılır olmaktadır. Bir tarafta insanların varlıklarını devam ettirme sorunu, diğer tarafta insanın özünü oluşturan insanı değerlerin ayaklar altına alınması. Yani çetelerle devrimci ve komünistlerin tabanının çakışması hali. Hem devlete karşı mücadele etmekten korkmayan, vuran kıran bir halk, hem de kendi yaşamı için her işi yapabilen bir halk gerçekliği.

Böylesi bir zeminden gelen insanlar ilk başta disipline uymada ciddi problemler yaşamaktadır. Çünkü uzun süreli bir işte çalışmamış, iş disiplini yok ve bunların bir sonucu olarak da kafasında emeğin değeri yoktur. Bir taraftan düzene karşı ama bir taraftan da düzenden kopmamıştır. Dolarısıyla birçok şey pamuk ipliğiyle bağlıdır.

Semtlerde geniş bir kesimin böyle bir ideolojik şekillenişte olduğu da bir gerçektir. Bizler bu kitle ile nasıl ilişki geliştirmeli, nasıl örgütlemeli, hangi ideolojik eğitimi vermeliyiz?

Komünist parti militanları için dürüstlüğün önemi

Dürüst olmama durumu insanın kendine yabancılaşma halidir. İnsanlığın kurtuluşu uğruna mücadele etmek için yola çıkmış bireyden, komünist partisi, gerçeğe bağlılığı ve kendisine karşı dürüst olmasını ister. Dürüstlük, samimiyet ve açıklıkla anlam bulur. Örgütlü militan, üye ve kadro hiçbir zaman, herhangi bir şeyi, kolektiften gizleme hakkına sahip değildir. Bir militanın örgütüne güvenmediğinde ve davranışlarını, düşüncelerini ve duygularını ondan gizlediğinde, örgüt de böyle militana güven duyamaz.

Doğru olmak veya gerçeğe bağlı olmak demek, komünist ustaların yaptığı gibi her komünistin yapmak zorunda olduğu gibi, doğruyu tüm açıklığıyla ve dürüstçe kolektif önünde açıkça dile getirmek demektir. Dürüstlük, bir anlamıyla sınıf mücadelesi karşısındaki duruştur. Yani bizzat taraf olmayı, doğrudan yana olmayı gerektirir. Bundan başka bir de kişinin kendi içinde dürüst olma durumu vardır. Sınıf mücadelesi yürütme noktasında samimi olan tüm duygu ve düşüncelerini örgütüyle paylaşmaktan kaygı duymaz, paylaşır. İlk önemli olan budur.

Genelde açıklığın noksan kavrandığı durumlar olmaktadır. Tek yanlı olarak; hataların, noksanlıkların ve zaafaların paylaşılması şeklinde kavranmaktadır. Elbette bu saydıklarımızı örgütlerle paylaşmak ideolojik gereklilikten öte örgütsel bir zorunluluktur. Bunları kolektife açmamak aynı zamanda suçtur. Bunlardan öte duygu ve düşüncelerin kolektifle paylaşılması, ona açılması gerekmektedir. Eksikliklerini gizlememe tüm yoldaşlardan istenen vazgeçilmez bir taleptir. Ama mesele bununla da bitmemektedir. Kolektif, eksikleri ortaya çıkaran nedenlerin özenle ortaya konulması ve onların da aşılması ve çözülmesi doğrultusunda çaba gösterilmesini ister.

Kolektif içinde tüm zaafaların yaşama zemini kapalıdır. Basit bir yanlış veya hatanın mayalanıp zaafa dönüşme ve onun da gelişip ihanete dönüşme zemini kapalıdır. Burjuvazinin içimizde yaşadığı yerler, esasta kapalıdır. Her şey küçük bir iltihaplanmadan başlar, diye bir söz vardır. Küçük bir iltihaplanma, eğer ki zamanında müdahale edilmezse bünyeyi sarabilmektedir. Kapalı olunarak kolektifin noksanlık, hata ve zaafa karşı mücadelesinin önü kapanmakta, burjuvaziye yaşama zemini sunan duygu ve düşünceyle savaşma olanağı partinin elinden alınmaktadır. Örgüt burjuvaziye karşı silahsız bırakılmaktadır.

Bütün politik çalışmalarımız göz önüne alındığında: mücadele/savaş içinde bir dizi eylem, etkinlik ve pratik yapılmakta, ölüm başta olmak üzere faaliyet alanının özgünlüğüne göre günlük yaşamın gerekleri dâhil birçok şey militanlarımızca paylaşılmaktadır. Ama noksanlık hata ve zaafalarımızın paylaşılmasında ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Elbette bunu yaptıran, insanın toplumsallaşmayan, yani bireyci yönüdür. Dışardan bakılınca basit gibi görünebilmektedir ama

her basit olan kolayca yapılamamaktadır. Bu noktada da insanın insanlığının özünü kavramadığını o konudaki yabancılaşmanın karşımıza çıktığını görmekteyiz.

Eksikliklerle uzlaşılmamalıdır. Komünist partinin, niteliğinden dolayı eksikliklerle uzlaşmazlığı doğasında vardır. Komünist partisi kendi eksikliklerini söylemekten de çekinmez. Bu da onun samimiyetinin ve dürüstlüğünün göstergesidir. Eksiklikleri gidermek için sabırsızlık göstermek gerekmektedir. Bu da çözülmemiş sorunları açıkça görmek ve hatalara karşı gözlerimizi kapamamak, hataları kolektiften gizlememekle olur. Bilindiği gibi, kronikleşmemişse hataları gidermek kolaydır. Bir hata hep küçük bir şeyden başlar, gözden kaçırılırsa, bütüne açılmazsa büyük hataya dönüşür. İnsanın kendisinde şu özellikleri geliştirmesi gerekir; hataları çok küçükken görme, tanıma ve örgüte bildirme.

İnsanların dürüstlüğü ve doğruluğu sözlerine değil, eylemlerine bakarak değerlendirilmelidir. Politikada dürüstlük, kesinlikle denetlenebilir olan “söz ve eylem arasındaki uyumluluk”tur. Söz ve eylemin birbirinden koparılması toplumda ve saflarda başlı başına yozlaşmanın, yabancılaşmanın başladığı noktadır.

Proleter devrimcilik ve bireycilik

Proleter devrimcilik toplumun kurtuluşunu sağlamak için yola çıkma durumudur. Bir anlamı ile bireyin kendini toplumun kurtuluşuna adanmasıdır. Bireyin kendisini “unutması halidir.” İnsanın yabancılaşmasını incelerken bireycilikle-toplumsallığın karşı karşıya getirilmesi ve bireyciliğin kutsanması durumuna vurgu yapmıştık. Toplumda bu durum tüm çıplaklığı ile yaşanır, hatta kanıksanmış durumdadır. Bireylerin üyesi olduğu toplumun sorunlarını düşünmesi istenmez, tek başına kendi sorunları ile cebelleşmesi, daha doğrusu kendi sorunlarında boğulması istenir.

Proleter devrimcilik ise “kurtuluş yok tek başına ya hep beraber ya hiçbirimiz” mantığının pratikleştirilmesi durumudur. Proleter devrimci saflarda yaşatılması gereken ilke ve mantık kurusu, “bir ağaç gibi tek ve hür ve bir orman gibi kardeşçesine” anlayışı üzerine gelişme göstermelidir. Bu aynı zamanda toplumsal düzen idealini yansıtmaktadır. Ama durumun böyle olmadığı ve içinden gelen ve yaşanılan toplumun etkilerinin kırılmadığına dair daha önce bazı saptamaları-

mızı aktarmıştık.

Proleter saflarda yaşanan yabancılaşmanın temel nedenlerinden birisi bireycileşmedir. Bu iki anlamda yaşanır. **Birincisi**, geniş anlamda, bireyin kendinin var oluşsal istem ve arzularını toplumun istem ve arzularının önüne koyması, ikincisi -ki birincisiyle aslında aynı anlama gelmektedir- bireyin içinde bulunduğu proleter devrimci safların çıkarlarını değil bireysel arzu ve istemlerini ön plana almak şeklinde olur. Bu durumlar değişik görünüm ve şekilde yansır. O zaman proleter devrimci saflardaki zaafaların kaynağının bireycilik olduğunu söyleyebiliriz. Aynı zamanda bireysel arzu ve istemleri, topluluğun -proleter safların- amaçları ve hedefleri ile uyumlu hale getirememeye ona tabi kılamama durumunda bireycilik yabancılaşma şeklinde ortaya çıkar.

Burjuva-feodal sistem toplumu parçalara bölüp atomize ederek yönetmesini kolaylaştırmaya çalışır. Proleter devrimcilik ise örgütleyip bir güç haline getirerek toplumun kurtuluşunu sağlamaya çalışır. Proleter devrimci saflara gelen bireyler de, en azından algısal düzeyde bile olsa, bu bilinç nedeniyle gelirler. Ama niyetlerden bağımsız olarak o bilince ters olarak bireycilikler de gelişebilir. Bazen birey tamamen bireyci yola sapıp proleter devrimci saflardan kopar, bazen ise bazı pratiklerde bireyciliğe düşmektedir. Bireycileşme durumu, aslında, bireyin kendisini içinde bulunduğu topluma ait olarak görmeme halidir.

Proleter devrimciler tüm çalışmalarında toplumun çıkarlarını gözetmek zorundadır. Politikalarını bu düşünceyle oluşturmak zorundadırlar. Halkın çıkarları ile çelişen, ona ters düşen devrimci politika olmaz. Militanların kolektifin genel çıkarlarına aykırı olan pratikleri de devrimci değildir. Proleter devrimciler tüm yaşamlarını kolektifin düşüncelerine göre örgütlemek zorundadır. Bireycilik, proleter saflardaki tüm kötülüklerin kaynağıdır. Kişinin kendi arzu ve istemlerinin esiri olma durumudur. Aslında insanın kendisiyle karşı karşıya gelme ve kendisine yabancılaşma durumudur. Tüm zaafalarda bunu görebiliriz. Proleter devrimci saflar toplumsallık noktasında devamlı eğitilmek zorundadır.

Birey ile toplum diyalektiği doğru kavranmak zorundadır. Bu diyalektik bağ koparıldığında bireycilik başlar. Bireycilik insanın özüne terstir. Var oluşunun bazı özelliklerinin kışkırtılması halidir. Dolayısıyla hâkim sistemin yaşamını uzatır. Birey toplumun bir parçasıdır ama toplumun ta-

mamı değildir. Parçanın bütünü önüne geçirilmesi diyalektik gelişmeye terstir. Yinelemek pahasına bazı hususları adım adım yeniden anımsayalım; kapitalist sistem, meta üretiminin hâkim olduğu bir sistemdir. Kârın gerçekleşmesi için metaların satılması gerekmektedir. Onun için ihtiyaç ve gereklilik önemli değildir, önemli olan tüketimdir. Bunun için bireylerin var oluşsal farklarını kullanır. Farklılıkları kullanarak kar elde etmeye yönelir. Bu nedenle de farklılıklara seslenir.

Toplumdaki kişilerin kendilerini “anlamlandırdığı” nokta, bireycilikler olarak yansır. Ama insanların üretimden dolayı insanlaşan özü toplumsallıktır. Bu anlamı ile de bireycilik kapitalist sistemi yaşatan temel ideolojik argümandır. Proleter devrimciler tüm çalışmalarında bunun karşısında olmalıdır. Farklılıklar, toplumsallık içinde anlamlıdır.

Bireysel istemlerin, arzuların esiri olmak değil, onların toplumsal istemlerle uyumlu olduğunda doğru/yerinde/anamlı olduğu bilinci geliştirilmelidir. Bütün insanlığın gelişimini reddeden birey, bireycidir. Proleter devrimciler ise bin yıllardır devam eden insanlığın gelişimini temsil ederler. Bu nedenle onların doğasına terstir bireycilik. Saflarda görüldüğü yerde şiddetle mahkûm edilmelidir.

Bireyciliğin ürünü olarak proleter devrimci saflardaki yabancılaşmalardan belli başlı olanlara kısaca değinelim:

Proleter devrimcilik ve bürokratizm

Yöneten ve yönetilenlerin olduğu bir yerde yönetilen ve yöneten çelişkisi de vardır. Bürokratizm proleter devrimci saflardaki en önemli yabancılaşmalardan birisidir. Tehlikeli bir hastalıktır. Sosyalist iktidarın yabancılaşmasının bu noktada yaşandığını düşündüğümüzde bu konunun önemi daha da anlaşılır olmaktadır.

Bürokratizm, yöneticilerde her şeyi kuru emir-talimatlarla yönetme ve kaba hotzotçuluk olarak kendini göstermektedir. Yöneticilerin niçin orada bulduklarını unutmaları, genel proleter kitleden kendini farklı görmeleri, vazeçilmez görmeleri şeklindeki bireycileşmelerinin ürünü olarak ortaya çıkar. Yönetenler, önce göreve tanınan ayrıcalığı bireycilikten kaynaklı, kişiye tanınan ayrıcalık olarak ele alırlar, sonra toplumu ve yönettikleri kitleyi anlamaktan uzaklaşırlar, doğrunun tek temsilcisi olarak kendilerini görürler. Yetkiyle doğru olmanın özdeş olduğu yanlışına kapılırlar. Kitleyi kü-

çümserler. Devrimin bir avuç öncü tarafından yapılacağını düşünürler, o nedenle kitlenin önemi ancak sözdedir.

Çeşitli gerekçelerle hep ayrıcalıklı olmak isterler. Çalışma prensip ve ilkeleri hep yönetilenler içindir, yönetenleri ilgilendirmez! İdeolojik sorgulayıcılık yönetilenler içindir, yöneticilerin buna ihtiyacı yoktur. Bazı yoldaşlar işi o kadar abartır ki nerede ise mutlak aklın kendisi olduğunu iddia ederler. Bürokratizm proleter saflarda, genelde kitleden ve örgütün kitesinden kopma şeklinde kendisini gösterir. Bürokratizm bir çalışma tarzıdır da. Çalışmalarda kitlenin düşüncelerini alıp sentezleyerek kitleye sunma şeklinde bir ele alış yoktur, kitlenin katılımı yoktur. Kitleyi çalışmalara katmayan, düşüncelerini almayan bir çalışma tarzıdır.

Bürokratizmin çıkmasının zemini amir ve memur düşüncelerinin olduğu yerdir. Bu çelişkide iki yön vardır. Birisi yöneticiler, diğer yönetilenler. Sorgulamayan “gözümü kaparım vazifemi yaparım” düşüncesi yönetilenlerdeki bürokratizme zemin sunan düşünceyi en iyi şekilde vermektedir. Sınıfsız topluma ulaşmak için mücadele edenler zamanla amaçlarına yabancılaşıp ilgili mekanizmada ayrıcalıklı bir sınıf yaratmaya çalışırlar. Bu yabancılaşmanın kökeni de kendisini toplumdan ayrıcalıklı görme, toplumsal bilinçten uzaklaşma ve emek vermeden yaşama anlayışıdır.

Sınıflı toplumu yıkabilmek için bir araca ihtiyaç vardır. Bu partidir. Kolektifin içinde işleri örgütlemek, başarı kazanmak için ideolojik-politik durumu ve yeteneğine göre militanlar arasında işbölümü yapmak zorunludur. Elbette işbölümü insanlığın ilk sınıflara bölünmesinin zemini ise saflarımızda da bürokratizmin zemini.

Bürokratizm özgür mekanizma içinde yoldaşça ilişkilerin gelişmesine engeldir. Yoldaşça eleştiri ve özeleştirin olmadığı, hesap verilirliğin zayıf olduğu ya da olmadığı, kitlelerle bağların zayıfladığı, örgütlü mekanizmaların değil bireylerin ön plana çıktığı, kitlenin görüşlerinin alınmadığı, kadroların görev dağılımının isabetli yapılmadığı, görev değişikliklerinin yapılmadığı, kadroların yedeklerinin oluşturulmadığı durumlarda çok daha elverişli zemin bulur.

Proleter saflarda görev almak ve sorumluluk üstlenmek, daha çok çalışmayı gerektirir. İdeolojik-politik donanımı yeterli olmayan yoldaşlar önce görevlerin kendisine tanıdığı ayrıcalıkları öğrenmekte ve bunları kullanmaktadır. Ancak bu ayrıcalıkların kişiye değil göreve olduğu

unutulmaktadır. Sorumlulukların görülmeyip hakların ön plana çıkarılması, görevler ve haklar denkleminde hep ilk önce hakları ele alan, hatta hakların suni gerekçelerle genişletilmeye çalışılması bürokrat kişiliğin tipik özelliklerindedir. Eğer ki görev ve sorumluluklar unutulup, tek başına ayrıcalıklar hayata geçiriliyorsa orada burjuvalaşma başlamış demektir.

İnsanlar partili devrimciliğin aynı zamanda bilinçli emekçilik olduğunu unutmaktadır. Dolayısıyla sağa sola doğru yanlış emirler yağdırmaktan başka bir şey yapmayan bürokratlar olup çıkıyorlar. O zaman proleter saflarda yönetenlerden yönetilenlere kadar herkes ilk önce emekçi olduğunu unutmamalıdır. Tüm zor şartlara rağmen görevlerini yerine getirmelidir. Saflarında burjuva tarzda yöneten ve yönetilen ilişkisinin gelişmesine izin verilmemelidir. Bunun için proleter ideoloji yani proletarya partisinin amaçları ve MLM doğru kavratılmak zorundadır. O zaman kimsenin ayrıcalıklı olmadığı, bugün yönetici olanın yarın yönetilen, yönetilen olanın da yönetici olacağı, olduğu kavratılmalıdır.

Bürokratism; devrimin isimsiz kahramanları olma durumunun unutulmasıdır. İnsanlığa hizmetin, yıllarca laboratuvarlarda, kimseden alkış beklemeden saçını beyazlatma, ömrünü tüketme işi olduğunun unutulmasıdır. Bürokratism; insanın özüne yabancılaşma, insanlığın kurtuluşunu değil, bireyci yaşam tarzını önemseyen, insanın insanlaşma ve kurtuluşuna kendini adamama, bu yolda mücadele etmekten sapıp insanın var oluşsal özelliklerine teslim olmadır. Bireyciliğin gelişmesi, aracın amaçtan önce alınması ile bireyin kendine keyfi ayrıcalıklar sağlaması, kolektiften kendini ayrı düşünme ve çeşitli gerekçelerle, kolektifin emeğine üretimine el konulması insanın insanı sömürmesinin tekrar üretilmesidir. Tüm yaptıkları işlerde ayrıcalık ve saygı bekleyen bürokratlaşacaktır...

Elbette genel olarak devrimci çalışmaların yayıldığı durumda bu yabancılaşma daha sıklıkla saflarda gözükmektedir. Biz de başı başına bürokratismi ele almaktan öte, yabancılaşma ile ilişkisi boyutu ile değinide bulunduk. Bürokratismle yakın ilişkisinden dolayı burada kısaca da olsa kibir ve kendini beğenmişliğe değinmeliyiz.

“Komünist kibir” diyordu Lenin, “(K)omünist partisine mensup olan ve henüz oradan atılmamış insanın bütün görevlerini komünist yönergecilikle çözebileceği kuruntusuna kapılması

demektir. Kendisi şimdilik yönetici (...) üyesidir ve bu, onun komünist aydınlanmanın üzerine konuşması için yeter! Hiç de öyle değil. Bu komünist kurdan başka bir şey değildir. Politik olarak aydınlanmayı öğrenmeliyiz –görev budur, ama bunu henüz öğrenemedik ve sorunu hala doğru ele almasını bilmiyoruz.” (Lenin’den aktaran Komünist Enternasyonalde Kadro Sorunu Üzerine, Sf: 102)

Burnu büyüklüğe ve kibire karşı mücadele etmek kadro ve militanları cesur inisiyatif ruhuyla eğitmekle olur. Kibir ve palavracılık, kendini beğenmişliğe ve ben-merkezliğe, bürokratismeye götürmektedir. Belirli tarihsel koşullarda yaptıkları başarılı faaliyet ve görevlerle öne çıkan yoldaşların aslında yaptıkları görev ve faaliyetlerin ideolojik-politik arka planı tam anlamı ile kavrayamamalarının ürünü olarak, benmerkezcilik, kibir/kurum, bürokratism ortaya çıkabilmektedir.

Kimisi tarihsel koşullar içinde işkencede bir görev ve sorumluluk olarak direnen veya kahramanca savaştan ya da yine bir görev olarak yeteneğini yazı yazmak olarak kitleleri aydınlatmada kullanan ya da daha başka birçok alanda önemli başarılarla imza atmış, emek harcamış yoldaşlar bu yaptıkları işleri komünist görev ve sorumluluğun sonucu yaptıklarını unutmakta, görev ve sorumluluklarını yapmayan yoldaşlarla kendilerini kıyaslayarak bir kibire kapılmaktadırlar. Bu durum benmerkezcilik ve bürokratismeye kadar gitmektedir. Burada sorun yapılan işlerin, içine girilen pratiklerin komünist bilinçle yapılmamasıdır.

İnsanlığın kurtuluşu için yapılan pratiklerin ideolojik ve politik olarak kavranmaması sonucu, zamanla bu mücadele içinde ilgili yoldaşların yabancılaşma mücadelesinin önüne bir engel olarak çıkması çokça yaşanmaktadır. “Kadroların kendi kendilerini övmelerine”, bunun onlara yararlı bir hizmet sunacağı varsayımıyla göz yumulmamalıdır. Böyle bir görüşten daha yanlış bir şey yoktur, kadro politikasında. Militanları, kadroları ve üyeleri hatalarını gizleme yoluyla gözetme ve elde tutma, kadroları mahvetmektedir. Partiye yabancılaşmanın zeminlerinden birisi de budur.

Proleter devrimcilik ve benmerkezcilik

Proleter devrimci saflara gelen insanlar ilk başta kendisini “unutmalıdır”. Bu bireycilikten uzaklaşmış olması anlamına gelir. Fakat bu du-

rumdan uzaklaşmayı kendine hayran olan, ondan öte kendisine âşık olan yoldaşlara da rastlanmaktadır. Bu durum, ilk başta, MLM'yi kavramamak, sınıf mücadelesini ve sınıf mücadelesi içinde bireyin rolünü kavramamaktan kaynaklıdır.

Tarihsel süreç içinde alınan görevlerde göreceli olarak başarılı olunması ve örgütün geneldeki başarısızlığı buna zemin sunabilmektedir. Bu görevler yapılırken başarı göstermek olumludur ama buradan ayrıcalık beklemek geneli kavramaktır. Genelde başarısızlığın olduğu bir durumda parçanın başarısının çok fazla önemi yoktur. Onun için kişinin bir başarıda kendini öne çıkarması anlamsızdır.

Amiyane tabirle bu durum, başarıyı ranta çevirme işidir. Kaldı ki öyle gerçekte başarı gösterenler bu duruma düşmezler. Bir anlamı ile proletarya partisi militanlarının güçsüzlüğü, başarısızlığı, bazı yoldaşlarda yanlısamalara sebep olarak kendisinin kolektiften farklı olduğu düşüncesine kapılmasına vesile olmaktadır. Dünyayı kendisinin bulunduğu yere göre değerlendirme, doğru ve yanlışın ayrıştırılmasında ve belirlenmesinde tek otorite olma şeklinde ortaya çıkmaktadır. Kitleyi, proletarya partisini küçümseme, kendisini sınıf mücadelesi için bulunmaz sanmak da tipik özelliğidir benmerkezciliğin. **Özü örgüte ve halka yabancılaşmadır.**

Kolektifin ve halkın eleştirilerine kendisini kapatır. Çünkü kendisini hiç hata yapmaz görür, diyalettiği o noktada durdurur. Benmerkezci, eleştiriye kapalıdır veya eleştirileri soyutlaştırarak "kabul eder". Yani gerçekte eleştiri kabul etmez. Çünkü o hata yapmaz! Benmerkezci kişilikler örgütsel yaşamda militanların özgüvenlerine saldırırlar. Bundan dolayı örgütsel yaşamda özgüvenini yitirmiş, silik kişilikler yaratmak isterler.

Güçsüz militan kitlesi üzerinde "her şeyi bilen" ve o kitleden ayrı, yabancılaşmış bir kişilik olarak karşımıza çıkar. Benmerkezcilik, kibirliliktir. Politikada her şeyin reçetesine sahip olan doktrinerlik, örgütsel ilişkilerde yıkıcı ve insanları mücadeleden soğutan sekterlik şeklinde ortaya çıkar. Eğer ki düzeltilemezse örgütsel yapı içinde tahribatı büyük olur. Sonuçta sınıf mücadelesinden kopup burjuva bireyciliğini sistemle bütünleşerek yaşamaya başlar. Benmerkezciliğin tipik özelliğinden birisi de komploculuktur. Devrimin yapılmasından örgütsel çalışmaya kadar bu düşünceleri yansıtır.

Sınıf mücadelesi içindeki her birey önemlidir, değerlidir. Ama hiçbir birey de bulunmaz değerlidir. Sınıf mücadeleleri tarihi bunun örnekleri ile doludur. Kendisini bulunmaz Hint kumaşı sanıp kendisini eleştiriye kapatan, hatalarının ve zaaflarının özeleştirisini vermektan kaçınan yoldaşların gittikleri yer genelde düzen içi burjuva saflar olmuştur. Benmerkezciliğin kadrolarda yarattığı tahribat büyüktür. Kadrolar hatalarını gizler, olumluluklarını ise abartarak anlatırlar. Sınıf mücadelesi içinde hatalarını gizlemekten, kendi kendine övgü dizmekten, kendisiyle hoşnut olmaktan, kendine âşık olmaktan daha kötü bir şey olamaz. *"Hiçbir şey, kendini beğenmiş iyimserlikten daha tatsız değildir"* diyor Lenin.

Popülizm de benmerkezcilik gibi bireyin kendini ön plana çıkarması ile genel olarak halktan ve kolektiften kendini ayrı ve onların dışında görme durumudur. Kendisinin övülmesini, herkes tarafından takdir edilmesini, herkesin kendisini konuşmasını ister. Yaptıkları görevlerde hep işinin gereğini genel mücadele için önemini kavramaktan daha çok birileri tarafından görülüp takdir edilmek ve ayrıcalık kazanmak için yapar. Bireycilik kaynaklı görev yapma hâkim durumdadır. Kitleler ve parti, devrimci saflar alkışladıkça veya takdir ettikçe kişi daha fazla yanlısamalı olarak kendini kavramaya başlar. Popülizmin zirvesi benmerkezciliktir, kariyerizmdir.

Proleter devrimcilik ve kariyerizm

Devrimci saflara gelen yoldaşların bazıları insanın toplumsallığını kavrayamadıkları için bireyciliğin bir yansıması olarak kariyer edinmeyi amaç edinirler. Yani gelmiş oldukları yere aykırı bir pratik içine girerek oraya yabancılaşırlar. Yaptıkları iş ve görevlerde amaç kayması yaşanır. Örgütlü devrimciler isimsiz "kariyer" in kahramanıdır. Devrimin sıra neferleridir. Ama bu saflarda yabancılaşanlar, devrimin sıradan neferleri olmayı kabul etmezler. Aslında insanlığın gelişimini kavramadıkları gibi insanlığın kurtuluşunu da kavramadıkları ortaya çıkar.

Elbette proletarya partisinde de yöneticiler vardır. Ama onlar bireysel istemleri ve rahatlığı için yöneticilik yapmazlar, toplumun ve kolektifin amaçlarını en iyi şekilde yerine getirecekleri için yönetici olurlar. Yönetici olmak için her şeyi yapmayı mübah gören anlayış olarak kariyerizm ortaya çıkar. Bu tip düşünüş tendi hata ve noksanlıklarını kapamaya, kendisini olduklarını-

dan farklı göstermek ister. Başkalarının hatalarını ise daha abartarak ifade eder. Bu düşünüş insanı gerçek değerlendirmelerden uzaklaştırır. Doğal olarak bulunmuş olduğu yerin özelliklerine yabancılaşmış haldedir.

Bürokratism gibi kariyerizm de bireycileşen kişinin tehlikeli bir yönelimi ve pratiğidir. Bir görevi hangi militan ve kadro daha iyi yapıyorsa o kişinin yapması genel için en doğru olanıdır. Kapitalist toplumda bireyciliği kışkırtılan kişi, bir amaç olarak kariyer-mevki edinmek ister. Proleter saflarda bir amaç olarak mevki edinmek diye bir şey olmaz. Görevlerde sorumluluk bilinci ile sorumluluk almak vardır. Sorumluluk alan yoldaşın diğer yoldaşlardan tek ayrıcalığı daha fazla sorumluluk taşınması buna paralel daha fazla çalışmasıdır.

Ne var ki proleter saflara gelen kişilerde bireyciliğin dar iktidarlaşması olarak gizli kariyerist eğilimler olabilir. Kapitalist ideolojinin etkisinden kurtulamayanlar, faaliyetlerin özde nasıl daha iyi yapılacağından çok kendisinin aslında her şeyin en iyisini yaptığını pazarlamaya çalışabilir. İnsanın yabancılaşmasına son verilecek komünist toplumda mevki ve kariyerin yeri olmayacaktır. Bunun için yola çıkanların böyle bir yabancılaşmanın etkisine de son verilerek bu aşamaya ulaşılacaktır.

Proleter devrimcilik ve karamsarlık

Burjuva-feodal sistem gelecek umudu kırılmış, kendine güvensiz toplum yaratmak ister. Bunu başarmasının sistemin uzun ömürlü olması için gerekli olduğunu bilir. Toplumu incelediğimizde, sistemin bu konuda azımsanmayacak bir başarı kazanmış olduğunu görürüz. Toplum yarınına umutsuz ve güvensizdir. Toplumda karamsarlık hâkim durumdadır.

İçinden geçmiş olduğumuz tarihsel ve toplumsal süreçte devrimci ve komünist saflarda umutsuzluğun ve karamsarlığın, önemli bir boyutta olduğunu söylemek abartı değildir. Bu durum, bir dizi başka şeyin yanında hâkim sistemin ideolojisinden devrimci ve komünist safların etkileniş boyutunu gösterir.

Asılsız, “pembe düşlere” dönüştürülmemesi kaydıyla umut gereklidir ve iyidir. Umut, insanların, insanlık tarihinden aldığı güçle yarını kurmaya bilimsel güvenin ifadesidir. İnsanlığın kurtuluşunun gerçekleşeceğine bilimsel olarak inanan bir kişi bile kalmışsa orada umut vardır. Karamsarlığa gerek yoktur.

Devrimci ve proleter devrimci saflarda başarısızlıklar, emperyalist-kapitalist sistemin ideolojik saldırıları, dünyada devrimci ve komünistlerin bir güç olamamalarından etkilenen geniş bir kesimin umudu kırılmış durumdadır. Elbette bunu tersine çevirmek bilinçli bir çabanın ürünü olacaktır. Bu noktada bir de umutsuzluk tacirlerinin ortaya çıktığını görmekteyiz. Bu umutsuzluk propagandası sözde “eleştiri” adı altında yapılmaktadır. Bilinmelidir ki yapıcılıktan koparılmış eleştiri gevezeliktir. Eleştiri ve tartışma konusu olan sözlerin eleştirisi ancak bireyin eylemiyle anlamlı olmaktadır.

Burjuvazinin anti-propagandası, devrimci ve komünistlerin hataları ve başarısızlıklarından kaynaklı umutsuzluk ve buna paralel devrimci saflarda ciddi kopuşlar, çeşitli görüntüler altında yaşanmaktadır. Bu zeminde bazı sözde kurtarıcılar da kendi güçsüzlüğünü görüp ona yönelmek yerine devrimci değerlere saldırarak umutsuzluk pompalamaktadır. Elbette insanların güçsüzlüğü, bir yere kadar anlaşılabilir ama emperyalist-kapitalist sistemin saflarda yapamadıklarını yapmaya soyunmak yabancılaşmanın zirvesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu komünistler için “anlaşılır” değildir. Bu tip insanlar, kendilerini toplumsal kurtuluşun karşısına konumlandırma pratiği içine girmiş durumdadır demektir. Bir taraftan komünist saflarda yozlaşım/yabancılaşım uzaklaşma onunla da hızını alamayarak, bireyciliğin esiri olarak burjuvazinin değirmenine su taşıma pozisyonuna düşme durumunun sıklıkla yaşandığına tanık olmaktadır. Böylesi insanların yabancılaşma ve yozlaşma konusunda göstermiş oldukları pervasızlık tüm toplum tarafından ibretle izlenmekte ve hayretle karşılanmaktadır. Bu durum, bir olgunun karşısına dönüştüğünde bir çelişkinin aldığı biçim olarak incelemeye değerdir.

Karamsarlıkla yakın ilgisinden dolayı proleter devrimcilerin kendilerine güvenme durumuna da kısaca değinmek yerinde olacaktır. Proleter devrimci saflara katılanların büyük çoğunluğu, bir anlamıyla sistemin kitleleri güvensizleştirmesini bir şekilde kırmış durumdadır. Fakat ciddi anlamda da bu güvensizleştirmenin etkilerini üzerlerinde taşımaktadırlar. Özellikle kadınlar burjuva-feodal sistemi yadsıyarak saflara gelmektedir. Fakat yüzyıllardır devam eden toplumda özellikle kadındaki kendine güvensizliği bir bütün olarak ortadan kaldırmanın uzun bir

süreç işi olduğu kavranmak zorundadır. Kolektif saflarda karşılaşılan zorluklar karşısında tekrar güvensizliklerin üretildiğine tanık oluyoruz.

Güvensizliğin temeli toplumdur. Emekçilerin kendi güçlerinin farkında olamama durumu ve emeğine yabancılaşarak güçsüzleşmesidir. Bunun aşılmasının yolu da toplumsal bilincin gelişmesidir. Temel sorun da iktisadi yabancılaşmaya son verebilmektir. Bunun için yola çıkan militanların tekrar güvensizlik yaşamaları ise yabancılaşmaya teslim olmaktır. Buradan hareketle yabancılaşmaya nasıl son verileceği bilimsel olarak kavratılmalıdır. Güvensizliği ve karamsarlığı aşmanın tek yolu budur.

Proleter devrimcilik ve kanıksama

Burjuva-feodal sistem ideolojik bombardımanı ile toplumda bir kanıksama kültürü yaratmıştır. Yabancılaştırılmış insan burjuva-feodal sistemin ona dayattığı “oyun”laştırılmış yaşamı hem oynamakta, hem de izlemektedir. Bu durum öyle bir hal aldı ki, kitleler, hâkim sınıfların ideolojik bombardımanı ile yoksulluğu, yoksunluğu, emeğinin gasp edilmesini, baskıyı, zulmü vb. ni kanıksar duruma gelmiştir. Farklı bir ses çıkarmak, bu duruma boyun eğmemek, isyan etmek kitleler tarafından ayıplanmaktadır. Bu hâkim sınıfların en ciddi başarısıdır. Ve bunu ideolojik aygıtları aracılığı ile yarattığı yanılsama ve yalanlar ile yapıyor.

Devrimci ve komünist saflarda da buna benzer kanıksama durumunun varlığı gözlemlenmektedir. Öncelikle var olan durumdan hoşnut, bu durum içinde huzurlu devrimci tiplerin oluştuğunu gözlemlemekteyiz. İdeolojik yetersizlikler, noksanlıklar, politika üretmemeye, örgütlemeye oluşturamama, kitlelerle bağ kurmama bütün bunların toplamı olarak başarısızlık kanıksanmış durumdadır. İktidar bilincinin silikleştigiğine tanık olunmaktadır. Hedefin bulanıklaşması kanıksamayı beraberinde getirmektedir...

Sınıf karşıtlarımızın devrimci ve komünist saflardaki etkisi olarak bu durum incelenmek ve çıkarılan sonuçlara paralel aşılma zorundadır. Devrimcilik var olan durumu aşma pratiğidir, dolayısı ile kanıksama doğasına terstir. O zaman bu noktada devrimcilikte bir yabancılaşma olduğunu söyleyebiliriz. **Kanıksama, devrimci ve komünistler için ölüm demektir.** Bu nedenle kanıksamaya karşı mücadele yaşamsal bir konudur. “Huzur kölelik, rehavet ölümdür devrimciler

için.” Komünistler dünyayı değiştirmek için cüreti kuşanmış insanlardır. Kanıksama durumu ise bunun tam karşıtı ve bu duruma yabancıdır. O zaman kanıksama varsa yabancılaşma da vardır.

Kanıksama durumu ile yakın ilişkide olan bir de **yetinmecilik** vardır. Var olanla yetinmeyi devrimcilik sanma durumudur. Bu noktada da devrimcilerin ve komünistlerin kendilerini nasıl ürettiği de sorgulanmak zorundadır. Kanıksama durumu aynı zamanda var olanla yetinmeyi ve devrimcilerin kendilerini basit bir şekilde ürettiklerini ortaya çıkarmaktadır. Devrimcilik büyük bir amaç için yola çıkma, bundan dolayı da düşünüşte ve pratikte sınırları aşma işidir. Bu anlamı ile yetinmecilik devrimcilerle yabancıdır.

Sınırları aşma işi hiçbir zaman bitmeyecektir. Bu çelişki yasasıyla zaten bilimselliği ortaya konmuştur. Lenin yoldaşın komünistler için “şükür” diyecekleri bir gün olmayacağı sözü bu noktada anlamlıdır. Çünkü bir çelişkiyi çözmek için mücadele etmek sonuca ulaşmak, yeni sürecin ve yeni çelişkilerin kapısını aralamak demektir. O zaman yetinmecilik de gerileme, kendini yeniden üretmemeye durumudur. Yetinmecilik devrimcilik değildir ve tüm çalışma ve faaliyetlerimizden kovulmak zorundadır.

Örgütlü devrimcilik ve kapalılık

Örgütlü/devrimci saflarda yabancılaşmayla mücadele kapsamında kapalılık özel olarak incelenmelidir. İnsanlarımızın hatalarını, yanlışlarını, zaafalarını bilmediğimiz zaman bunları değiştirip dönüştüremeyiz. Değişim ve dönüşüm için açıklık şarttır. Sınıf mücadelesine samimi bir şekilde atılmışsak şartsız bir şekilde her şeyimizle açık olmalıyız. Parti içinde ideolojik-politik mücadeleyi de açık bir şekilde yürütmeliyiz.

Kapalılık aynı zamanda bir dizi zaafın gelişmesinin de zeminidir. Kapalılık, içimizde burjuvaziyi yaşatmaktır. Parti saflarına gelen militanların ilk öğrenmesi gerekenlerin başında, her şeyi ile örgüte açık olması gelmektedir. Duyguda ve düşüncede örgütlü olmanın en önemli koşullarından birisi budur.

Kapalılık bazen yanlış kavranarak sanki yalnızca yapılan hata ve zaafaların örgüte bildirilmesi şeklinde algılanmaktadır. Zaten bunları bildirmemek suçtur. Gelişkin devrimci kişilikten istenen ise duygu ve düşüncesi ile örgüte açık olmasıdır. Yozlaşma ve yabancılaşmayla, egemen sınıf ideolojisinin değişik etkileri ile mücadele için bu şarttır.

Kapalılıkta vurgulanması gereken önemli bir nokta da açık olmanın koşullara paralel kabul edilmesidir. Yani yapılan hata ve zaafın açık edildiğinde tolerans gösterilmesinin beklenmesidir. Bu beklenti yanlış bir beklentidir. Örgütle ilişki gönüllülük temelinde kurulmuştur. Örgüt ilk başta kişiden, koşulsuz olarak, duyguda ve düşüncede açık olmasını ister. Koşullu açıklığın beklendiği noktada başka bir zafiyet vardır. Şuna da özel vurgu yapalım, örgütlü yapı içinde hem ideolojik olarak hem de örgütsel olarak düşmanın yaşamasının en önemli zemini kapalılıktır. Örgütün örgütsel güvenliği için de açıklık şarttır.

Komünistler düşüncelerini açıklamaktan hiçbir zaman çekinmezler. Bu örgüt içinde de böyledir. Bu komünist partinin kendi içindeki ideolojik mücadele için zorunludur. Proleter devrimci saflara gelen insanlar insanın yabancılaşmasına son verip insanlığın kurtuluşunu sağlamak için gelmişlerdir. Fakat çeşitli nedenlerle karşıtına dönüşebilmektedir. Bu saflara yabancılaşıp hatta yozlaşarak uzaklaşmaktadırlar.

Yabancılaşmaya karşı mücadeleye çıkanların yabancılaşmasına karşı mücadele etmek bu bağlamda hayati önemdedir. Bu mücadelenin sağlıklı yapılabilmesinin ilk koşullarından birisi açıklık ortamının sağlanabilmesidir. İlegal çalışmalarda buna daha bir önem verilmek zorundadır. İlegal çalışmanın kendine has özellikleri kapalılığa ve kapatmaya zemin sunmaktadır. Bu durum da göz önüne alınarak kapalılık sorunu çözülmek durumundadır. Bu yaşamsal bir konudur.

Burjuva-feodal toplumda her taraf kameralarla donatılarak, her şey sözde açık edilmiştir. Ama bu, insanın tamamen sahteleşmesine neden olan bir açıklıktır. Proleter militandan, saflardan beklenen kesinlikle bu değildir. **Militanlara güven esastır ve ideolojik temeli kavrattılmış bir açıklık da bu temelde anlam kazanmaktadır.** Örgütsel denetim her koşulda zorunludur ama onunla birlikte ideolojik eğitim de zorunlu olmaktadır. İki bir bütünsellik içinde ele alınmalıdır. Birbirinden koparılması tek yanlılığa neden olur ki bunun örgütsel alanındaki yansıması liberalizm ve sekterliktir.

En son olarak kısaca burjuva-feodal toplumda egemen olan “gibi olma” durumunun proleter devrimci saflara etkilerine değinmek yerinde olacaktır. Reklamın yabancılaştırmadaki yerini incelediğimiz bölümde toplumun reklamla nasıl

“gibi olma” durumu yaşatıldığına değinmiştik. “Reklam, güzelliğin ve anlamın insani boyutlarını allak bullak ediyor. İnsani değerlerde ve insanın ruhunda onarılmaz delikler açıyor. Reklamlarla “gibileştirilmiş insancıklar da ya karikatüre dönüşüyor ya da maymunlaşıyor” demiştik.

Toplumda bu konudaki yabancılaşma devrimci saflara birebir yansımıyor ama ciddi etkilerinin olduğu bir gerçekliktir. A/P çalışmaları devrimci ve komünistler için önemlidir. Son süreçte A/P’nin reklâm gibi ele alındığında tanık olmaktadır. Devrimci ajitasyon ve propagandada öze biçim birbirinden koparılarak, biçim ön plana çıkarılıyor. Bu ise yanılmalı bir durumun oluşmasına zemin sunuyor. Gerçekleri kitlelere söylemekte isteksizlik, yer yer de söylememe durumu yaşanıyor. Bu tarz burjuvaziye aittir. Devrimcilerin bu tarzı kabullenmeleri yanlıştır, nihayetinde bu tarz dönüp devrimcileri vuracaktır.

Bundan dolayı devrimci saflarda da “gibi olma” durumu yaşanıyor. Bu durum öyle bir hal aldı ki tüm halkın gözü önünde yaşanan bir yenilgi “zafer” diye anlatılıyor. Ciddiyet ve samimiyet ayaklar altına alınmış olunuyor. Proleter devrimci saflarda yer yer abartılı ajitasyon ve propagandaya tanık olmaktadır. Bunun kaynağı da bu burjuva yöntemden etkilenmektedir.

Komünistler, halka gerçekleri söylemekten çekinmezler, çekinmemelidir. Halka karşı açık ve samimi olmak KP’nin mücadeledeki ciddiyeti ile ilgilidir. Gerçekleri değiştirmede kendinde güç görenler gerçekleri söylemekten çekinmezler. Yenilgiler görülmeden, yenilgilerden ders çıkarılmaz. Yenilmişsek halka bunu söylemekten çekinmemeliyiz. Bunu yapmazsak emekçi halkın eleştirisinin yakıcılığının değiştirme gücünden mahrum kalırız.

Devrimcilerin ve komünistlerin “gibi olma”ya ihtiyaçları yoktur. Neyse odurlar. Devrimci ve komünistler gerçekliğin devrimciliğini rehber edinmelidir. Ajitasyon bir konunun gerçekliğinden farklı, abartılı anlatılması değildir. Bir konunun, bir olgunun ve durumun daha kısa ve çarpıcı bir şekilde ortaya konmasıdır ajitasyon. İmaj kültürü, “gibi olma” durumunun zirvesidir. Özünden farklı olarak biçimin ortaya konmasıdır.

Özünü yansıtmayan, özünden kopuk biçim sahtedir. Onun için devrimci ve komünistlerin

imaja ve reklama ihtiyacı yoktur. Gerçeklerin anlatılmasına, bunların topluma anlatılıp örgütlenme oluşturmaya bugün yakıcı bir ihtiyaç vardır. Hâkim sınıfların toplumu yönetme yönlendirme araçları insanı insana yabancılaştırma araçları ile birlikte devreye sokulmaktadır. O araçlar devrimcilere yabancıdır, kullanılmamalıdır, kullananlara da şiddetle karşı çıkılmalıdır.

Sonuç

Yabancılaşmanın ekonomik ve felsefi temelini kısaca inceleyip toplumdaki ve partili/devrimci saflardaki bazı yansımalarına değindik.

Yabancılaştırıcı özellik, emperyalist-kapitalist sistemin kendisidir. Hâkim sınıfın ideolojisinde de yabancılaştırıcı özellikler en açık biçimini almış durumdadır. Buradan hareketle sistemi yıkmak için yürütülecek mücadele, insanın yabancılaştırılmasına son verecek bir mücadeledir. Bunun için bir taraftan burjuva-feodal sistemi yıkmak için devrimci savaşı örgütlemeli, diğer taraftan da toplumda, devrimci saflarda ve Proletarya Partisi saflarında burjuva düşüncelere karşı amansız bir mücadele yürütmeliyiz. İnsanlık gerçek kurtuluşuna ancak kapitalist sistemi yıkarak, kendi özüne yabancılaşmasını aşarak ulaşacaktır.

Proleter devrimci saflarda da yabancılaşmanın yansımalarına karşı önemsiz-küçük şeyler demeden mücadele etmenin zorunluluğunu kavramalıyız. İnsan olmanın, bugün onun gerçek anlamda en iyi gerçekleştirilmesi olan, proleter devrimci olmak için, yabancılaşmayı aşmak için, ekonomik yabancılaşmaya ve bunun yansıması olan diğer yabancılaşmalara karşı mücadelenin tayin edici önemini kavramalıyız. Bunu gerçekleştirecek olanlar da yalnızca biz proleter devrimciler yani Marksist-Leninist-Maoistlerdir.

Şunu iyi bilmeliyiz ki; insan, yaşamını tarihsel ve toplumsal koşullara paralel üretir. Ancak, yabancılaşmanın doruklarda olduğu dönemde dahi yaşamını bu koşullara rağmen üreden –dar sınırlarda bile olsa- bireyin kendisidir. Kimse bu tarihsel ve toplumsal koşullara rağmen yabancılaşmayı, bunun proleter devrimci saflara yansımalarını meşrulaştıramaz, mazur göremez. Ters bir durum, insanın iradesini yok saymak, burjuva-feodal sisteme karşı savaşı gereksiz görmek, yabancılaşmayı kanıksamak, insanın insanlaşma sürecini kapitalizmle durdurmak olacaktır. Proleter devrimciler bunun bilincinde olarak mücadelede ideolojik mücadeleye gerekli önemi vermelidirler.

Alıntılar

- 1- G. Thomson, İnsanın Özü, sf. 68
- 2- K. Marks, 1844 El Yazmaları,
- 3- age
- 4- G. Thomson, age, sf: 68
- 5- K. Marks, age, sf. 75
- 6- age sf: 75
- 7- age sf: 77
- 8- age sf: 86
- 9- age sf: 86
- 10- G. Thomson, age, sf. 20
- 11- K. Marks, age, sf: 81
- 12- age sf. 82
- 13- K. Marks, Kapital
- 14- K. Marks, Ücretli Emek ve Sermaye
- 15- K. Marks, Ekonomi Politîğin Eleştirisine Katkı, Önsöz
- 16- K. Marks, 1844 El Yazmaları, sf. 81
- 17- K. Marks, age, sf. 110
- 18- Alaattin Bilgi, Ekonomi Politik Sözlüğü, sf. 136
- 19- Lenin, Din Üzerine, sf. 8

- 20- Marks-Engels, Din Üzerine, sf. 86-87.
- 21- Lenin, Seçme Eserler, Cilt: 11, sf. 423-425
- 22- F. Engels, Ailenin, Devletin, Özel Mülkiyetin Kökeni, sf. 221-223
- 23- K. Marks, Kapital, Cilt: 1, sf. 54
- 24- K. Marks, Ekonomi Politîğin Eleştirisine Katkı, sf. 9)
- 25- K. Marks, 1844 El Yazmaları, sf. 148
- 26- age, sf. 151
- 27- S.Özbudun vd., age, sf.67
- 28- age sf. 66
- 29- age sf. 70
- 30- K. Marks, age, sf. 148
- 31- age, sf. 112
- 32- age, sf. 113
- 33- aktaran S. Özbudun vd., age, 144-145
- 34- K. Marks, age, sf. 88
- 35- age, sf. 123
- 36- age, sf. 111
- 37- Lenin, Seçme Eserler, Cilt: 11, sf. 17

Dağ kartallarının, 2 Şubat şehitlerinin anısına;

BEŞLERLE YAŞAMAK, BEŞLERLE SAVAŞMAK İÇİN...

Bugün bir başka doğuyor güneş. Zira her gün, kendisine gömülenlerle bakıyor dünyaya ve ışık tutuyor karanlığa hapsedilmişlere... Bugün bir başka doğuyor artık. Her aydınlanan kayalıkta sıçrıyor güneşe gömülenlerin kalın ve kızıl puntolarla kazılı isimlerinin harfleri. Sarp yamaçlarda ve uçurum diplerinde bir tek yazılı taş ve toprak parçası bırakmama pahasına yenileri eklendi ve eklenecek daha...

Kabarıyor Dersim dağlarının göğsü ve içinde sınıf düşmanlarına karşı bilenen öfkesiyle içine atıyor halka duyuracağı kahredici haberi. Koruyamamıştı halka ısıt tutan gerillaları. Teslim olmuştu zemheri ayın karanlığına. Bir yenilgi duygusudur taşıdığı. Zira kendine sığınanlara sahip çıkamamanın acı duygusunu tatmaktadır artık. Daha evvel Paris yaşamıştı bunu. Paris proletaryasının kahramanca direnişine rağmen, Seine nehri bir hafta süren burjuvazinin kanlı baskınında içine akıtılan Komün federelerinin kanını taşıdı. Bakü, göğüs gerememişti yirmi altı komiserini katledenlere.

İşte Dersim'in sarp yamaçlı dağları da bugün

aynı ruh haline bürünmüştür. İlk değildir bu acıyı tatması. Evvelde, 38'de set oluşturamamıştı düşmana Laç deresinde, Aliboğazi'nde... Oysa ki; kucak açmıştı halka ve sitem etmişti kendisine sığınmayanlara. Kendine sığınanlar direnerek kanla bastırılırken, kendisine sığınmayanlar baştan yenilmişlerdi bile. Yel Dağı da buz kesen fırtınanın karşısında yenilmişti. Dersim açısından, kendisine sığınan halkın yiğit evlatlarına layık olmak bir başka duruşu gerektirirdi elbette. Ne zemheri ayın zor koşulları ne de başka bir şey... Hiçbir şey gerekçe olmamalıydı yaşananlara. Fakat tarihte örnekleri olduğu gibi, bir kez daha yenilginin ağır yükünün altında omuzları düştü Dersim'in. Ve yakmaya başladı ağıtlarını, kulak vererek utancından ve kahrından yüzlerine bakamadıklarına...

...Herediyay koy mura

Rošta mı biye tarihiy

Raya mı jü ni, di ni

Ponc çene maya sefkan mısınay

Kowo ni herediya mura

Deste hu zonune hori nidan

İştiri mi çimu mura niney

Karayısı hu sere dısmenra vırazonra...

Evet! Yas tutacak zamanı olmayanların sarp dağlara, coşkun ırmaklara ve zemherinin en korkunç fırtınalarına sitem edecek vaktinden bahsedilemez. Bir daha yaşanılmasın diye yaşanılması istenmeyenlerin, sarılmak gerekir kavganın en güçlü araçlarına ve daha çok gidilmelidir zulmün tahtını devirecek devrimin kahramanı olan kitlelere, örgütlemek ve kendi savaşlarının öznesi olmalarını sağlamak için, yarın için, kurtuluş ve umut dünyamız için...

Bunun için gitmekle kalmamalı, anlatmalı halkın kurtuluş davasını, çözüm yolunu ve bu yolda çarpışan yiğit evlatlarını, destanlarını, halka, partiye ve devrime bağlılıklarını. Bunun için başlamalı bir yerden, beklemeden, tereddüde meyil vermeden... Başlamalı zor olana inat, doğru olana biat ederek. Başlamalı...

Kasırgaların fethetmeye çalıştığı yüreklerin coşkun ateşidir artık hissedilen. Gerillaya katılmak, günümüz dünyasının ve ülkemiz gerçekliğinin bilinçli ve onurlu bir gereğidir. Zifiri karanlıktaki patikaları aydınlatan, en dik yokuşları düzleştiren, sarp yamaçları yayla alanına dönüştüren bu irade, gerilla iradesidir. Bu iradenin içerdiği erdem ve kudret, en yıkılmaz sanılanı yıkan, en gerçekleşmez sanılanı gerçekleştirebilen, en olunmaz yerde olmayı sağlayan ve en nihayetinde insanın fiziki ölümüyle bile faşizme ölümü tattıran yüce özelliklerdir. Gerillayı gizemli kılan işte budur. Ve bunun içindir ki teknik donanım bakımından ne kadar ileri düzeyde olursa olsun, düşman asla gerillanın ilerisine geçemez. Gerilla, bu irade ve gizemi sayesinde, daima düşmandan en az bir adım ilerdedir.

Bu iradeye sahip olanlara ölüm yok! Ölüm, sadece kavram olarak varlığını sürdürür, fiziki yok oluşu ifade eder. Ancak her patikadaki izlerde, köylerdeki evlerde, yoksulların dilinde, halkın gönlünde, söylenen türkülerde, atılan sloganlarda, içilen antlarda ve yoldaşlarının silah seslerinde varlıklarını sürdürürler. Ölüm, tıpkı dünyamızda komünistlerce nihai olarak hedeflenen dünya gibi, sınır tanımaz yaşama. Ölüm ile yaşam arasındaki sınırsız ilişki, kavramların içeriğini de artık özdeşleştirir. Bunun için yaşayanlarımız için yokluk hiçbir şey, ölenlerimiz için ise varlık her soluk alınan yerdedir...

Ölümler yaşam arasındaki sınırları kaldıran-

lara, yaşamlarının amaç ve hedefine “ne pahasına olursa olsun yaşamayı” değil, sınıfsız ve sömürsüz bir dünyayı oturtanlara ölüm yok!...

... Gerillaya katılmak üzere başlayan yolculuk sonuçlanmıştı. Beni karşılayan birlik, hazırlıklarını yapmış, bekliyordu. Kurye ile yoldaşların yanlarına yaklaştıkça iki silüet belirginleşti karanlıkta. Uzun saçlarından ikisinin de kadın oldukları anlaşılıyordu. Önce o yaklaştı, yüreğinde savaşı büyütmenin mutluluğunu taşıyarak ve bu sıcaklığını gülüşünde yansıtarak... **Sefagül Kesgin (Eylem)** yoldaş!

Daha önceden tanışıklığımız vardı. Kendisini hep partinin faaliyetlerini örgütlemekle meşgul bir şekilde tanıdım. Gündüzleri politik-örgütsel faaliyette, geceleri de yazı yazarken gördüm onu. Ama her defasında, düşünsel bir yoğunlaşma ve canlı pratik performansıyla tanıdım ve ömrünün sonuna kadar böyle tanıyacaktım.

Ne ben onu burada göreceğimi ne de o beni karşılayacağını biliyordu. Zira sınıf mücadelesine öncülük eden Proletarya Partisi bizleri nerede konumlandıracaksa, orada olunmalıydı, tereddüt etmeden, tartışmadan... O da benim böyle düşündüğümü tahmin ediyor, ben ise onun bu anlayışa sahip olduğunu biliyordum.

Yıllar önce, şehir faaliyetinde karşılaştığımızda, birden fazla tekrarlanan bir diyalog rutinleşmişti artık aramızda:

- *Ashnda gelip burada faaliyet yürütmelisin.*

En iyisi yoldaşlara bir not gönderelim, burada kalacağımı iletelim; daha çok faydalı olursun...

- *Benim açımdan sorun yok. Ama buna ben karar veremem. Parti “artık orada faaliyet yürüteceksin” derse olur.*

- *Sen de talep edebilirsin. Bir düşün!*

- *Eğer iş benim talebime kalırsa, nereyi talep edeceğimi biliyor Parti. Bana kalırsa, öncelikli talebim mücadelemizin öncelikli alanıdır: gerilla alanıdır.*

- [Güldükten sonra] *Sen de mi Brütüs!?!...*

Her defasında farklı pencereden girmeye çalışıyordu, ama nafile... Kolay değildi! Türkiye devrimci hareketi ve onun içinde Proletarya Partisi oldukça zor bir süreçten geçiyor. Bu tür dönemlerde, az insanla çok işlere girmek kolayca kaldırılabilecek bir süreç değildir. Bunun için inanç ve irade, iddia ve ısrar gerekir. Sefagül yoldaş da zor bir süreçte zor bir alanda faaliyet yürütüyordu. Bölgede daha çok iş yapabilecek insana ihtiyaç

vardı. Faaliyetçiler çoğaltılmalı ki nitelikli olanlar açığa çıksın. Nitelikli olanlar açığa çıksın ki kadro yetiştirilebilsin. Kadro yetiştirilsin ki Sefagül yoldaş umut ettiği dağlara kavuşsun. Bir an önce ulaşmak için gerilla alanına, taşıdığı çeşitli görevleri üstlenecek birileri gerekiyordu.

Ve zamanı geldiğinde hiç arkasına bakmamış, tereddüt etmemişti; en nihayetinde devretmişti şehirdeki bayrağı ve Haziran 2007’de gelmişti Dersim’e, sürecin en ağır görevini üstlenmek için.

Burada karşılaşmamız, ikimiz açısından da sürpriz olmuştu.

Partizanca selamlaştık. Ve gülerek tekrarladıkları yıllar önce ifade ettiğini, şaşkınlığını gizlemeyerek:

- *Sen de mi Brütüs?...*

- *Seni tebrik ederim yoldaş, benden önce gelmeyi başarmışsın.*

- *Sana yoldaş tanıştrayım; Sevda yoldaş.*

- *Hoş geldin yoldaş* dedi Derya Aras yoldaş sıcak selamını iletterek.

Sırtında, tıpkı Sefagül yoldaşta olduğu gibi ağır bir yük vardı. Diz ağrısına rağmen bu yükü kaldırmanın erdemini o da partisine ve halka olan bağlılığından alıyordu.

- *Hoş bulduk!*

Tekrar söze girdi Sefagül yoldaş:

- *Şu silahı al. İlerde bir yoldaş bizi bekliyor.*

O sana bu silahın nasıl çalıştığını, hareket ederken nelere dikkat etmen gerektiğini ve yürüyüş kolunda nasıl davranacağını anlatacak. Oraya kadar ben önde, sen ortada gideceğiz, Sevda yoldaş da arkamızdan gelecek.

Kısa bir mesafeyi yürüdük ve gerillanın irtibat sesini alan bir yoldaş daha bulunduğu yerden kalktı ve yaklaştı. Sefagül ve Derya yoldaşlar kısa süreli ayrılacaklarını söylediler ve kaldım bana askeri bilgileri aktaracak Fatma Acar (Dilek) yoldaşla:

- *Hoş geldin yoldaş, ben Dilek...*

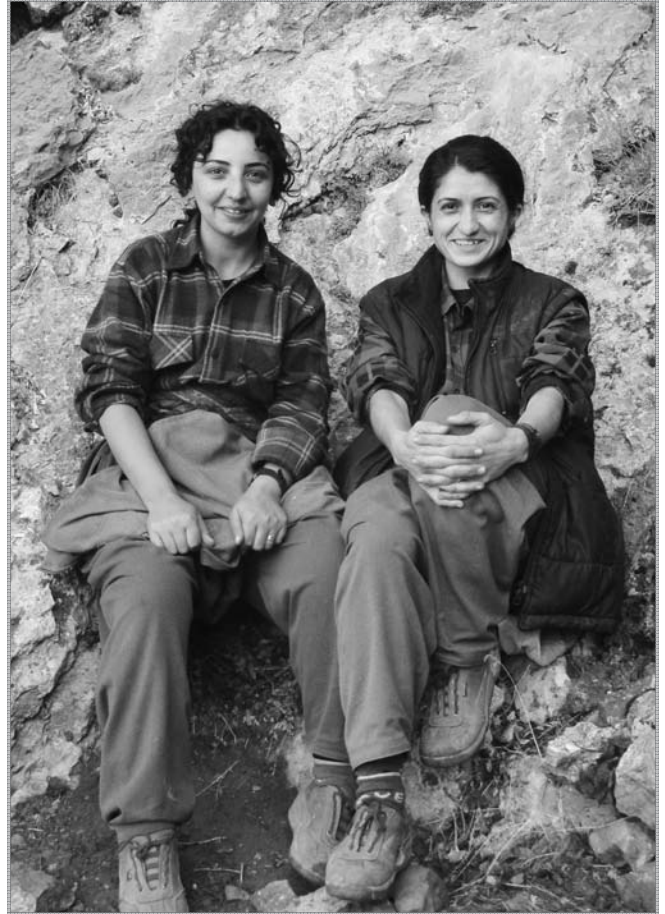
Bu sesin bana birini andırıldığını seziyordum. Ancak kim olabileceğini çıkaramamıştım. Karanlığın kendisi de karşımda duranın yüz ifadesini görmemi engelliyordu. Sadece uzun saçlı birinin silüeti ve bir ses... Zaten kim olup olmadığını bilmenin hiçbir önemi yoktu. Zira önemli olan sürecin insanı olmaktı. Ertesi gün, güneş ışığının yardımıyla hatırladım Fatma yoldaşla yıllar önce bir toplantıda karşılaşmamızı.

O zaman Komsomol üyesi, TMLGB kadrolarındandı. Bu sıfatla Komsomolun ikinci kongre-

sinin bileşeni içinde yerini almıştı. Kendisiyle karşılaştığım toplantıyı o yönetiyordu. Gençliğin sınıfsal konumu ve örgütlenmesine dair sağdan ve soldan gelen oportünist yaklaşımlar karşısında amansızca Komsomolun tezlerini savunuyordu. Nedir ki beni hatırlamayan Fatma yoldaşa hiçbir zaman bu ortak anımızı paylaşmadım, şartlar gereği, illegalite gereği...

Sefagül ve Derya yoldaşlar henüz gelmeden aktarabileceği tüm bilgileri aktarmalıydı. Çünkü hareket için zaman kaybetmemeliydik. Bunun için beklemedi; söze girdi. Doğrudan elimdeki kleşin nasıl çalıştığını, tutukluk yaptığı anda ne yapmam gerektiğini anlattı. Ardından yürüyüş kolundaki talimatların neler olabileceğine ve hangi durumda nasıl davranmam gerektiğine değindi.

Sefagül ve Derya yoldaşlar geldiler ve yeni bir yürüyüş kolu oluşturularak dördümüz yol aldık. “İlerde bizi bekleyenler var” dedi Sefagül yoldaş. Ve kuytu bir yerde, aynı iletişim yöntemi uygulanarak çıktı dört TİKKO gerillası daha. Kalacağımız yere varana dek her bir mesafede yürüyüş kolumuzun büyümesi sürecin gelişiminin yansımasından başka bir şey değildi.

Sürecin gelişimi umut vericidir. Bu umut, parti ışığında Sefagül yoldaşın alan önderliğine 2007'de gelmesiyle birlikte güç kazandı, ruhunu yakaladı, büyüdü ve yayıldı. Parti tarihimize gerilla cephesinde Siyasi Komiser sıfatıyla bir kadın önder olarak ilki oluşturuyordu o, tıpkı Ordu örgütlenmesinde bir kadın olarak TIKKO Bölge Komutanı sıfatıyla ilki oluşturan Nursen Arslan (Emel) yoldaş gibi.

Halk Ordusu'na yeni bir ruh kazandırdı, ordunun partinin çizdiği rotada yakına ama ileriye doğru adımlar atmasını sağladı Sefagül yoldaş. Artık tartışılan kitleye gitmek değildi; kitleye daha fazla gitmekti. Tartışılan ileriye doğru yürümek değildi; daha hızlı yürümekti. "İleriye doğru adım atıyoruz. Ama yakına yetmiyor artık, daha ileriye hedeflemeliyiz, daha hızlı davranmalıyız. Partinin kuruluşunun 40. yılında istediğimiz yerde olmayabiliriz ama partimize layık, kitleyle bağları güçlü bir ordu örgütlemeliyiz" diyordu. Dediğinin altını pratiğiyle dolduruyordu da. Zira o bir önder olarak her açıdan bileşenden daha ileri düzeyde olmalıydı. Bunun sonsuz çabasını vermeliydi. "Daha öğreneceğim çok şey var" demesi sadece mütevaziliğini gösteriyordu. Elbette mükemmel değildi. Zira mükemmellik insan olmayana mahsustur. Gerçekte ise o, ideolojik-politik olarak önde olduğu gibi, askeri bakımdan nasıl davranılması gerektiğinin örneğini de yaşamıyla sunuyordu. Sadece Dersim halkına değil, Türkiye halkına referanstı. Onun referansı ise partiydi.

İlk bulduğumuz yerden kalacağımız yere giden ilk yürüyüşümüzde dahi, arka arkaya olduğumuz yürüyüş kolunda ara sıra ve uygun yerde duruyor, araziye tanıtıyordu. Onun için vakit kaybetmemeliydik. Partimizi daha çok kitlelere taşımak için, ordu örgütlenmemizi genişletip yaygınlaştırmak için kaybedilecek her an lükstü. Bu bilinçle yeni gelen biri de olsa, en hızlı şekilde araziye vakıf olmalı, süreci yakalayabilmeli ve öne çıkmalıydı. Bunun için, ilk bakışta kimi "gereksiz" görülecek detayları o önemsiyordu. Önemseyen partiydi, önemseyen orduydı. Önemsenen gerilla mücadelemizin kendisiydi. Yürüyüş kolunu durdurma pahasına bu detayları anlatıyor ve "bunları aklında tutmaya çalış, daha sonra tekrar konuşuruz" diyordu. Zira yaptığı açıklamalar, anlatılanın "gereksiz bilgi" statüsünden çıkmasına yetiyordu zaten...

Varacağımız yere gelene kadar birkaç kez durmuştuk. Zira yorulan onlar değil, bendim. Ancak

yorgunluğuma rağmen durmayı isteyen ben değil, Sefagül yoldaştı. "Biliyorum, zorlanıyorsunuzdur. Kendimden biliyorum. İlk yürüyüş en heyecan verici, ama aynı zamanda en zor olamıdır. Genelde yeniler zorlandıklarını söylemekten çekinirler. Hâlbuki çok normaldir bu! Sen de zorlanıyorsan, ki bence zorlanıyorsunuzdur, zorlandığınızı söylememekle iyi yapmıyorsunuz. Zorlukları aşmak için onlarla yüzleşmekten çekinmemek gerekir. Hepimiz zorlanıyorduk ve hala zorlandığımız yerler var. Yakında sen de alışacaksın..." dedi. Ve vardık noktaya...

Noktanın bir yerinde oturacaktık. Karanlıkta tam nasıl bir yer olduğunu anlayamamıştım. Fakat oturacaktık ki "buraya oturma yoldaş, burası erzak deposu, sen şuraya gel" dedi Derya yoldaş. Hepimiz gülmüştük bu duruma... Zira gerilla, belli bir alışkanlık sürecinden sonra artık zifiri karanlıkta dahi aydınlıkmiş gibi yer tespiti yapabilecek niteliğe sahiptir. Oysa ben, yeni bir gerilla olarak henüz yoldaşlara tutunarak hareket edebiliyordum...

Ertesi gün, artık yoldaşlarla yüzyüze gelmenin coşkusu yaşıyordu. Artık hafızamızın en derinliklerine kıpkızıl renkle ebediyen işleyecektik yüz hatlarımızı. Kalk saatinden sonra kurulan kahvaltı sofrasında buluştuk kadın yoldaşlarla. İlegallite sınırını korumakla birlikte sohbet derinleşiyor; tanışmaya ve öğrenmeye dair ardi kesilmeyen sorular ve cevaplar zincirini frenlemek isteyen yoktu aramızda. Nedir ki sohbet vakti değil, yoldaşlar için önde duran görevlere hazırlık, benim için ise sürece dahil olma zamanıydı...

Bu, benim için askeri eğitim ve bölgedeki siyasal gelişmeler, düşmanın durumu ve konumlanması, kitlenin durumu, kitleyle ilişki düzeyimiz, örgütlenme boyutumuz, faaliyet alanlarımız, örgütsel gücümüz ve politik düzeyi, bana düşen görevler vs. konularında bilgi edinmek demektir. Kuşkusuz bununla birlikte, kendi hakkımda alan örgütlülüğümü bilgilendirmektir. Askeri eğitimi Fatma yoldaş verecekti. Geri kalan bilgi alma ve verme durumuyla da Sefagül yoldaş ilgilenecekti.

Sefagül yoldaşla başlamıştık sohbe. Konuşmalarında bilmem gerekenleri en detaylı yanlarıyla sunuyordu. Düşünemeyeceğim ya da sormayı dahi aklıma getiremediğim birçok konu hakkında kapsamlı bilgiler aktarıyordu. Bu da meselelere ne kadar derinlikli yaklaştığını gösteriyordu. Başka bir gün yaptığımız sohbede "bir ge-

rilla bir tek yere vurmak için de olsa çok yönlü düşünmeli, çok yönlü hesap yapmalıdır. Bunu yapmaması, ona ölümdür” demişti. Haklıydı.

Devamında, askeri eğitim almak üzere Fatma yoldaşla oturduk. Silahların tanıtımı, çalışması, düşmana dair bilgiler vs. ayrıntılarıyla aktardı. Her anlatımında salt “nasıl olur”u açıklamakla yetinmiyor, “neden böyledir”i de açıklıyordu. “Bunun böyle olmasının mantığı nedir?” sorusunu sorar ve ince detaylarına kadar anlatırdı.

Tarih ilerliyor, referandum iyice gündeme oturuyordu. Bu gerillanın da gündemindeydi. “Sandığa giden bütün yolları kesmek” amacıyla yoğunlaşmak gerekiyordu, ama doğru bir perspektifle. Öyle ki hedef, kitlelere partimizin politikasını kavratmak ve onları bu politika doğrultusunda harekete geçirmektir.

Bunun için her mıntıkada olduğu gibi, mıntıkamızdaki gerilla birliğinde de bu politikayı kavratmak gerekiyordu her şeyden önce. Eğitim günü geldi ve her zamanki gibi Sefagül yoldaş tartışmayı başlatıyor ve yönetiyordu. Söz hakkını kullananlardan biri de Derya yoldaştı.

Genelde düşüncelerini ifade etmekten kaçınmazdı Derya yoldaş. Herhangi bir toplantıda ya da eğitimde söz hakkını kullanmadığı nadiren görülmüştür. Referandum sürecindeki eğitimlerimizde de çalışmalarımızın verimli olabilmesi için tartışmalara girer, düşünsel müdahalelerde bulunurdu:

“Ben A/P’yi sadece toplantılarda yapabileceğimizi düşünmüyorum. Böyle değildir zaten. Herhangi bir yoldaşın böyle düşündüğünü de iddia etmiyorum ama kavramada yetersizliklerimizin olduğunu düşünüyorum. A/P, köylüyle ilk temasa girdiğimizden ayrılışımıza kadar yapmamız gereken bir görevdir. Bunun yeri ve zamanı yoktur. A/P yapma koşulu kitle karşısında olduğumuz her yerde ve her anda mevcuttur” derdi.

Derya yoldaş 2009’un sonbaharında katılmıştı

gerillaya. Okuduğunu hızlı bir şekilde anlayıp yorumlayabilenler arasındaydı. Zira yabancı değildi partimize ve siyasetine. O, belirli bir dönem TMLGB’nin MK üyeliğini yapmıştı. Derya yoldaşla dair Sefagül yoldaş bir konuşmamızda şunları aktarmıştı: “Sevda yoldaş zeki bir yoldaştır. Kom-somol, hapishane gibi alanların ardından gerillaya katıldı. İyi bir sorgulayıcıdır aynı zamanda. Araziye dair, savaşa dair, düşmana dair, çalışma tarzımız ve eksikliklerimizin ideolojik kökenine dair soruyor, tartışıyor, sorguluyor. İnanyorum ki önümüzdeki süreçlerde Sevda yoldaş iyi bir komutan olacak...”

Sefagül yoldaşın bu ifadelerinin haklılığını kanıtlarcasına tanık oldum Derya yoldaşın özelliklerinin dışı vurumuna, alana düşman saldırılarının olduğu bir gün...

Ağustos’un 13’ünde, bir eylem grubumuz TIKKO’nun bütün uyarılarına rağmen düşmanla işbirlikçiliğe devam edenlerden birine yönelmişti. 1926’dan bu yana etrafında “kuş uçurtmaz” sanılan Amutka Karakolu’na yakın bir noktada, Nurşen yoldaş komutasındaki TIKKO gerillaları, HPG ile yapılan eylem birliği temelinde gündüz gözüyle Hayati Balık’ın aracını yakmış, içinde karakol komutanının sicil evrakları ve askeri malzemelere el koymuş, Hayati Balık’ı ise sorgulamak üzere tutuklamışlardı. Karakolun dibi olmasına rağmen, düşman korkuyordu. Yakın civarda, yanan aracın söndürülmesi ve Hayati Balık unsurunun “kaçırıldığını” söylemek için gerillalar alanı terk ettikten sonra karakola telefon açan kimi köylüler şu yanıtlarla karşılaşıyorlardı:

“Biliyoruz, ama biz oraya bakmıyoruz!”

O bölgeye bakmadıkları ifadesi palavradan başka bir şey değildi -ki akşamki müdahalelerinden de belli olmuştu bu. Ancak düşmanın o anda müdahale etmemesinin iki nedeni vardı. Birincisi ve esası, gerillanın gücünden duyduğu korku; ikincisi, artık sicil dosyası TIKKO gerillalarının elinde olan karakol komutanların paniği. Düşman ancak akşam saatlerinde tepelere indirme yapmıştı. Ama en güvenli hareket edebileceğini san-

dığı saatlerde bile TİKKO gerillalarınca gözetlendiğinin farkında bile değildi. Gözetleyenlerden biri de Derya yoldaşı...

Saat 17.00 civarında, düşman Kobra helikopterleri eşliğinde önce indirme yapacağı tepeyi vurdu. Akabinde Skorsky helikopterleri indirme yaptı. Derya yoldaş, bir yoldaş ve ben, durumu yakından takip edebilmek için Sefagül yoldaşın isteğiyle bir başka yere çıktık. Eylem grubunu düşünüyorduk. Nurşen yoldaşın da aralarında olduğu yoldaşlarımızın ve HPG'li arkadaşların durumunu merak ediyorduk. Düşman tepeye indirme yaptıktan sonra Derya yoldaş, heyecanla diğer yoldaştan dürbünü aldı, göz attı. Kısa süre sonra, daha düşman tepede şaşkın şaşkın hareket ederken beni savaş alanına adapte etme anlamında dürbünü uzattı, girdi söze:

- *Al yoldaş, sen de bak... Düşmanı gördün mü?*

- *Görüyorum yoldaş...*

- *İşte, onları unutma. Şu gördüğün bizim yok edeceğimiz düşmandır işte. Bu görüntüye iyi alışmalıyız. Çünkü daha çok göreceğiz bunları, ama bu kez bakmak için değil, vurmak için...*

Düşmanını görmek ona mutluluk vermişti. Zira düşmanı yenmek için onu iyi tanımak gerekiyordu. Düşmanı tanımak için de düşmanla karşılaşmak gerekiyordu. İşte bunun içindir ki Derya yoldaşın heyecanının, yarın, ama uzak olmayan bir tarihte kazanılacak muharebelerin müjdesinin hissedilişini sağlayan bu tür karşılaşmalardan ötürü olduğunu görmek gerekir.

Düşmanın manevralarını boşa çıkarmak için kimi zaman hareket, kimi zaman ise hareketsizlik bir görev olur. Hareketli durumlarda, dizlerindeki sorunlara rağmen Derya yoldaş güçlü bir irade sergiliyor ve zorlanmaların üstesinden gelebiliyordu.

İşbirlikçiye yönelik eylemi başarılı bir şekilde sonuçlandırmış olmanın mutluluğuyla gelmişlerdi noktaya. Gecenin karanlığında, düşmanın onları en çok aradığı yerlerden sızılarak boşa çıkarmışlardı saldırılarını.

Yine gündüz görüşecek ve tanışacaktık, henüz tanıma fırsatımın olmadığı eylem grubuyla. Onlardan biriydi Nurşen yoldaş...

Nurşen yoldaşı tanımadan önce kendisinden bahsedildiğini duymuştum şehirde, köyde... Aramızda Sefagül yoldaşın da bulunduğu birkaç yoldaşla birlikte bir şehit ailesini ziyarete gitmiştik.

Nurşen'in annesiyle orada denk gelmiştik. Yoldaşları kendi çocuklarını karşılamış gibi karşılamıştı. Zira kızının gerilla olduğunu orada öğrendim. Yılmaz, inatçı bir kişiliğe sahip olduğu ifade ediliyordu. Doğruydum; inatçıydı. Halka, yoldaşlarına, partiye ve devrime bağlılığından taviz vermeme konusunda inatçıydı. Tasfiyeci rüzgârın partiyi çembere aldığı bir dönemde partiyle hareket edip çemberden sıyrılma cüretini kuşanma konusunda inatçıydı. Devrimci yaşamak konusunda inatçıydı...

Ardından Dersim halkından duymuştum kendisini. Henüz gerillaya katılmamışken gittiğimiz bir köyde eve girmiş, bir köylü kadınla toplumsal meselelere dair tartışma yürütmüştük. Köylü kadın, erkek egemen sistemin kendi üzerinde ve aile somutunda yarattığı sorunlardan bahsediyordu. Eşi devrimci mücadele yürütmüş ve bu uğurda tutsaklık yaşamış biriydi. Nedir ki mücadeleyi bırakmasıyla birlikte yaşama bakış açısı da tekrar devrimci olmadan öncekine dönmüştü. Eşini dövüyor, hakaret ediyor, insan yerine koymuyordu. Kadının toplumdaki yerine dair ve kuruluş yoluna ilişkin tartışma yürütürken yeniden söze girmişti kadın:

"Ben bu sorunun ancak düzenin değişmesiyle çözüleceğini biliyorum. Lanet olası eşimin yaptıklarını da kesinlikle devrimciliğe ya da sizlere bağlamıyorum. Asla... O çürüdüğü için bu duruma geldi. Zaten dertlerimi Emel'e anlattım ya! Şimdi rahatım. O da sizin gerillalarınız dandır. Helal olsun, hasret kaldığımız duyguları yeniden yaşattı bize. Uzun bir süre TİKKO gerillalarını görmemiştim. PKK ve MKP gerillaları da gelip gidiyor ama TİKKO'nun özel bir yeri var bizde. TİKKO deyince eski süreç aklıma geliyor. Sorunlarımızı kendi sorunları olarak görüyorlardı. Onları kendi ailemizden de yakın hissediyorduk kendimize çünkü sorunlarımızı ailemiz değil, ailemizin sorunlarını gerilla çözüyordu. Onun için Emel'le konuştuğumda rahat oluyorum. Biliyorum ki sadece benim değil, ama benim gibi bütün kadınların umut edebilecekleri bir düzen vardır. Bu umudumuzu kaybetmiştik. Ama artık TİKKO var. Umudumuz da tekrar var oldu." Nurşen yoldaşı böyle tarif ediyordu köylü. Zira onun gözleminde görüyordu umudun ışıltısını.

Nurşen yoldaş, ilk olarak 1999 yılında Karadeniz dağlarında Münire kod adıyla katıldı gerillaya. Düşmanın ideolojik ve askeri saldırıları, kitleden kopukluğumuz ve bunun yarattığı zorluklar, düş-

mana teslim olanlar, kavgadan kaçanlar... Hiçbiri yıldırmanıştı Nurşen yoldaşın mücadele azmini. Zira yaşı genç yoldaşların yaşayabilecekleri sıkıntılara dair yürüttüğümüz sohbette şunları vurgulamıştı:

“Bu yıl epeyce genç yoldaş katıldı gerillaya. Sıkıntı yaşayabilirler ama bu bir yönüyle doğaldır. Aslında kararsızlıkları genç olduklarından değil, süreci anlayamadıklarından dolayı. Yoksa yıllardır burada olup da kendince gerekçeler uydurup alanı terk edenleri de çok gördük. Bu yüzden genç yaşta gelmiş olmaları aldıkları kararı sorgulamanın nedeni olmamalıdır, olamaz da. Ben de genç yaşta geldim. Hayatıma ilişkin bir kez karar aldım ve bu kararı aldığımda 18 yaşındaydım. O yaşta gerillaya katılma kararı aldım. Kendime ilişkin ilk ve tek kararım bu. Bugüne kadar da bu kararımı sorgulayacak herhangi bir nedene rastlamadım çünkü bir insanın yaşamında alabileceği en doğru ve onurlu karardır bu...”

O hep inandı kavgada ısrar ve partiye, halka güvenin her şeyin üstesinden gelmenin ilacı olduğuna. Almıştı bu ilacı. Ve zor olanı başarmanın ve büyük görevler omuzlamanın vakti geldiğinde, kendinde gördüğü yetersizliklere rağmen tereddüt etmedi, atıldı öne. Büyük bir istekle ve inançla yürümüştü Canik'ten Munzur'a...

Dersim'de kitlenin partimize olan yakınlığı önemli avantajlar sunuyordu. Nedir ki iş, askeri olarak sıfırdan başlanıyordu. Muharrem Yiğitsoy, Aşkın Günel ve Cafer Kara yoldaşların şehit düşmelerinin ardından örgütsel durumu göğüslemek kolay değildi. Süreci göğüslemek büyük bir irade istemekteydi. Hiçbiri zorluklar karşısında vazgeçecek bir ruh halinde değildi ama. Nurşen yoldaş, tıpkı birkaç yıl arayla gelen Gülizar Özkan (Özlem) ve Fatma yoldaşlar gibi. Mehtap Kara yoldaşın sergilediği iradeye o da sahipti. Zira “sorunlarımız

var, ama durum ne olursa olsun, siz bana dağdan in deseniz de ben inmem...” derdi kod isminin Derya yoldaş tarafından taşındığı Mehtap yoldaş. Nedir ki sürecin ileriye taşınması ideolojik, politik bir müdahale gerektiriyordu.

Bu müdahaleyi gerçekleştiren 8. Konferanstı. Artık zaman kaybedilmeyecekti.

Bu müdahalenin gerçekleşmesini yönetecek olan ise Sefagül yoldaştı. Benim alana adapte olmam konusunda yaptığımız sohbet esnasında dile getirmişti düşüncelerini:

- Birkaç hafta, belki de birkaç ay içinde sanki bir şey yapmamış gibi bir hisse kapılabilirsin. Hatta bu ilk yılın senin için “boş” geçmiş gibi görünebilir. Kafanda tasarladıklarını yapamayabilirsin yoldaş. Bu moralini bozmasın. Ben de 2007'nin Haziran'ında geldim, ama ancak 2008'in baharında kamptan çıktıktan sonra burada bir şeyler yaptığımı hissettim.

- Neden yoldaş?

- Artısıyla ek-sisiyle geçirdiğimiz tüm süreçler bizimdir. Benim geldiğim dönem de zor bir dönemdi. İlk yılım bu tartışmalarla geçti, ama bunlar da gerekli idi. Şimdi attığımız adımları bu tartışmalar sonucunda atıyoruz. Gerçekten zor bir süreçti. Halkın, partinin ve devri-

min beklentilerine cevap olmamız gerekiyor. Süreci tersine çevireceğiz. Bunun için bir yerden başlamak gerekiyor. O zaman biz tersine çevireceğiz. Bunun için bir yerden başlamak gerekirdi.

İşte o zaman savaşçı konumunda olan Nurşen yoldaş da, dönemin diğer savaşçıları Gülizar ve Fatma yoldaşlarla birlikte, Sefagül yoldaşın çizdiği tablonun ağırlığına rağmen kavgayı büyütme için mücadelede güçlü bir irade ve ısrarı sergileyen yoldaşlar arasındaydı.

Gülizar yoldaş, 2007 yılı faaliyetine ilişkin şu vurguları o yıl sonundaki yılbaşı vesilesiyle yazıya dökmüştü:

“... Bu yıl içerisinde mücadelemiz bir dizi gelişmeye tanıklık etti. Partimizin yaptığı 8. Konferans bu yönüyle sürecimiz açısından önemli bir yerde durmaktadır. Geride bıraktığımız kavramada bir dizi yetersizliğimiz, 2008 yılı Halk Savaşı'nı geliştirmek için, kitleye güvendiğimiz, savaşa kilitlendiğimiz, partiyle kazanmanın yılı olmalıdır.

2007 yılı, partimiz ve ordumuz açısından büyük zaferler yılı olmamıştır ama bizler büyük yenilgi ve kayıpların doğru ele alındığında yarınki zaferin mayası olacağını biliyoruz. Yenilgilerimiz, kayıplarımız umutsuzluğun değil umudun, esaretin değil özgürlüğün mayası olacaktır.

Bu bağlamda 2 Ağustos 2007'de Mehtap Kara yoldaş yetmezliklerimiz içinde duruşuyla, feda ruhuyla, partiye bağlılığıyla ölümsüzleşerek zaferimizin mayası olmuştur. Bu vesileyle Mehtap yoldaşı bir kez daha saygıyla anıyoruz.

Bu yönüyle önümüzdeki yılı halkımız ve bizler açısından anlamlı kılacak olan faaliyetimiz kitleleri örgütlemek olmalıdır. Bu inançla, Dersim dağlarında esecek bir özgürlük rüzgârı olmanın coşkusuyla yeni yılınızı en derin yoldaşlık duygularıyla kutluyor, hepimizi sınıksız kucaklıyorum. Saygılarımla... Özlem”

Evet! O süreçte az sayıda köye gidiliyor ve yine köylerin toplamında, yine az sayıda eve gidiliyordu. Şimdi birden fazla mıntıka, birden fazla gerilla birliği ve faaliyet alanına sahiptir Halk Ordusu. Gidilen köylerde uğranılmayan bir tek ev, tanışılmayan bir tek insan bırakılmıyor.

Bunun için, daha fazla düşmanı tanımak için ona daha fazla vurmanın planları şimdiden hazır. Zira; “meselede hakimiyet, belirsizliklerle ihtimallerin belirliliklerle netliğe doğru yaklaştığı oranda güçlenir” diyordu Sefagül yoldaş. O halde belirli ve net hedeflere kilitlenmek zorunluluktur. Adım adım, ama netlikle ilerlemek gerekir. Bu adımlarda ise olabirlikler üzerinden hareket etmek bir kuraldır. Öyle ki, Nurşen yoldaşın dediği gibi: “Savaşta, eğer olabirlikler ile olmaya-birlikler arasında bir tercih yapılacaksa, her zaman olabirlikler üzerinden hareket edilmelidir.” Ve bir süreçten, kendi içinde başka boyutta başka sorunları barındıran başka bir sürece geçildi; büyüdü umut...

İşte bu geçişte Sefagül, Nurşen, Gülizar ve Fatma yoldaşların inanç ve iradelerinin, azim ve kararlılıklarının izleri vardır. Onlara 2009'da ekle-

nen Derya yoldaş ise bu zincirin bir halkası oldu.

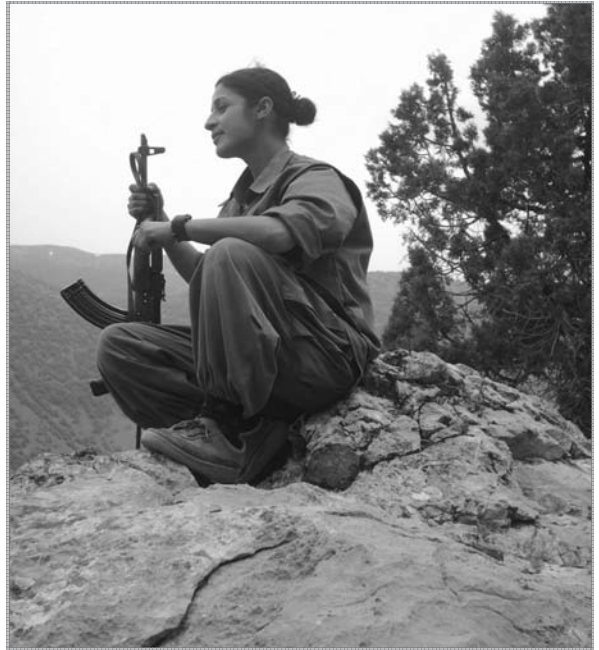
Referandum tarihi yaklaşıyor. Artık, Maoist kitle çizgimizin bir gereği olarak köylülerden aldığımız dağınık bilgileri partimizin ideolojisiyle sistemli hale getirip tekrar kitleye gitmenin zamanı. Eğitim toplantıları yapılmış, kitlenin fikirleri öğrenilmiş... Şimdi partimizin vizyonunu taşımanın yoğunluğu içinde olmanın zamanıdır. Bunun için, TKP/ML TİKKO Dersim Bölge Komitesi adına bir bildiri çıkacak ve köy faaliyetinde A/P aracı olarak değerlendirilecekti. Alan yürütmesi, bildiriye kalem alma görevini Derya yoldaşa vermişti. DBK adına Sefagül yoldaş denetleyip onaylayacaktı. Bildirileri basıp getirme görevi ise Fatma yoldaşa verilmişti.

Fatma yoldaşla birlikte “TİKKO matbaası”nı çalıştırıp bildirileri basacak ve tekrar dönecektik iki günlüğüne gideceğimiz yerden.

Bildirileri bastık. Şimdi tekrar geri dönme vaktidir. Kat edeceğimiz yol uzundur. Belli bir arayla Fatma yoldaş önden gidiyordu. O gece, ay ışığı oldukça geç çıkmıştı. Birbirimizi kaybetme olasılığı yüksekti. Arada bir kopukluk olmuştu. Bu tür durumlarda yapılması gerekenleri yapmış olmamız, kopuklukların ciddi bir boyuta ulaşmasını engelliyordu. Zira birbirimizi tekrar buluyorduk. Dinlenmek için durduğumuz bir yerde sormuştum ona:

- Yoldaş, madem arada bir kopuyoruz, mesafeyi biraz daraltsak, daha iyi olmaz mı?

- Ashında mesafeyi daraltmak bir gerillanın yürüyüş tarzına aykırıdır. Elbette mekanik olma-

mak da lazım. Bazı yerlerde arazi senin daha yakından yürümeni zorunlu kılabilir. Burada da biraz daha yakında gitsek pek sorun olmaz. Ama yakında yüründüğünde bende psikolojik bir rahatsızlık doğuyor. Rahat edemiyorum.

- Niye?

- Ovacık'taki pusudan sonra böyle oldu...

Evet! Fatma yoldaş, Çiğdem ve Ferdi yoldaşların şehit düştükleri pusuda çemberi yarabilmiş, düşmanın mutluluğunun büyümesine darbe vurmuştu. Nedir ki komutanı olduğu birliğin kayıp alması Fatma yoldaşı sarsmıştı. Kısa sürede toparlansa da, etkileri bir bütün giderilmiş sayılmazdı Fatma yoldaşın deyimiyle. Anlattığında, düşmana karşı hissettiği kin daha güçlü bir şekilde biliniyordu. Kendisi pek o andan bahsetmezdi. Ancak sorulduğunda biraz değinirdi. Soru soran yoldaşın ısrarını sezdiği takdirde, çok fazla istemese de başlıyordu anlatmaya.

Komutanı olduğu yürüyüş kolunda oldukça yakın aralıklarla yürüyorlardı. Çiğdem yoldaş yeni olduğu için arayı açmaktan kaçınıyordu. Fatma yoldaşın uyarılarının ardından biraz açıyor, tekrar kapatıyordu. Kayıp aldığımız pusudan iyi sonuçlar çıkarmalıydık. Ve bunlar arasında, ne olursa olsun, yürüyüş kolundaki düzene dikkat etmek gerekirdi. Bunun için 29 Haziran'dan sonra mesafenin verilmediği ya da az olduğu yürüyüşlerde rahatsız oluyor, sık sık uyarılarda bulunuyordu. Zira hataya meyil verilmemeliydi ve nitelikleşmenin yolu, birçok hususun yanında daha ilkeli, daha disiplinli ve düşünsel yoğunlukla pekiştirilmiş bir çalışma tarzı izlemekten geçiyordu.

Düşünsel yoğunlaşma doğru düşünmenin üzerinden doğru sonuçlara yol açabilir. Doğru düşünmeyi başarmak, bir yaşam sorgulayıcısı olan devrimci için önemli bir yerde durmaktadır. İşte doğru düşünmenin ne olduğuna dair gelen bir soruyu Fatma yoldaş şu cümlelerle yanıtlamıştı:

“Doğru düşünmek; cesaret etmektir. Yüzleşmek, acı çekmek, emek vermek ve değişme iradesini gösterebilmektir. İrade gösteremediğinde, yenildiğinde ve yeniden düştüğünde karar verebilmek, kalkabilmek ve yaralarını sarabilmektir. Ne tuz basmaktır yaraya, ne de ahlanıp vahlanmaktır. Savaşmaktır; ama tankla tüfekte değil. Barışmaktır; ama görmezden gelerek değil! Anlamaktır, ve anlamlandırmaya çalışmak...”

Tekrar vardığımızda noktaya, yeni çalışmaların startı veriliyor, hazırlıklar sürüyordu. Mıntıkadaki

grup yeniden ikiye bölünecekti. Birinci grup, TİKKO'nun hedeflerinden olan bir unsuru cezalandırmak üzere eyleme gidecekti. İkincisi ise, referandum gündemli toplantılar düzenleyecek, partimizin politikalarını taşıyacak ve düşman görüldüğü yerde tüm çalışmalar ona darbe indirmek için askeri eyleme geçmek olacaktı. Bunların dışında, sorgulaması bitmemiş Hayati Balık'ın tutukluluğunu denetlemek üzere görevliler belirlenmişti.

Birinci grupta Sefagül yoldaş ve Derya yoldaşın yanında başka yoldaşlar vardı. Eyleme gidecek grupta oldukça büyük bir heyecan, yüksek bir coşku vardı. Eylem Sefagül yoldaş komutasında gerçekleşecekti. TİKKO adaletince ve halk adına ölüme mahkûm olan unsuru kendisi cezalandıracak, parti bayrağını dikecekti eylem yerine. Unsuru bir ceza, Dersim'de benzer tutumlarını sürdürenlere bir uyarı olacaktı. Halka ise, uzun bir dönemden beri beklediğinin gerçekleşmesi sonucu hissedilecek bir huzur olacaktı. Namlular temizlendi, tabanca silindi ve çıktılar yola, düşmana korku, halka umut olmak için...

Nedir ki plan tutmadı. Sonuçsuz kalan bu eylemin hedefi, bugün hala TİKKO'nun gündeminde-dir. Sonuçsuz kalan eylemler savaş koşullarında olasılıklar arasındadır. Zira en güçlü ordularda bile benzer tabloya rastlamak mümkündür. Bu eylem girişiminden önce eylemlere dair yaptığımız bir konuşmada şunları söylemişti Sefagül yoldaş: *“Bu örnekten neyi öğrenmemiz lazım? On eylem girişiminde bulunursun, bir-iki tanesinden sonuç alırsın. Otuz eylem girişimin olur, on tanesini başarırırsın. Bazen on eylem girişimin olur, iki tanesinden sonuç alırsın. Savaş örgütlerinde bu tür durumlar normaldir. Önemli olan, sonuçsuz kalmış eylemlerin yeniden örgütlenmesinde daha nitelikli bir çalışma yürütmek ve tekrar tekrar, defalarca, ta ki başarıya kadar yönelmektir.”*

Başarı mutlaksa, mesele onu örgütlemektir. Bu da sorunlardan ya da eksikliklerden kaçmakla değil, onların üstüne üstüne yürümekle mümkündür. Zira yılmınlığa, kararsızlığa meyil verilmemelidir. Önde olmak gerekirse, önde olunmalıdır. Şehit düşmeden önceki son sohbetimizde azminin ve kararlılığın en berrak ifadesini yansıtmıştı cümleleri arasında:

- ...Bu yıl, gerilla savaşımı yükselteceğiz.

Bunun için eksikliklerimize karşı liberal davranmamalıyız. Bu sene geçen seneyle aynı düzeyde sonuçlara ulaşma lüksüne sahip değiliz artık. Ye-

rinde saymak haddimizi aşan bir duruştur da!
Yani politik gelişimin yanında askeri açıdan da
mutlaka ilerlemeliyiz.

- Doğrudur. Peki somut bir fikrin var mı?

- Var, var... Sorunlarımız bir anda çözülmeyecek. Ama çözümü için tutabileceğimiz en güçlü yerden tutacağız. Bu, ülkemizde, savaştır. Bir önceki yıla kıyasla geçtiğimiz yıl eylem girişim sayımız neredeyse % 200 arttı. Ama bu sene bu rakam yetmez. Düşmana daha çok yöneleceğiz. Düşmana darbe indirmek için, kitlelere doğru yolu göstermek için ama aynı zamanda bizim nitelikleşmemiz için yöneleceğiz! Nitelikleşeceksek, biz önde olmalıyız. Her eylemde mutlaka bir Parti Komitesi ya da Komutanlık üyesi, eylemin keşif aşamasından eylemin sonuna kadar işin başında olacak.

- Nasıl yani? Yönetmekten bahsediyorsan, zaten yönetiyor...

- Haklısın ama benim kastettiğim bu değil. Yönetiyor ama... Eğer politikamız doğruysa ama buna rağmen hayat bulmakta ağır işliyorsa, demek ki yetmiyordur. Bunun için bizzat askeri olarak niteliği yükseltmek için eylemin içinde olmaktan bahsediyorum. Eğer bileşeni askeri olarak harekete geçirmek bizim daima ilerde olmamızı gerektiriyorsa, o zaman önde biz olacağız.

- Bu alan önderliğimiz açısından risk değil mi?

- Riskin alınmadığı yerde gelişim olmaz; gelişimin olmadığı yerde istenilen niteliğe ulaşılmaz! Bizim derdimiz niteliği yükseltmekse, bunu mutlaka yapacağız...

İkinci grup Nurşen yoldaşın komutasında yürütecekti çalışmalarını. Bir yandan toplantı hazırlıkları için bileşen politik ve örgütsel olarak hazırlanıyor, diğer yandan askeri olarak silahlar patlamaya hazır tutuluyor, düşmana yönelmenin heyecanı yaşanıyor. Düşmana rastlanmadı. Araziye çıktığını köylülerden duyuyorduk. Ancak bir türlü denk gelememiştik. Bunun yanında köylerde referanduma dair politikamızı açıkladığımız toplantılar düzenlendi. Zira yoğunluğumuzu bu faaliyet oluştururken, düşmanın hareketini sezdiğimiz yerde ise askeri olarak yönelim esastı.

Kitle toplantıları Nurşen yoldaşın koordineyle yürüdü. Konuştuğunda kitle üzerinde doğal bir otorite kurduğunu fark etmek zor değildi. "Bu benim başarım değil. Kim diyorsa 'benim sayemde oldu', o kendi kendini kandırıyor. Bu etki,

partimizin bölgedeki etkisidir. Başka hiçbir şey değil..." diyordu.

Son olarak sorgulanan unsur ise Fatma yoldaşın denetimine sunulmuştu. Gerek tutuklu bulunan unsurun güvenliğinin sağlanması, gerekse de unsur cephesinden olası bir olumsuz tutumun önlenmesi bakımından yapılması gerekenler vardı. Bu görev, ona verilmişti.

Referandum süreci geçmiş, bir faaliyet yeni bir faaliyete yerini bırakmıştı hep aynı coşkuyla, aynı inançla... Birinci Mıntıkadaki eylem grubu dönmüş, diğer mıntikalardan yoldaşlar gelmişlerdi. Artık yeni bir yoğunlaşmaya girilmekteydi.

Bir başka mıntıkadaki gerilla birliğimiz de dönmüştü. Onlar arasındaydı Gülizar yoldaş.

Gülizar yoldaş 44 yaşında bir partizan, bir komutan, bir anaydı. 1989 yılında katılmıştı gerillaya. Doğduğu Pülümür'de TIKKO'nun faaliyetleri neticesinde, yine zor bir dönemde, DABK ayrılığından sonra yeniden toparlanma sürecindeyken omuz vermişti kavgaya. Mücadele saflarındayken bir çocuk getirecekti dünyaya; zorunlu olarak şehre indi. Eşinin ailesinde kalıyordu. Şöyle anlatıyordu geçmişini:

"Ben dağdan indiğimde tekrar gerillaya katılmak üzere inmiştim. Eşim de o görüşteydi. Bu rahatsızlıkla inmiştim. Oğlum doğdu ve birkaç yıl, doğal olarak onu büyütmeliydim. Artık bir anayım. Ama aynı zamanda savaşı tek kurtuluş olarak gören bir anayım. Bunun için oğlum belli bir yaşa gelene kadar yanında duracaktım, daha sonra tekrar gerillaya katılacaktım. Oğlum olgun bir yaşa geldiğinde onu da yanıma alacaktım. Ma ben nereden bileyim eşimin niyetinin silahlı mücadeleyi terk etmek olduğunu? Bir yıl geçti, iki yıl geçti... Ses seda yok! Artık '95'te partimizden bir grup kopmuştu. Benim hiçbir şeyden haberim yoktu. Kimseden haber alamıyorum. Eşim de bana bir şey söylemiyor. Sorularım hep boş cevaplarla karşılık buluyordu. Yoldaşlarla görüşmek istiyordum ama bir türlü kontak bulamıyordum. Artık eşimden habersiz bir mektup gönderdim önceden tanıdığım bir yoldaşa. Onun üzerinden tekrar bağ kurabildim yoldaşlarla. Ama o zaman da hapishaneye girdim. Bağlarım eskisi gibi değildi tabii. Uzun bir dönem hiçbir şeyden haberim olmadığı şekilde sürdü yaşamım. Hapihanede tekrar sıkı bağlarımı tazeledim yoldaşlarla ve artık kararlıydım. Çıktıktan sonra, gerillaya katılacaktım. Çıktım ve birkaç

ay içinde, 2005'in baharında geldim Dersim'e..."

Zor sürecin insanıydı Gülizar yoldaş. Yaşının ileri olmasının ve birkaç yıl önce çatışmada aldığı kurşun yarasının yarattığı zorluklarına rağmen, partimizin geçtiği zorlu sürecin ağırlığını göğüsleyenlerin arasında yerini aldı dağ başlarında. Türkiye, Gülizar yoldaşı önce gerillada, zindanlarda, alanlarda ve sonra Dersim dağlarında silah elde, türkü dilde tanıdı. Dersim, TİKKO saflarındaki Özlem yoldaşı sıcaklığıyla, inancıyla, sevgisiyle tanır. Ama artık Dersim, onu düşmana Ağustos 2010 tarihinde kayıp verdiren Pertek çatışmasıyla da anacak. Zira o, birliğin komutanı olarak gücümüzü koruyarak başarılı bir şekilde geri çekilmeyi sağlamıştı.

Gülizar yoldaş fedakardı ve yoldaşlarını, halkını, partisini ölümüne severdi. Bu sevgiydi ona sorgulayıcı özelliğini kazandıran. "Bir sorun varsa ve bu sorun örgütlenmemizi, kitle ilişkilerimizi, devrimi ilgilendiriyorsa, o sorun benim de sorundur. O zaman vereceğim hesaplar vardır demektir" derdi. Her şeyden öğrenmeyi görev edinmişti. İyi bir parti savunucusuydu. "[Biraz güldükten sonra]

Yaşam ve parti arasında bir tercih yapacak olursam, hiç tereddüt etmeden parti derim. Belki kurtuluşumu burada gördüğüm içindir" derdi.

Gerçekten de partiye ölümüne bağlı ve fedakardı. Gülizar ve Derya yoldaşla birlikte bir görev için çıkmıştık yola. Taktik olarak farklı tarzda hareket edecektik. Kısa süreli olarak bizim sivil tarzda hareket edecekti. Sivil hareket edecek yoldaş silahsız olacaktı. Bu bir istisnaydı, riskliydi ama görevin sonuç alabilmesi için bu bir zorunluluktur. Bir yere geldikten sonra Gülizar yoldaş durdurmuştu timimizi ve girmişti söze:

- Siz burada kalın yoldaşlar. Ben şimdi gideceğim. Eğer 45 dakikaya kadar gelmezsem burayı terk edin ve geldiğimiz yere dönün.

- Sen niye gidiyorsun yoldaş? Bırak ben gideyim dedi Derya yoldaş.

- Olur mu öyle şey? Bu görevi yerine getirecek biri varsa o da benim.

Kendisinin gitmesinin doğru olmadığını söylemiştim ve kendimi önermiştim. Derya yoldaş benim görüşüme de itiraz etmiş, tekrar ikna etmeye çalışıyordu Gülizar yoldaş.

- Bak yoldaş, bırak ben gideyim...

- Wiii ma ne olmuş! Bu işler benim için çocuk oyuncağı. Ben sadece olası durumları anlatmak için size bunu söyledim. Yoksa bir şey olacağından değil... Zaten bu taktik hoşuma gidiyor. Düşmanın gözü önünde bizim türkülerini ıslıkla çalarak gideceğim.

İkna edememiştik. Gerçekten de severek yapıyordu işini. Silahını teslim etti. Çıkardı rahatını, değiştirdi üstünü ve dediği şekilde de gitti, düşmanın gözlemediği yerde ıslık çala çala...

Derya yoldaş artık timimizin sorumlusuydu. "Yoldaş sen burada dur, ben biraz ileride olacağım. Dürbünle takip etmeye çalışayım" dedi. Uygun bir yerde konumlandı ve gülerken izledi: "Bu yoldaş gerçekten deli yaa!.. Gel sen de bak yoldaş. Düşman olsam onu deli sanarım..." Derya yoldaştan aldım dürbünü ve izledim. Gülizar yoldaş eline bir sopa almış, bir sağa bir sola sallayarak ve adım adım zıplayarak gidiyordu. Duyulmasa da, hala türküyü söyleyerek gittiği belliydi. Sonuçta haklıydı; görevini illegalite kuralla-

rının gereklerini yerine getirerek bir "çocuk oyuncağı gibi" yapmış ve dönmüştü;

Artık kamp sürecine girmek üzereyiz. Bütün yoldaşlar oldukça yoğun bir çalışma içinde son hazırlıklarını yapıyorlar. Çok yönlü yürütülen bir çalışmadır kamp hazırlıkları. Savaş koşullarında, bu tür çalışmalarda dikkat edilmeyen bir husus gücümüzün imhasına varana kadar ciddi tahribatlara yol açabilir. Tarihimizde örnekleri vardır. Açığa çıkan kamplar, yaşanan gıda sorunları, sağlık sorunları ve barınak çökmeleri... "Bir kış barınağı-

muz çökmüştü ve biz zor bela kurtulmuştuk” di-yordu Gülizar yoldaş eski deneyimlerini aktara-rak. “Eğer o an çıkışta değil de biraz daha ortada olsaydık şimdi çoktan şehit düşmüştük” diyordu.

Parti Komitesi ve Bölge Komutanlığı özel bir yoğunlaşmaya girerek kamp programını hazırlı-yorlar. Program oldukça kapsamlı ve bileşenin ni-teliğini artırmayı hedefleyen bir şekilde oluşturuldu. Parti, Halk Savaşı ve diğer önemli konuların yanında kadın sorununa dair çalışmalar planlanmıştı. Bu konu hem genel bileşenle, ama aynı zamanda ve daha derinlikli olarak çeşitli araştırmaları kapsayacak tarzda kadın yoldaşlar arasında işlenecekti. Bu partimizin 8. Konferansı-nın önümüze koyduğu görevin tamamlanmasını amaçlıyordu. Kadın yoldaşlar bu yoğunluk içine girmişlerdi.

Ve kamp faali-yeti başladı. Yaşa-mın organize edilmesi ve eği-timlerin tüm bile-şen dahil edilerek kolektif bir şe-kilde gerçekleş-mesi için eğitim grupları ve çeşitli komisyonlar oluşturuldu. Kampta canlılık, coşku, hareketli-lik, espri ve ciddiyetin içiçe olduğu bir ortam mevcut.

Bunda silahlı gücümüzün bu yıl büyümüş olma-sının payı da vardı. Tecrübeli yoldaşlar yeni katılan bizlere takılıyor, kimi yeni yoldaşlar ise bunun al-tında kalmamak için yoğun çaba harcıyorlardı. Başarıları zamanlar da az değildi. Ama yine de gerilla yaşamı ve askeri açıdan yeniydiler; ta ki bu yeniliklerimizi kamp sonunda eskitene kadar. Çünkü artık daha fazla görev üstlenen birer savaş-çıydılar...

Kamp sürecinin yoğun siyasal gündemleri ya-nında şiirler okunuyor, türküler söyleniyor, tiyat-rolar oynanıyordu. Kadın yoldaşlar arasında Gülizar yoldaşın kültür-sanata ilgisi vardı. “İlgim var ama...” Bu cümlelerin gerisini bir türlü getire-miyordu. Halayı en canlı ve coşkulu çekenlerimiz-dendi. Şiir yazardı ve yazdıklarını yoldaşlarıyla paylaşmayı severdi. Türkçe ve Zazaca ezgiler söy-

lüyordu. “Bıra bıra, hele gel bu kılamı okuyahm.” Bir keresinde yazmıştı bir şiir Çiğdem ve Ferdi yoldaşlar için ya da kendi deyimiyle, “özlemin dili Munzur Çiya’ya, dağların nazlı çiçeği Kinem yol-daşa” yazıya dökmüştü duygu ve düşüncelerini:

Sabahın tüm sesleri

Sizi çağırıştırıyor ve kavgayı

Çepeçevre kuşatırken özgürlük düşleri

Sizin gülüşünüz kadar anlamı büyük tüm ses-lerin

Her bahar sizinle düşlere sarılıp

Her tutam toprağı yeşile bırakacağız

Suyun her damlasını çoğaltıp

Yeşeren her bir tohuma

Sizin kokunuzu vereceğiz

Ve yaşamın her bir parçasına

Sizin anlamınızı yükleyerek

*Maviliklerin derinliklerine kulaç atmak
Farkına varmak*

Özlemin diline ulaşmak olacak...

Duygu yüklü bir insandı. Öğ-lunu bırakıp dağ-lara gelmek zordu onun için. Ama çocukların bir daha anasız kal-mamaları için, anaların artık sevdiklerinden

ayrılmamaları için birileri bedel ödemeliydi... Güzel günler bedel ister; mutlu yarınlar bedel ister. Halkı için, oğlu için, kendinin saydığı bütün dünya halklarının çocukları için fedakarlık örne-ğini sergileyenler arasında olmalıydı; O bu bedeli ödeyenler arasında olmalıydı... Ve imkansızı yene-rek, zoru seçerek doğru olanı yapmıştı...

Derya yoldaş halk türkülerinin deryasıydı bir anlamıyla. Halk türkülerine dair bir tartışma ol-duğunda, çıkmazın olduğu yerde çıkışın adı Sevda yoldaştı. Saz eşliğinde ezgiler okunduğunda ve Derya yoldaş işlerinden kaynaklı yanımızda olma-dığı zaman tek çaremiz o olurdu: “En iyisi biz Sevda yoldaşa sorahm...” Ve çağırırdık Derya yol-daşı:

- Sevda yoldaaaş...

Dayanamaz, gelirdi hep birlikte türküler söy-

leme heyecanıyla;

- *Buyurun, beni çağırınız!*
- *Yoldaş, şu türkünün devamı nasıldı?*
- *Çal, ben size söyleyeyim...*

Ve çemberde yerini alır ve eksiksizce söylerdi bizim içinden çıkamadığımız ezgileri. Etkileyici bir sesi vardı. Zira oluşturulması düşünülen “TİKKO Müzik Grubu”nun Gülizar yoldaşla birlikte vazgeçilmez solistlerindendi. Bunun yanında şiir okur, halaya girmeyi sever ve tiyatrodaki yerini alırdı, tabii kendi deyimleriyle: “Görev icabı...!” Zira aynı “görev icabı” bu yıl Kültür Komisyonu’nda yer almıştı.

Fatma yoldaş da halk oyunlarını bilirdi. Çeşitli yörelerin halk oyunlarına vakıftı. 8 Mart için bir halk oyunu ekibi çıkarma konusunda zorlanmıştı onu ikna etmeye. Zira hocalarımızdan biri o olacaktı. Tiyatro için verilen görevleri de tartışmasız yerine getirenlerdendi. O daha çok türkü dinlemeyi severdi. Söylenen türkülere eşlik ederdi ama tek başına söylemekten çekinirdi.

- [Gülerek] *Yoldaş benden türkü-mürkü söylememi bekleme...*

- *Sonuçta bildiğin türküleri okuyoruz yoldaş! Bunun belli bölümlerini sen okuyacaksın; o kadar zor değil ya!*

- [Daha çok gülerek] *Ya ben ne anlarım bu işten!... Hep böyle oluyor. Aşağıda da böyleydi. Bu işten anlamadığımı hep söyledim ama nerede bir koro oluşturuluyorsa zorunlu olarak giriyorum.*

- *Daha iyi ya! Bak tecrüben de var...*

- *Ama sesimin iyi olduğundan değil yoldaş, buna inan!*

Ve fazla durmazdı, duramazdı; eklerdi:

- *Ama bak, “Yoldaş seni anacağız”ı ben okurum...*

- *Tek başına mı?*

- *Eeee... olur! Belki zor olur ama bunu söyleyim, başka bir türkü değil ama...*

Nurşen yoldaş da daha çok dinlemeyi severdi. Söylemekten ilk başlarda özellikle kaçınırdı. “Valahi bilmiyorum” derdi. Uzun süreli kendisini tanıyan yoldaşlar anlatırlardı: “*Bu yoldaş söylemez, söylediğini hiç duymadık...*”

- *Emel yoldaş, sen gerçekten bilmiyor musun?*

- *Gerçekten bilmiyorum. Aklımda olan sadece bir tane var, o da onu çok sevdiğim için.*

- *Hangisi?*

- *“Bırakın yakınmayı, olan oldu yoldaşlar. Yeniden dizin safları, yarın yine kavga var...”*

- *İyi, o zaman bunu okuruz.*

- *Siz okuyun, ben size eşlik ederim [ve gülerdi]...*

İşte böyle açıldı “türkü söylemeyen Emel yoldaş”tan “türkülere sevdalı Emel yoldaş” a giden yolculuk. Artık yavaş yavaş söylenenlere eşlik ediyor, talepleri oluyordu... Kendine pek güvenmiyordu. Yine de en kötü sese sahip olduğunu düşünmüyordu. Bu konuda bir yoldaşla takılıyorlardı birbirine, dinleyenlerini kakkahalara boğarak:

- *Emel yoldaş, bak iyi ses ve kötü ses yok. Sesimi çalışılmış kabul etmiyorum. Biraz çalışılmış. Ama kabul et; benim sesim senin sesinden daha çok çalışılmış.*

- *Bu örgütte iki kötü ses var.*

- *Kötü ya da iyi ses yok; çalışılmış ya da çalışılmamış ses var...*

- *Tamam tamam. O zaman düzeltiyorum. Bu örgütte iki çalışılmamış ses var: biri benim, biri de senin. Ama hakkımı yememek lazım ve gerçekçi olalım. Sesim senin sesinden daha ilerdedir...*

- *İspatla o zaman, yoldaşlar da duysun!*

- *Tamam, dinleyin...*

Ve başlardı söylemeye: “*Bütün dünya senin olsun, bir dost bir post yeter bana...*” Tıpkı diğer yoldaşlar gibi, o da tiyatrodaki görevleri ret etmezdi. Ama kendisini halay ya da Karadeniz’e özgü ellik oynarken hiç görmedim...

Sefagül yoldaş dinlemeyi ve söylemeyi severdi. Şiirlerle de arası iyiydi. En çok sorduğu şiir Murathan Mungan’ın “Karanfil” şiiriydi. Dinlemek için değil çünkü ezberle bilen yoktu. Okumak için değil çünkü yazılı vardı. Ama yine de arada bir sorardı, tıpkı aynı soruyu birkaç gün sonra tekrar sorduğu anlar olduğu gibi... Diğer şiirlerin yanında bu şiirde iddiayı ve inancı, kararlılığı ve ısrarı sezerdi; etkilenmişti, o yüzden sorardı...

Kulağında karanfil taşıyan halkımın oğulları Atlanın gidiyoruz.

Buğulu bir şafak vakti yeniden düşüyoruz yollara

Eski zamanlarda olduğu gibi

Dersimiz tarih.

Unutmayın kaldığımız yeri

Yenilmedik daha...

Yoldaşın oldukça güçlü bir kalemi vardı. Anlatımlarında da sade, anlaşılır, edebi ve etkileyici bir yazı dili vardı. Zira İşçi-Köylü gazetesi okurlarının bu özelliğine en son Temmuz 2010 tarihinde

yayınlanan “Aliboğazi’nda izler...” başlıklı anlatıyla tanınırlar...

Halay çekildiğinde, ellik oynandığında mutlaka zincirin bir halkasını o oluştururdu. “Geçen yıl yapamadık; ama bu yıl 8 Mart’ta bir tiyatro oyunu oynayacağız; Tanya’yı oynayacağız...” derdi. Yörenin dilini öğrenmek istiyordu ama zamanını buna pek uyduramıyordu. Bunun için bilenlere güncel yaşam içinde kullanabileceği kelimeleri soruyor ve hafızasına kazımaya çalışıyordu. Ama bu defa kararlıydık! Bu yıl dil konusunda ilerleyecektik.

Her şey, yörenin insanlarına kendi dillerinde partiyi, devrimi ve mücadelemizi, mücadelelerini anlatmak, A/P yapmak içindi. “Kışta ayarlayamayabiliriz; ama baharda yoğunlaşabiliriz” derdi. “Yeter ki istekli olun, ben size öğretirim” diyordu Gülizar yoldaş. Zazaca öğretmenimiz o olacaktı. Arada bir hocamız bizi test ederdi. “Sekena?” Sefagül yoldaş hafızasında biriktirdiği kelimeleri dökmeye başlar, Gülizar yoldaş ise düzeltirdi.

Bir gün, Gülizar yoldaş öncülüğünde Sefagül yoldaşla birlikte göreve çıkmıştık. Yol boyunca, kimilerine Türkiye’nin değişik illerinde rastlanan Dersim’deki bitkileri gördükçe isimlerinin Zazacasını sorardı Sefagül yoldaş. Şunu ifade etmek gerekir ki kelimeleri hem doğru telaffuzunu hem de aklında iyi tutmayı başarabiliyordu. Bunun için Zazaca öğrenmek isteyenler arasında bir adım ilerleydi.

O, çeşitli dillerden halk türküleri, yöresel türküleri ve devrimci türküleri dinlerdi. Sazlı-sözlü ortamları nadiren kaçırdı, kaçırdığı zamanlar ise işlerinden dolaydı. Toplantıdan çıktığında gelirdi “yarı sitem” duygusuyla ve gülen gözleriyle açıklardı nedenini: “Oooo; sesiniz güçlü geliyor. Duyuyoruz sanmayın. Devam edin, devam edin...” Arada bir kendisi bu tür ortamları teşvik ederdi. Mangaya gelir, etrafını gözetler ve aradığı yoldaşı bulduğunda iki taktik uygular. Ya “S” harfiyle bir ezginin melodisini çalardı; ya da gerek mesajın anlaşılmadığı yerde gerekse de direkt konuya girmek üzere girerdi yavaşça söze:

- Şey, eeee... Yoldaş? Duyduğuma göre saz çalacakmışsın!

- Öyle miymiş?

- Heee! Bir de türkü söyleyecekmişsin, yamılıyor muyum acaba?

- Yoook. [zira mesaj anlaşılmıştır...] Doğrudur yoldaş. Gel otur...

Saz alınır, bağdaş kurulumu ve planlama olurdu:

- Hangisiyle başlayalım Eylem yoldaş?...

- Bugün geçen gündən farklı olsun; değişiklik iyidir.

- Tamam, o zaman bir plan yap, ona göre gidelim...

- Önce Hasret Gültekin’den bildiklerimizi okuyalım. Sonra “le le” türküsü...

- “İvi sono Vartinige” değil mi?

- He hee, o! Sonra “Yoldaşım vurulmuş”, ondan sonra da bizim türkülerimizi okuruz...

Ve başlanırdı söylemeye, oluşturulan çemberin her bir türküde büyümesiyle... Arazideyken, sesin sorun teşkil etmeyeceği yerlerde de ezgili ortamlarda olmayı severdi. “Bu akşam ‘düzenlilik’ konulu bir eğitim toplantısı yapacağız. Ondan sonra türküler okuruz, değil mi?...” Özellikle Gülizar yoldaşın olduğu yerde ve ezgili ortamda şu türküyü genelde okurlardı: “... ama inan ki bir tanem, benim de bu kavgamda güne duracak umut...”

Bazı türküleri öğrenmek üzere sıralamaya koymuştu:

- Yoldaş bak bu türkü nasıl? Etkileyici değil mi?

- Evet.

- Biliyor musun?

- Maalesef yoldaş. Bilmiyorum, ama öğreniriz...

- Bilgisayarda kayıtlı var. Bunları ezberleyelim ve söyleyelim.

- Tamam, yazalım daha sonra okuruz.

- Tamam, ben yazarım...

Ve sıralamanın en önünde olan iki türküyü yazacaktı. Bunlardan biri, Gülbahar Uluer’in “Çene çene çene, çenamına zerya mı...” dizeleriyle okuduğu Zazaca ezgiydi. Diğeri ise Yavuz Bingöl’ün seslendirdiği “Ses verin sesime dağlar, benim kuzum orda mıdır, hiç haberin alamadım, yoksa başı darda mıdır...” dizeleriyle olan halk türküsüydü. Bir sabah yine sessizce ve heyecanla söylemişti:

- Eeee... yoldaş! Hatırlıyorsun bir türkü yazacaktım.

- Evet?

- Onlardan birini yazdım. Hani Yavuz Bingöl okuyor ya! Yakında onu söyleriz artık...

Nedir ki şartlar el verdikçe türkü ve marşlarımızı okumada hiçbir engel tanımayan Sefagül yoldaşla bu türküyü okumamıza insan yaşamının

kaçınılmaz doğası engel oldu: ölümün adı bu yüzden de kalleştir...

Sefagül ve Fatma yoldaşlarla komisyonların birinde bir yoldaşla birlikte vardık. Yazı Kurulu olarak hedeflerimiz arasında, bileşenin sürecimizi örmemizi sağlayacak çeşitli yazı konuları üzerinden araştırma ve incelemeye sevk etmekte. Komisyonumuz konuları belirlemek üzere ilk toplantısını gerçekleştirdi. Herkes konu önerilerini sundu. Sıra Sefagül yoldaşa gelmişti: “Ben de birkaç konu önereyim. 1. Kadının ezilmişliğinin tarihçesi; 2. Toplumda kadın; 3. Savaşta kadının yeri; 4. Kadının politik arenadaki yeri; 5. Kadının komutanlaşması; 6. Kadrolaşma sorunu...” Zira bu konu başlıkları, kadın sorununa dair somut araştırmalar, incelemeler ve sentezler çıkarmayı hedefleyen içerikteydi.

Kadınların örgütlenmesi meselesi devrimci olan herkesin göreviydi. Bununla birlikte özellikle kadınların, esasta da devrimci kadınların bu soruna daha da bilinçli bir şekilde eğilmeleri, erkek yoldaşların da sürece doğru bir bakış açısıyla dâhil olmaları, örgütlenmesi gereken bir sorundu.

Kadının köleleştirildiği devirden çıkmak için vakit kaybedilmemeli; süreci sömürü sistemiyle tükayan düşmana yönelmek olmazsa olmazdır. Nefret ve kin duyulan düşmanın ancak bu şekilde yok edileceği açıktır.

Düşmandan nefret etmenin o kadar nedeni vardır ki! Onlara dair vurgulara sahipti Sefagül yoldaş: “Düşmana olan kinimiz herhangi bir kin

değil, sınıfsal bir kindir. İçinde tarihi, bugünü ve yarını görebildiğimiz oranda kudreti yarının teminatı, irade ve erdemimizin mayası haline gelir. Düşmana kin duymamız için binlerce, hatta on binlerce, milyonlarca neden sayılabilir.

Açlığın, yoksulluğun, işsizliğin nedeni olduğu için; eşitsizliğin, köleliğin, baskı ve zulmün savunucusu ve uygulayıcısı olduğu için; ezilen ulusların, emekçi halkın tarihini, kültürünü, değerlerini yozlaştırmaya çalıştığı için;

kadını erkeğin kölesi kaldığı için, metalaştırdığı için... Yani KARŞI-DEVİRİMCİ olduğu için kin duyuyoruz.

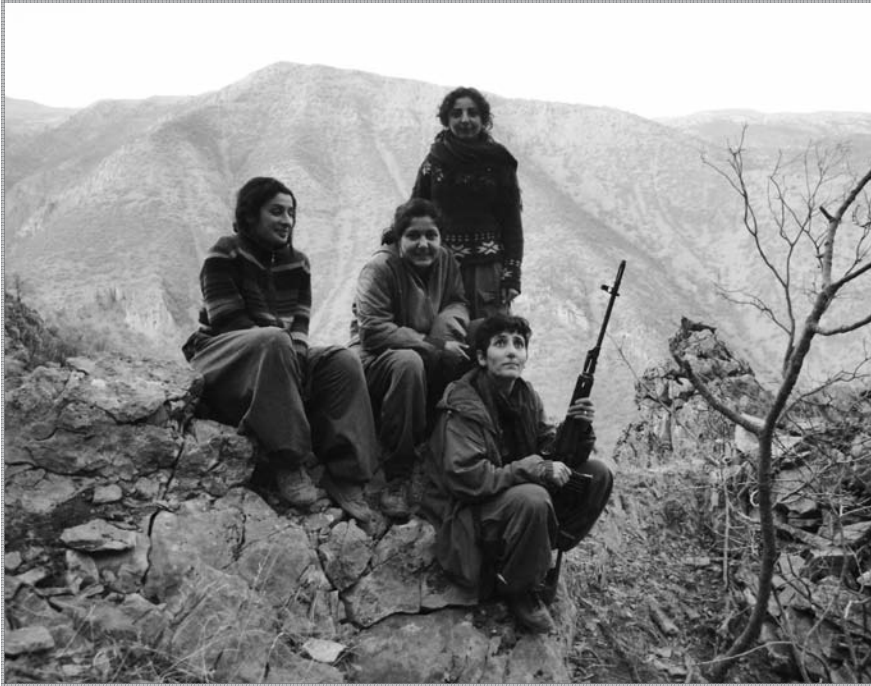
Soruyu tersinden sorduğumuzda verecek bir yanıtımız var mıdır? Yani düşmana kin duymamız için bir neden var mıdır? Öyle ise, bu kadar köklü/güçlü nedenleri derinleştirelim, büyütelim ve örgütleyelim.” O halde devrimcileşmek, devrimcileştirmek bir görev ve tarihsel bir sorumluluk olarak algılanmalıydı. “Devrimci olmak bir nitelik gerektirir. Bu nitelik dünyayı doğru yorumlama ve değiştirme eyleminin birliğinde aranmalı. Ayrıca değiştirme eylemi içinde değişme çabası ve düzeyinde saklıdır. Değişmeyen değiştirmez; değiştirmeyen değişmez!” diyordu. Ve Sefagül yoldaşın sözlerine şunları ekliyordu Nurşen yoldaş:

“Nitelikli devrimcilik, devrimi, devrimciliği içselleştirmekten, yıkma ve yapma bilincindeki gelişkinlikten bağımsız ele alınmamalıdır. Sınıf, parti, örgüt, devrim bilincimiz ne kadarsa, o kadar devrimciyizdir. Nitelikli devrimcilik yapabilmek için yapılması gereken görevlere sıkı sıkı sarılmak gerekir. Pamuk ipliği tutmuyorsa, o zaman kendimizi görevlerimize zincirleyelim.”

Örgütlemek onların işiydi. Ama onlar hiçbir zaman bunu örgütlenme durumundan koparmadılar ve örgütlediler yaşamlarını. Savaşçılarla aralarındaki nitel farkı yaşamdaki duruşlarıyla yadsımsızın her bir gerillayla kurdukları bağlarda onlardan biri olduklarını hissettiriyorlardı. Örgütlenme gereği, işlerin yoğunluğundan ötürü,

alandaki Siyasi Komiser ve Bölge Komutanı yoldaşlar nöbet ve günlük mutfakçılığı yapmazlar. Ama gerek Sefagül yoldaş gerekse de Nursen yoldaş kimi zaman sabah keşiflerinde, kimi zaman gece nöbetlerinde, kimi zaman ise yemek başında görev alıyorlardı. Kibirlik ve böbürlenmeye meyil vermeden yaşamlarını halktan birileri gibi renklendirmek, yaşama biçtikleri anlam ve hedefleri bir devrimci gibi nitelikliştirmek onlar için olması gerekendi ve böyle yaşıyorlardı.

Bunun için tek tek yoldaşlarının gelişimine önem veriyordu Sefagül yoldaş. Eksikliklerini gidermeleri için onlara yardımcı oluyordu. Yanlışlarıyla asla uzlaşmıyordu. Onun yaşamı, daima burjuvazinin ideolojik ve karakteristik yansımalarına karşı mücadele anlarının kopmaz zincirinden oluşuyordu. Nitekim yoldaşlarını en amansızca

eleştirmeyi bilen, ama bütün bunlara rağmen onlarla en sıcak bağı kurabilendi. Yoldaşlarına duyduğu sevgisi ve saygısı, onları her türlü küçük burjuva ideolojisinden korumayı gerektiriyordu. Bunun için onları ideolojik olarak donatmalıydı. Yoldaşlarına, halka, partiye ve komünizm nihai perspektifli devrime olan sarsılmaz bağı bu yanlış vurma-doğru yerden tutma, eleştirme-kazanma, gerilikleri topa tutma-devrimci olanı aşılama ilişkisi üzerine kuruluydu.

Bu bağ sadece yoldaşlarına karşı değil, aynı zamanda kitlelerle ilişkisinde de öne çıkan bir özelliği idi. Açık sözlü, duygu yüklü, inançlı du-

ruşu şehirde ya da kırdaki bağ kurduğu insanları etkiliyordu.

Hayati Balık unsurunun TIKKO gerillalarınca tutuklanmış olması Hozat'ta, köylerde ve ilçe merkezinde, evlerde ve sokaklarda, iş yerlerinde ve kahvehanelerde konuşuluyordu. Bu konuşmaları ve tartışmaları yakından takip ediyor ve işbirlikçiliğe karşı politikamızı bu unsur somutunda kavratmaya çalışıyorduk. Sefagül ve iki yoldaşla birlikte gittiğimiz bir köyde, köylü ilçedeki tartışmaları bize aktarıyordu. Kahvehanede aynı masa etrafında yürütülen bir tartışmada bir köylü şunları söylemiş: "Bu TIKKO'cu kızlar fenadır. Eğer o zayıf kız bir işin başındaysa [kastettiği Sefagül yoldaştır]; bil ki boşuna değil. Fenadır o haa..." Masa etrafında kiler sadece onaylamakla yetinmişler.

Kitle üzerindeki bu etkisini hissediyordu ve o

bu etkiyi bir yere, devrim mücadelesine kanalize etmeye çalışıyordu. Zira bunun için kitlelerin devletle olan çelişkilerini yine kendileri tarafından bilince çıkarmalarına yardımcı olmak, yol göstermek gerekiyordu. Öyle ki ezilen kadın ya da erkek insan, düzenle sınıfsal olarak bir çelişkisi var. Ama bunun bilince çıkarılması için de, onun sömürücü sınıfların egemenliklerinin dayattığı düşünce ve yaşam tarzıyla çelişmesi gerektiğini Sefagül yoldaş biliyordu. Bu, devrimciler için daha da can alıcı bir sorundu. Özelden devrimci, genelde ise ezilen

insan, her yönüyle zorba düzeniyle çelişki içindedir; düşünsel olarak da çelişmelidir. Çelişmelidir ki düzenden kopsun ve kendi düzenini kursun. Ya da Sefagül yoldaşın dediği gibi:

Çeliş ki, gelişsin!

Çeliş ki, uzlaşmayasın!

Çeliş ki, değişsin!

Çeliş ki, yıkasın!

Çeliş ki, kurasın!

Çeliş ki, ÖZGÜRLEŞESİN!

Ve tarih beklenmedikleri içinde barındırarak ilerliyordu...

“...Ve şimdi hava durumu... Sevgili dinleyiciler; Meteorolojiden son gelen bilgilere göre, yurt genelinde bu yıl gerçekleşecek kar yağışları son yılların en yoğun yağışları olacağı bildirildi...”

Gerçekten de yağışlar, tahmin edilenden de yoğundu. Zira belirli bir zamanda eriyen karın yerini ani yağışlar rahatlıkla ve fazlasıyla kapatıyordu. Bu, barınak için ağırlık demektir. Bu tür durumlarda damdan kar atılıyor, ağırlık kaldırılabiliyor bir düzeye indirilmeye çalışılıyordu. Nedir ki özellikle geceleri ani ve yoğun yağışlar riskleri artırıyordu. Bunun için bir düzenleme yapılmış, düzenli olarak gelişmeler takip ediliyordu. Buna rağmen, öngörülemez durumlar, kimi ağır bedelleriyle tahribat yaratıyordu...

*Halkıma seslenin
Körüklen sin yüreklerin ateşi
Deyin 2 Şubat sabahında
Şafaktan önce
Şehitlerin kervanına varmaya doğru
Yürüdü beş gerilla
Bir Sefagül
Biri Nurşen
Biri Gülizar
Biri Fatma
Biri Derya yoldaşlar
Vartınik kıvılcımını
Yangına çevirenin adımlarında
Yaşıyor beş gerilla...*

Ve 2 Şubat... Karanlıklara daha fazla kin beslememizi sağlayan gün... Ölümün adının kalles olduğunu en büyük puntolarla beyinlerimiz kazıyan gün... Savaşmamızı gerektirecek nedenlerimizi en ağır bedeli ödeyerek çoğaltan gün... Her yılın Şubat ayında, her ayın ikisinde, her haftanın çarşambasında ve her sabahın beşinde bu koşullarda mücadele etme zorunluluğunu bizlere sunan faşizmi çelikten yenme irademize su serpen gün...

Gece boyunca yine rüzgâr eşliğinde kar yağışı olmuştu. Nöbetçi yoldaş saat 5'te kaldıracaktı beni. Zira o gün, mutfakçıydım. Nedir ki nöbetçi yoldaş uyandırmadan iki dakika önce uyanmıştım. Bir diğer yoldaş ise dış nöbeti devralmak üzere çıkmaya hazırlanıyordu. Beklemenin bir anlamı yoktu. Doğruldu ve etrafımı toparladım. Nihayet, yukarıya, yani kahvaltı hazırlamak üzere mutfağa yönelmek için dikildim ayağa. Aynı anda derin bir ses geldi. Mutfaka baktığımda olağanüstü bir durum yoktu. Aynı anda ileride, karanlıkta, bir yoldaşın bağıırışı bütün barınağı

harekete geçirmişti: “Yoldaşlar, kadın mangası çöktü. Çabuk, çabuk!” Ve tüm yoldaşlar, göçüğün altında kalan kadın yoldaşları kurtarmak için yoğunlaştılar.

Yoldaşların üzerinde oldukça yoğun bir kar, toprak ve ağaç kütlesi vardı. Çok kısa sürede müdahaleye başlanmıştı. Hem içeriden hem de dışarıdan yani üstten küreklerle çalışmaya başlandı. Yürekler yoldaşların durumuna ilişkin bir ikilem taşıyordu. Ama kötü olana inanmak, baştan yenilmek anlamına gelirdi. O yüzden soğukkanlı davranılmalı, çalışmaya ara vermeden devam edilmeliydi.

Birkaç dakika içinde, içeriden, en başta yatan yoldaşın ayağına ulaşıldığında saatler beşi yirmi beş gösteriyordu. Ancak daha fazla ileri gidilemiyordu çünkü üzerindeki göçük ancak yukarıdan kaldırılabildi. Yoldaşın ayağına ulaşır ulaşmaz nabız ölçülmüştü; Nurşen yoldaşın kalp atışları durmuştu... Daha fazla ve daha hızlı çalışılmalıydı.

Ve güneş doğmuştu artık. Saat 7'yi gösteriyordu. Manganın öte ucundakinin bedenine ulaşılmıştı ilk önce. Zira beş yoldaş uykudayken yakalanmışlardı ölüme, geri kalanlara veda etmenin fırsatını yakalayamadan... Sırasıyla Derya, Gülizar, Fatma, Sefagül ve Nurşen yoldaşın cansız bedeni sağlıkçı yoldaşın denetiminde çıkarıldı. Duygusalığa izin verilmemeliydi. Yoldaşlardan gizli gözyaşı dökmek için köşe başlarını aramak nafiledir. Mutlu olmaması için düşmanın, beş kadın yoldaşla birlikte saptırmalıydık yüreğimizin en derinliklerine ölümün acı tadını. Ölümün bu geliş biçimi acıyı daha da ağırlaştırıyordu; yürekteki yaraya tuz basıyordu. Zira böyle olmamalıydı. Fakat onlara karşı hissettiğimiz en güzel duyguların yanaklarımızdan akıp gitmesine izin verilmelidir. Duygularımızı, düşmana olan kinimizi körükleyen yüreğimizdeki ateş topuyla harmanlanması için akıtmalıydık içimize, gömmeliydik can evimize...

Ve yoldaşları gömmek üzere gerekenler yapıldı. Saygı duruşunda bulunuldu, sınıf kinimiz bilendi ve yüreklerimizin en görkemli mevkiine, diğer parti şehitlerimizin yanına gömüldüler...

Vartınik kıvılcımını yangına çevirmek için önümüzde duran görevleri başarıyla yerine getirmek, her şeyden önce kendimize karşı ciddi bir hesaplasmaya girmemizi gerektiriyordu. Bunun gerekleri yerine getiriliyordu. Güçlü tartışmalar, büyük dersler ve yarını örgütleyecek sonuçlar... Her biri,

adımlarımızı hızlandırmak, niteliklileştirmek ve daha ileri düzeye bu kez büyük adımlarla atmak içindir. Parti ve Ordu örgütlenmemiz bu seyirde yoluna devam ediyor. “*Bu kamptan kesinlikle daha nitelikli bir şekilde çıkmalıyız. Kesinlikle...*” diyordu Sefagül yoldaş. Ve talimat vermişti yoldaşlarına, son toplantıda: “*Herkes kendi görevini yapacak. Herkes kendi görevini yaparsa, orada gelişme olur ve daha ileri düzeyde oluruz. Onun için öncelikle herkes kendine düşen görev ve sorumluluğu yerine getirsin...*”

Sefagül yoldaşın mücadeleye kattıkları bir bayraktı komünistçe diktiği. O, yılgınlığa değil hareketliliğe, umutsuzluğa değil umudun kızılığına, inançsızlığa değil devrime olan inancın derinliğine, kopukluğun değil halka, partiye, yoldaşlara ve devrime olan sarsılmaz bağın adı olarak iddiamızı körükledi. Azimli, kararlı, komünist bir devrimciydi. Devrimin gerekliliklerini ne pahasına olursa olsun yerine getiren amansız bir Parti savunucusuydu. Onun sabah ilk uyanışından gece yatışına kadar bütün davranışlarının, konuşmalarının, kurduğu bağların, örgütlediği ortamların merkezinde partinin, devrimin ve dolayısıyla halkın çıkarları vardı. Tek düşündüğü buydu. Gözlerinde, her bahsettiğinde heyecanlandığı kitlelere duyduğu saygının ve sevginin ateşi, partinin kızıl güzergahının ışığı yansiyordu. Zira Parti, Dersim bölgesinde onda cisimleşmişti; O partiydi, parti oydu...

Kaybımız büyük; acımız derin. Fakat devrime olan inancımız, partiye ve kitlelere olan güvenimiz, savaşta da ısrarımız, azmimiz ve düşmana olan kinimiz her zamankinden daha da boyutludur artık.

Ölüm, devrim, sosyalizm ve komünizm uğruna mücadele yürütenlere yaşı ne olursa olsun, erkendir. Hedefe ulaşmadan önce düşenlere ölüm her zaman erkendir. Sefagül yoldaş, şehitlerimizin bizler açısından neyi ifade ettiğine dair bir soruya şu cümlelerle yanıt vermişti:

“*Sınırlı bir ömrün sınırsız bir davaya adanışının en yahn ifadesidir. İnsan yaşamının, doğası gereği bir nihayet olan ölümün artık doğasını yitirdiği sınıflı toplumlarda buna en büyük başkaldırıdır idealleri uğruna bilerek ölümü kucaklamak. Ölüme koşmak değildir, ölümden kaçmamaktır. Gerektiğinde ölebilmektir. İşte onları kutsallaştıran bu gerçekliğin sahibi olmuş olmalarıdır. Bu vesile ile onları bir kez daha anıyor ve selamlıyoruz!”*

Erken gelen ölümün haince sırtlarından vurduğu 2 Şubat şehitlerimiz ölüme koşmadılar, ama ölümden de kaçmadılar. Onlar çeşitli milliyetlerden halkımızın beş yiğit kızı, beş kadın gerilla, beş Partizan, beş dağ kartalıydı... Adları beşler olarak tarihimizde kalın ve kızıl puntolarla kazılıdır artık...

Beşler; sömürüye karşı başkaldırmanın adıdır. Beşler; kadının köleleştirildiği dünyadan cins ayrımının olmadığı dünyaya varmak için can-kan pahasına kavgaya girişmenin çağrısıdır. Beşler; yolumuza ışık tutan partimize olan inancın ve kitleye olan güvenin her şeye kadir olduğunun ifadesidir. Onlar bilincimizde, yüreğimizde ve bileğimizde kavgamızın en kızgın ateşiyle yaşayan ateş toplarımızdır. Onlar, Vartinik kıvılcımını körükleyerek yangına dönüşmesine öncülük eden partimizin ön saflardaki sıra neferleri, halkımızın kızıl gülleri ve devrimin mihenk taşları olarak şehit düştüler. Tıpkı Sefagül yoldaşın Ocak 2011’de Parti ve Devrim Şehitleri Haftasında şehit düşen TİKKO üyeleri Çiğdem Yılmaz ve Ferdi Karacan yoldaşlar şahsında tüm devrim şehitleri için Dersim Bölge Komitesi adına yaptığı konuşmada ifade ettiği gibi; “*Onlar: Emperyalizm ve onun uşaklarına karşı sınıf kinimizin bilenmesiyle savaşı yükseltme talimatıdır;*

Ezilen-emekçi halkımıza duyulan güçlü sevginin sembolü oldukları gerçekliğiyle Demokratik Halk İktidarı’nı yakınlaştırma çağrısıdır;

Kurtuluşun ancak parti bilincini kuşanarak, örgüt ruhuna dayanarak mümkün olduğunun ilanıdır!

Bu talimata uyacak,

Bu çağrıya kulak verecek,

Bu ilanı bilincimize kazıyacağız!

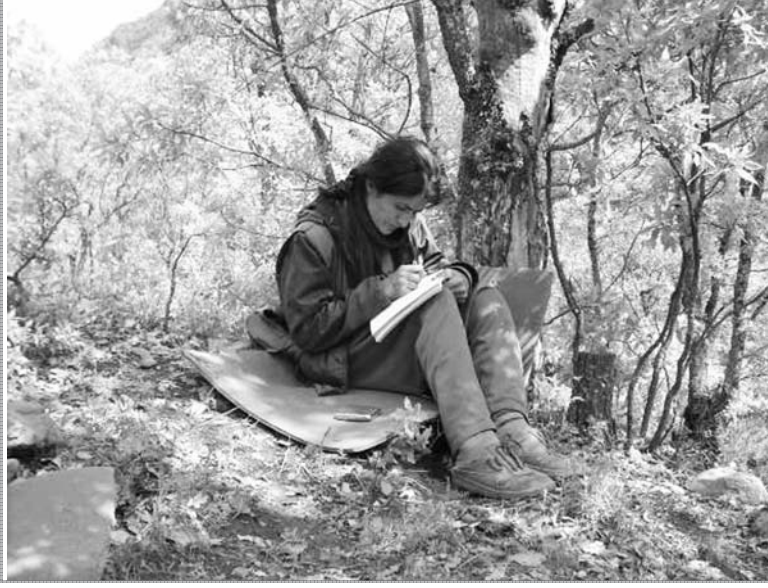
MLM’den aldığımız güçle Halk Savaşını geliştirerek Gerilla Savaşını yaygınlaştıracacağız!”

Ant olsun ki yoldaşlar; talimatınıza uyacak, çağrınıza kulak verecek, ilanınızı bilincimize kazıyacağız! Ant olsun ki MLM’den aldığımız güçle Halk Savaşını geliştirerek Gerilla Savaşını güçlendireceğiz, yaygınlaştıracacağız! Ve ant olsun ki sizleri, her adımımızda ve her düşmana vuruşumuzda anacağız, yaşatacağız, zafere dek, komünizme dek... Kelimelerin, sayfaların, kitapların anlatmaya yetersiz kalacağı niteliğinizi, kitlelerle büyüteceğimiz bu kavgamızda yüreklerimizin ateşiyle ve silahlarımızın sesleriyle yaşayarak ve yaşatarak dile getireceğiz...

(Dersim’den bir Partizan)

BİZİMLESİNİZ!

(Bu anlatı, 2 Şubat 2011 tarihinde şehit düşen Sefagül Kesgin yoldaş tarafından yazılmıştır.)

Mesele şehit yoldaşları anlatmak olunca; anlatan biz, anlatılan taraf bu satırlarla buluşanlar olmasına karşın söz dönüp dolaşıp anlatılmak istenene akar. Onları onlarla konuşurcasına anlatmanın en kolay olduğundan değil ama buruk ve onurlu bir görevi duyumsamalarını arzulamaktan olsa gerek kelimeler gayri ihtiyari onlardan çıkıp onlara akıyor.

Anın; yani insanın, zamanın, mekânın dondu-
rulduğu kareler, fotoğraflar... Ne çok şey anlatır-
lar, siyah-beyaz olsalar dahi. Ya da bazen tüm
renkleri taşırlar ama anlattıkları kapkara bir zu-
lümdür. Yani taşıdıkları renklerin ötesindedir ta-
şıdıkları anlam. Tıpkı kırmızıya anlam veren
orak-çekiç-yıldız, çark-başak-silahı anlamlandı-
ran **Kinem**'le (**Çiğdem Yılmaz**) **Munzur**
(**Ferdi Karacan**) gibi. Nasıl da yakışmış kırmı-
zıya, Munzur'un ela gözleri, Kinem'in kara saç-
ları...

Fotoğraf çekilirken objektife bakarsan, o fotoğ-
rafa bakan hangi açıyla bakarsa baksın, bakışların
kilitlenirmiş bakana. Şimdi her birimiz bir köşede
otururken kendimize bakıldığını hissediyor ve her
birimiz o fotoğrafa bakıyoruz; Kinem'le Mun-
zur'a...

Onları anlatma görevimizi hatırlıyor ve sarılı-
yoruz kaleme.

Mesele şehit yoldaşları anlatmak olunca; anla-
tan biz, anlatılan taraf bu satırlarla buluşanlar ol-
masına karşın söz dönüp dolaşıp anlatılmak
istenene akar. Onları onlarla konuşurcasına anlat-
manın en kolay olduğundan değil ama buruk ve
onurlu bir görevi duyumsamalarını arzulamaktan

olsa gerek kelimeler gayri ihtiyari onlardan çıkıp
onlara akıyor. Eğer ki anlatılmak istenen anlatılı-
yorsa ve kavranıyorsa -ki onların duyumsama
şansı olmasa bile- sorun yoktur!

Şehitlerimizi en iyi şekilde anlatma kaygısı yal-
nızca onlara karşı değil insanlık tarihine karşı ta-
şınan ağır bir sorumluluktur. Ve onları en iyi
şekilde anlatmak ancak öznesi oldukları süreci
anlamak, doğru anlatmaktan geçer. Onların süreç
içindeki rolünü doğru anlamak bugüne ve yarına
taşımak böyle mümkündür. Tüm bunların içinde
yoldaşlık denilen o paha biçilmez ilişkinin ağırlı-
ğıyla yoğrulmuş duyguların olmaması ise asla
mümkün olamaz.

Şimdi onları anlatırken nereden, nasıl başlaya-
cağımızı bilememe durumuna düşmeden devam
edeceğiz. Savaşmaya karar vermeleri kadar
ölümde de tereddüt etmeyişleri netleştiriyor bizi,
biliyoruz onları nasıl anlatacağımızı, nasıl yaşata-
cağımızı...

8. Konferans ilan edileli iki ay olmamıştı. İs-
tanbul semt faaliyetinden gerillaya aktarılacak
yoldaşların heyecanlı hazırlıkları başlamıştı. Bir
tarafтан bu hazırlıklar, bir tarafтан konferans ta-

ntımı için yapılan askeri pratiklerin heyecanı gerilla adaylarını tatlı bir telaşa sokmuştu. Gerilla olmadan önce, bir şehir militanı olarak son görevler tamamlanmadan alandan ayrılmak olmazdı. 8. Konferans'ın temel şiarı "**Kitleye güven, savaşa kitlen, Partiye kazanacağız**", "**Şan olsun 8. Konferansımıza**"yı duvarlara nakşetmek gerekiyordu. İşte Munzur yoldaş da gerilla olmadan önce bu görevini layıkıyla yerine getirenlerden biriydi. Gerillaya gelişin planlandığı randevulardan birinde, bir sokaktan geçerken rastlanılan illegal afişlerden sonra, Munzur'un ela gözlerine yansıyan "**Son görevimizi yaptık, artık gidebiliriz**"in ilanıydı adeta.

Şimdi sıra 8. Konferans'ın coşkusuyla partiyi, kitleleri ve savaşı bir gerilla olarak Dersim dağlarında solumaktaydı.

Ve yolculuk başladı... Güvenlik ve illegalite gereği mahalleden çıkıp direkt Dersim'e yol almak olmazdı. Epeyce dolaşmak gerekiyordu. Yolculuk boyunca kâh geldiği yeri düşünüyor kâh gideceği yeri düşünüyordu... İstanbul'dan değil de parti ve yoldaşlarla ilk kucaklaşmasına mekân olan **1 Mayıs Mahallesi**'nden ayrılmak bir burukluk

yaratmıştı Munzur'da. Yolun sonunda Dersim'de gerilla olmak olmasa veda eder miydi 1 Mayıs Mahallesi'ne, mahalleden görüştüğü son yoldaşla kucaklaşırken aktığı gözyaşlarına katlanabilir miydi? 1 Mayıs'ın emekçi halkına ve yoldaşlarına olan sevgisini yüreğine yüklemiş, öyle çıkmıştı yola. Öyle ki yüklü yüreğinin taşıdığı çok oldu şehit düştüğü ana kadar. 1 Mayıs'ın genç militan yoldaşlarını anlattı kimi zaman... Kimi zaman "bizim ihtiyarları", yayın verdiği esnafı, bazen de kardeşlerini, annesini, babasını... Ne zaman katılım olacağını sezse, usulca yaklaşıp "Bizim oradan gelen var mı yoldaş?" diye sormaları, mahalleye dair okuduğu her haberde tatlı bir heyecana kapılması yüklü yüreğinin taşıdığı anlardandı.

Ve yolculuk bitti... Yolculuk boyunca uyması gereken illegalite kurallarına bir gerilla ruhuyla uymaya çalışan Munzur, bindiği son araçtan indikten ve araç gecenin karanlığında uzaklaştıktan sonra usulca eğilip toprağı öpmüş ve yüreğine yüklediklerini aktırmıştı. Gerilla yaşamının ilk anında yüzünü toprağı sürdüğü bu an, şehit düşerken

bedeninin toprakla bütünleşmesi kadar kutsal bizim için artık. **Bir "merhaba" ve bir "hoşça kal"ı toprakla harmanlayan yiğit yoldaşımız; o toprakta kök salma nedenlerimizde artık sen de varsın!**

Topraktan sonra yıldızlarla buluşan bakışlar söz olmuştu Munzur'la yoldaş arasında;

- Yıldızlar ne kadar çok ve ne kadar parlak...
- Yıldızlara bakmak için gerilla olmak gerekiyormuş!

Artık gerilla olunmuştu, yıldızlara bakacak bolca vakit olacaktı, hızla yola koyulmak gerekiyordu.

Ve yolculuk yeniden başladı...

Yolculuk savaşa, yolculuk partiye, yolculuk kitlelereydi ve zordu. Köklü bir tarihin mekânı olan Dersim topraklarında gerilla savaşı henüz istenen-olması gereken düzeyde değildi. Uzun bir aradan sonra Dersim'de yeniden başlatılan gerilla faaliyeti birkaç yıldır sürüyor ama ciddi sancılar da yaşıyordu. Tam da bu noktada savaş, parti ve kitleler vurgusu önemli bir yerde duruyordu. Bu görece güçsüz durumu çözümlenmek, tersine çevirmek güçlü bir irade ve inanç gerektiriyordu. **Par-**

tiye güveni, halka sevgisi, savaşımaya cesareti olmayanlar bu yolda ilerleyemez, bunu başaramazdı. Devrim mücadelesinde gerilemelerin olduğu dönemlerde bu güveni, sevgiyi ve cesareti kuşanmak, zorlukları göğüslemek başlangıçta bir grup militanın omuzlarına kalabilir. Bunu kaldırmayı başaranlar sıradan neferler değil sıra neferleridir. Munzur yoldaş böyle bir sürecin sıra neferiydi. Dersim köylerinde kapıları çaldıkça kapıların açıldığını, pimler çekildikçe bombaların patlayacağını adım adım kavranmaya başladığı bir sürecin militanıydı.

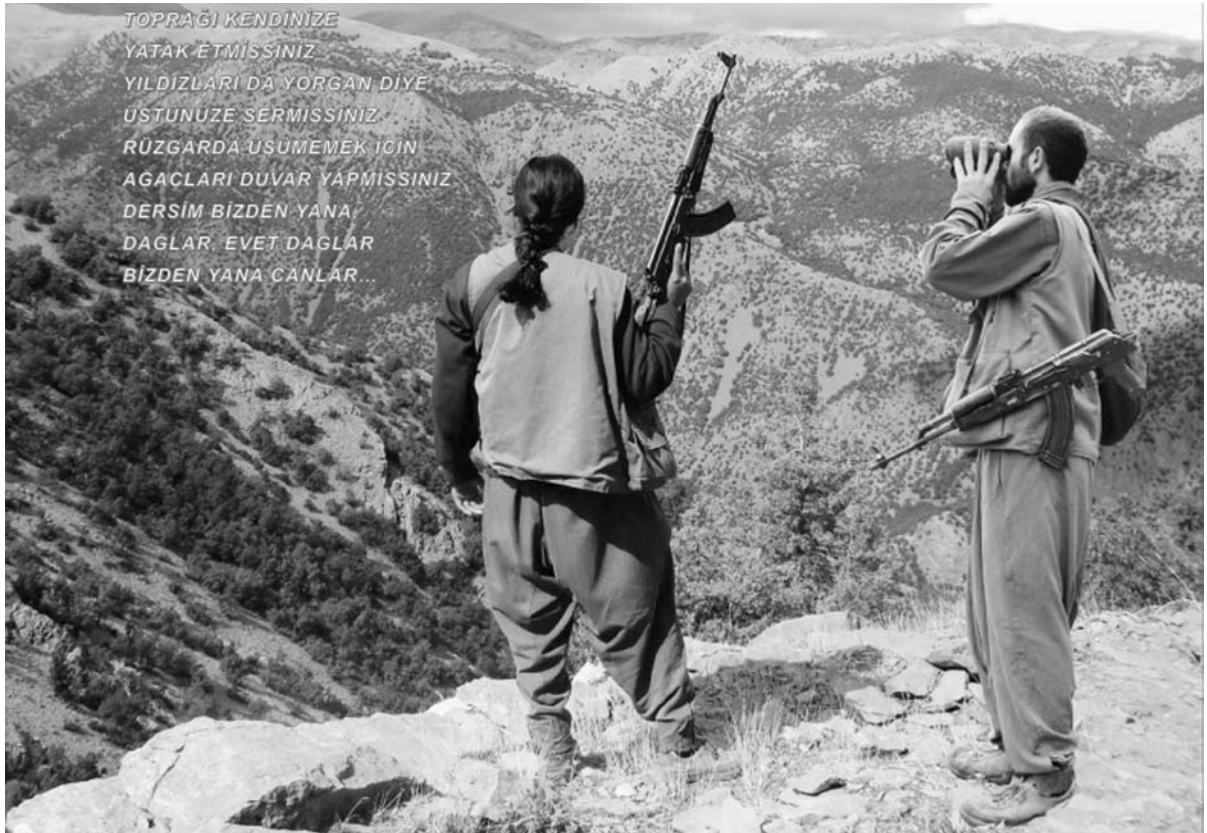
Ve Kinem...

Lise yıllarında Komsomol'da örgütlenen, kitlesel eylemlerin slogancısı, militan eylemlerin molotofcusu, sesli A/P çalışmalarında sesi en gür çıkanımız, yayın dağıtımında kapıları çalanımız, yayınlarımızın muhabiri, Amed sokaklarında Kürt halkıyla omuz omuza çatışanımız, elde silah savaşan genç kadın gerillamız, ve hepsinde yoldaşımız...

Daha çocukluk yıllarında gerilla olma hayallerini taşıyan Kinem yoldaşı hayalleriyle buluşturan neydi? En sıkıntılı dönemlerinde yüzünü parti ve mücadeleye çeviren neydi? O anlatılmaz coşkusu-

nun kaynağı neydi? Kuşkusuz halkına ve yoldaşlarına duyduğu sevgi ve bağlılıktı.

Her türden tasfiyeci saldırıların topluma ve öncülerine yöneldiği ve buna karşı güçlü bir karşı koyuşun örgütlenemediği dönemler, zayıflayan yalnızca devrimci ve komünistlerin kitlelerle olan ilişkileri, devrimci savaş pratikleri, örgütlülükleri değildir. Devrimci yaşamın maneviyatına ait olan birçok değere bağlılık da zayıflar. Devrimci olmak, devrim davasına katılmak sıradanlaşır. Devrimcilik bir hobi, sosyal bir ortam, geçici hareketin heyecanını aktıldığı bir kanal olarak algılanır. İdeoloji ve politikanın olmadığı, örgütün hissedilmediği bu süreç kendi yozlaşmasını de yaratır. Heyecan ve coşku akar, akar... ve tükenir. "Devrimci" yaşamla küçük burjuva yaşam arasındaki farkın bu derece silikleştiği durumda devrim mücadelesinden bir çırpıda vazgeçilir. Vazgeçenler sisteme ayak uydurmada geç kalmazlar. Yıl değil birkaç ay, dahası birkaç hafta sonra karşılaştığımız geçici yol arkadaşları şaşırır bizi, sisteme angaje olma hızlarıyla. Oysa bu onların hızından değil, saflardayken kopamayıp da rafa kaldırdıkları, sonrasında raftan indirip kuşandıkları kimlikleridir. Kinem yoldaşın aynı dönem ör-

gütlendiği, ancak bugün aramızda olmayan geçici yol arkadaşları da böyleydi. Örgütümüzün geliştirmekte-şekillendirmekte yetersiz kaldığı bu süreçte Kinem yoldaşı onlardan farklı kılan, savrulmasını engelleyen tam da bahsettiğimiz gibi halkımıza-yoldaşlarına olan sevgisi ve bağlılığıydı. Buysa soyut bir şey değildi Kinem yoldaş için. Yoldaşları ve halkının emeği vardı onda, onun yoldaşları ve halkında emeği olduğu gibi.

Genç yaşına ve yoldaşları ve ailesinin onayı olmamasına karşın yaptığı geri evlilik, ne zaman ki onun mücadelesine engel olmaya başlamıştı, mutsuz olmaya başlamıştı Kinem. Eşi ve ailesi ona “sıradan bir kadın” gibi yaşamayı dayatıyordu. Bu geri evlilikten kopuşuna “**Atilla Altukat Hikâ-yem**” demişti. Adana’yı bilenlere tanıdık gelir Atilla Altukat. Bir üst geçidin adıdır yalnızca. Ama Kinem için farklıdır anlamı. Üst geçitler tehlikeli yollarda karşıdan karşıya geçişi kolaylaştırmak için kullanılır. Üst geçitte kopan bir tartışma keskinleştirir yolları, bir tercih kaçınılmazdır artık Kinem için. Ya mücadele ya kölelik... Bu durumdan kurtulmalıydı. Bir boşluğunu bulup yakasına yapışanlardan sıyrılmasıyla koşmaya başladı. Nefesi tıkanınca kadar koştu, koştu...

Etrafındakiler şaşkınca bakıyor ve takılmamak için yol açıyorlardı. Artık nefes alamaz hale geldiğinde durmak zorunda kaldı, koşarken ağladığının farkında bile değildi. Sonra kızdı kendine. Neden ağlıyordu ki? Zorlu bir yolda karşıdan karşıya geçmeyi başarmıştı. Astımına ve çevresindeki şaşkın bakışlara aldırmadan oturdu kaldırıma. Sonra kendine geldi, etrafına bakındı, gülmeye başladı. Yoldaşlarının olduğu bölgeye kadar koştuğunu fark etti. O mesafeyi bu kadar hızlı nasıl koştuğuna mı, yoksa farkında olmadan yoldaşlarının olduğu semte geldiğine mi gülse diye düşündü. Aklına ilk gelen yoldaşları olmuştu, yanında ilk olan da. İşte bu süreç Kinem’i daha da yakınlaştırdı partiye ve savaşa.

Hiç aklından çıkarmadığı gerilla olma düşüncesi-ısrarı ve örgütün onayı ile geldi yanı başımıza-omuz başımıza. İşte böyle bir sürecin içinden çıkabilen bir militandı Kinem.

Çat-pat Zazacası, uzun boyu, kara saçlarıyla, girişkenliği ve heyecanıyla yabancı olmadığı halkı sevdi onu kısa zamanda. Hak ettiği bu seviyi daima hissetti Kinem. Güçlü sevgiler mutlaka karşı sevgileri yaratırdı çünkü.

Kinem’i anlatırken zorlanmaları, karşısındaki zorlamalarını anlatmamak olmaz. Devrimci yaşamın gerektirdiklerinin savaş alanının koşullarına göre uyarlanması zorunluluğu, yeni çelişkileri de beraberinde getirir. Özellikle günlük yaşamdaki emek süreci gerilla yaşamıyla sivil yaşam arasındaki en temel farklardandır. Durum böyle olunca en çok zorlanmaların olduğu alanlardan biri de burası olur. İlk bir yıl boyunca yaşanan ilkler öylesine bir iç çatışma yaratır ki kimileri zaferle kimileri yenilgiyle çıkar bu çatışmadan. Bilinen bu durum yeni gerillalar ile eski gerillalar arasında hep sohbet konusu olur. Sorulur yeni gerillaya “nasıl gidiyor yoldaş, alışabildin mi?”, yanıtlar renklidir. Yeniler genelde zorlanmalarını ifade etmek istemez, bilir ki yoldaşları bir an önce alışmalarını bekler. Zorlanmalar adapte olmaya evrilmeye başlayınca yenilerin incileri dökülmeye başlar. Anlatır da anlatırlar... Skeçlere konu olur bu haller, yeniler kendini, eskiler yenilerin bu hallerini anlatmayı çok sever gerillada. Herkes kendinden bir şeyler bulur bu sohbetlerde. Kinem’in zorlanmaları ama aynı zamanda iradesi de sohbetlere çokça konu olurdu. Bir şeyi yapmaya gerçekten inanıyorsa ısrarı ve iradesiyle şaşırtırdı yoldaşlarını. Bazen önemli meseleler, bazen yaşamdaki küçük meselelerde çokça rastlanırdı bu tutumuna. Bir yazı yazmaya karar mı verdi? En iyisini yapmak için kendi kadar çevresini de bir o kadar zorlardı. Hatta bazen öylesine abartırdı ki karşısındaki yoldaş “Kinem yoldaş!” deyince fark ederdi durumu ama yine dayanamaz, bir süre sonra yine döner dururdu yoldaşlarının etrafında. Tabii ısrarından kaynaklı kazanan o olurdu.

Yoldaş Kinem, yoldaş Çiğdem, kara kızımız... Gerilla birliğimiz içinde hemen her yoldaş sana şehir faaliyetinde kara kız dendiğini biliyordu. Ama hiç böyle hitap etmedik sana. Kinem sana öylesine yakışmıştı ki bundan olsa gerek... Hastalandığın ve yoldaşlarına nazlandığın zamanlar “Nazlıcan” demelerimizi saymazsan. Şehir faaliyetindeki yoldaşlar seni senden sonra “Kara Kız” olarak çok anlattılar, bize de Kinem olarak anlatmak düştü. Senden sonra bize düşenin yalnızca bu olmadığını çok iyi biliyoruz ve söz veriyoruz, savaşımızı büyüteceğiz ve o büyük günden sonra adınıza anıtlar diyeceğiz!...

UMUT YAYINCILIK BÜROLARI VE KİTAPÇILARDA

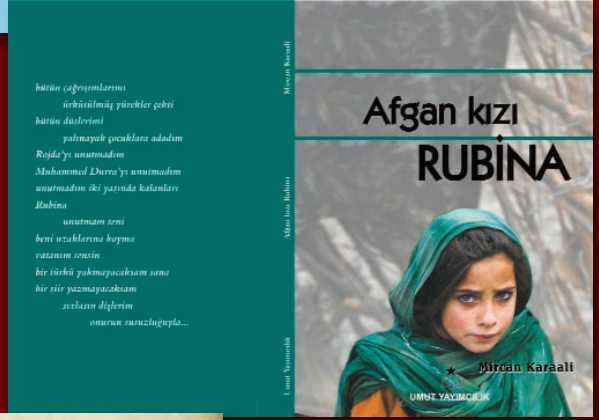
1949'da Fatsa'da doğan İbrahim Yılmaz, 2007'de İstanbul'da hayatını kaybetmiştir. Edebiyat ve sanat alanlarında önemli eserler yazmıştır. 1977 yılında İstanbul'da kurulan 'Dönülmez Yolfa' adlı yayıneviyi kurmuştur. 1991'de 'Dönülmez Yolfa' adlı yayıneviyi kurmuştur. 1991'de 'Dönülmez Yolfa' adlı yayıneviyi kurmuştur. 1991'de 'Dönülmez Yolfa' adlı yayıneviyi kurmuştur.

Abdülhak Şimşek

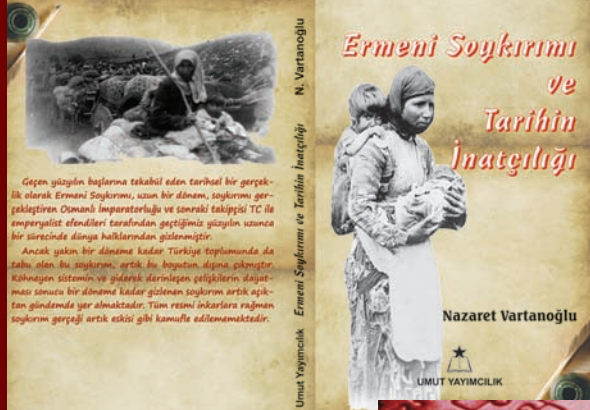
MARTILAR
 doğup denizin
 mavi ve sığınan
 martilerdir
 yalından azrak
 senin
 yarattığındaki
 denize rengini vermek için
 yarandığındaki
 acıların
 matdeleri vararak
 yalvaran çiraklar
 ayı ve dalgaları çiraklar
 kavgaya yatan
 doğu
 davarı
 insanın paken
 içimindeydi o martiler

Mircan Karaali

hüsnü çayırhanlı
 ümitsizliği yürekler çaktı
 hüsnü dalgelerini
 yalvarıp çocuklara adanmış
 Rojda'yı unutmadım
 Muhammed Derra'yı unutmadım
 unuttumdan iki yanında kalanları
 Rubina
 unuttum seni
 beni uzaktanla boyma
 vatanım senin
 bir işini yapmayacaksam sana
 bir rüya yazmayacaksam
 senleştin diğerim
 onurum zencizliğiydi...

Mircan Karaali

Geçen yüzyılın başlarına tekabül eden tarihsel bir gerçeklik olarak Ermeni Soykırımı, uzun bir dönem, soykırımı gerçekleştiren Osmanlı İmparatorluğu ve sonrası takipçi TC ile emperyalist elandileri tarafından geçtiğimiz yüzyılın sonuna bir sürecinde dünya halklarından gizlenmiştir.
 Ancak yakın bir döneme kadar Türkiye toplumunda da zahir olan bu soykırım, artık bu bağlamın dışına çıkmıştır. Kültürel sistemleri ve güdükleri derinleşen ilişkilerin değişim masası sonuca bir döneme kadar gizlenen soykırım artık açıkta görünürde yer almaktadır. Tüm resmi inkarlarla rağmen soykırım gerçeği artık eskisi gibi kamufle edilememektedir.

Nazaret Vartanoğlu

UMUT YAYINCILIK

İŞKENCE...
 İnsanlığa karşı işlenen suçların en ağırı, en onursuzunu olarak insanlık tarihi kadar eski bir olgu...
 İnanı en çok da diğer insanlarla, devrimcilere karşı işlenen bir suç olarak geçmektedir.
 Cafer Demir daha önce yayınladığı roman "Çoban", "Sürgün", "Qoqo" ve "Osmanlı ve Cumhuriyet Döneminde Dersim" isimli yapıtlarından ardından "Kan Lekesi" isimli romanında, eşsiz bir devrimi olan Çetin'in işkenceler kampındaki direnişçi anlatırken aynı zamanda işkencelerin acılığını ve ruh dünyasının çarkınlığını gözler önüne seriyor.

Cafer Demir

UMUT YAYINCILIK

